

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGUYỄN THỊ KIM HÀ**

**NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ
THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC TẠI
QUẬN BÌNH THẠNH**

NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ - 60340410

Tp. Hồ Chí Minh, tháng 10/2019

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

HCMUTE

LUẬN VĂN THẠC SĨ
NGUYỄN THỊ KIM HÀ

**NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU
BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC
TẠI QUẬN BÌNH THẠNH**

NGÀNH: QUẢN LÝ KINH TẾ - 60340410

Người hướng dẫn khoa học:

TS. TRẦN ĐĂNG THỊNH

TP. Hồ Chí Minh, tháng 10 năm 2019

LÝ LỊCH KHOA HỌC

I. LÝ LỊCH SƠ LƯỢC

Họ & tên: NGUYỄN THỊ KIM HÀ

Giới tính: Nữ

Ngày, tháng, năm sinh: 22/05/1981

Nơi sinh: Cửu Long

Quê quán: Đồng Tháp

Dân tộc: Kinh

Chỗ ở riêng hoặc địa chỉ liên lạc: 57/17/13A Đường 18, Khu phố 4, Phường Hiệp Bình Chánh, Quận Thủ Đức, TP. Hồ Chí Minh.

Điện thoại cơ quan: 028.35515052 - 112

Điện thoại nhà riêng: 0987662788 E-mail: nguyenha22051981@gmail.com.

II. QUÁ TRÌNH ĐÀO TẠO

Đại học

Hệ đào tạo: Chính quy

Thời gian đào tạo từ năm 2001 - 2005.

Nơi học: Trường Đại Học Kinh tế TP. Hồ Chí Minh

Ngành học: Kinh tế chính trị.

Môn thi tốt nghiệp: Kinh tế chính trị.

Ngày & nơi thi tốt nghiệp: tháng 06 năm 2005.

III. QUÁ TRÌNH CÔNG TÁC CHUYÊN MÔN KỂ TỪ KHI TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC

Thời gian	Nơi công tác	Công việc đảm nhiệm
09/2005 - 03/2006	Công ty TNHH Hoàng Gia Luật	Kế toán
04/2006 - 05/2008	Công ty Cổ phần Định Gia Nét	Chuyên viên đào tạo
12/2011 - 12/2016	Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh	Chuyên viên BHXH quận Bình Thạnh.
01/2017- đến nay	Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh	Tổ trưởng tổ tiếp nhận và quản lý hồ sơ thuộc bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan đây là công trình nghiên cứu của tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đều được cảm ơn và các thông tin đã được trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Bình Thạnh, ngày 19 tháng 10 năm 2019

Người cam đoan

Nguyễn Thị Kim Hà

LỜI CẢM ƠN

Sau một thời gian thu thập tài liệu, nghiên cứu và thực hiện, đến nay tác giả đã hoàn thành luận văn thạc sĩ với đề tài luận văn: “*Nâng cao hiệu quả công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh*”, chuyên ngành Quản lý kinh tế.

Tác giả xin trân trọng cảm ơn **TS. Trần Đăng Thịnh** đã trực tiếp hướng dẫn, giúp đỡ để tác giả hoàn thành tốt luận văn.

Tác giả cũng xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu trường Đại học Sư phạm Kỹ Thuật. TP Hồ Chí Minh, Quý Thầy, Cô Phòng đào tạo Sau đại học cùng toàn thể quý Thầy, Cô Khoa Kinh tế đã tạo điều kiện, nhiệt tình giúp đỡ cho tôi trong suốt quá trình làm luận văn.

Cuối cùng, xin chân thành cảm ơn những người thân trong gia đình, bạn bè đồng nghiệp đã giúp đỡ, động viên, khích lệ trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn.

Mặc dù luận văn đã hoàn thiện với tất cả sự cố gắng, nhiệt tình cũng như năng lực của bản thân, tuy nhiên không thể tránh khỏi những khiếm khuyết. Vì vậy, rất mong nhận được sự góp ý, chỉ bảo của Quý Thầy, Cô để luận văn hoàn thiện hơn, thực sự hữu ích cho công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Kim Hà

TÓM TẮT

Đề tài luận văn “*Nâng cao hiệu quả công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc tại Quận Bình Thạnh*” được thực hiện từ tháng 04 đến tháng 10 năm 2019 trong khuôn khổ thực hiện luận văn thạc sỹ chuyên ngành Quản lý kinh tế.

Nghiên cứu nhằm đánh giá thực trạng công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc đối với các doanh nghiệp trên địa bàn quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh. Phương pháp được sử dụng chủ yếu trong đề tài là phương pháp nghiên cứu định tính. Số liệu thứ cấp được thu thập từ các số liệu báo cáo tổng hợp về tình hình thu bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh; các số liệu thu thập của cơ quan thống kê, tạp chí bảo hiểm xã hội,...qua các năm 2015-2018. Số liệu sơ cấp được thu thập bằng cách phỏng vấn trực tiếp lãnh đạo, viên chức ngành bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh, thành phố Hồ Chí Minh; Phòng tổ chức nhân sự, tổ chức công đoàn và Người lao động tại các DN trên địa bàn quận Bình Thạnh.

Trên cơ sở các dữ liệu thu thập được, tác giả tiến hành phân tích, so sánh, đánh giá thực trạng công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc đối với doanh nghiệp trên địa bàn quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh. Dựa vào các kết quả phân tích nêu trên, tác giả đề xuất 06 nhóm giải pháp nhằm hoàn thiện công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc đối với các doanh nghiệp trên địa bàn quận Bình Thạnh, thành phố Hồ Chí Minh.

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung luận văn được trình bày thành 3 chương, với 96 trang, cụ thể: Chương 1, Cơ sở lý luận về bảo hiểm xã hội và quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc; Chương 2, Thực trạng công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc tại quận Bình Thạnh giai đoạn 2015-2018; Chương 3, Giải pháp hoàn thiện công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

SUMMARY

The thesis topic:” **improving the effectiveness of management in collecting the compulsory social insurance in Binh Thanh District**” is implemented from April to October 2019 within the framework of Master degree in Managerial Economic.

The study’s objective is to assess the situation of the management of compulsory social insurance collection for businesses in Binh Thanh District, Ho Chi Minh city. Main research methodology is applied is qualitative research, secondary data about the current situation of collecting the compulsory social insurance is collected through the report of Binh Thanh’s Social Insurance in Ho Chi Minh City; data from statistical authority, social insurance article and magazine during 2015 and 2018. Primary research is collected by direct interview with leader, director and officers in Binh Thanh Social Insurance, Ho Chi Minh city; Human Resource department, Businesses’ Labor Union and employees in Binh Thanh District.

Based on the data collected, author has been analyzing, comparing, evaluating the current status of collecting compulsory social insurance for businesses in Binh Thanh District, Ho Chi Minh city. As a result, author propose 6 solutions’ categories to improve the collecting management in compulsory social insurance for businesses in Binh Thanh District, Ho Chi Minh city.

In addition to the introduction, conclusion, list of reference and appendices, the thesis content is presented in 3 chapters, with 96 pages, in particular: chapter 1: Theoretical basis about social insurance and the management of collecting compulsory social insurance; Chapter 2: Current situation of compulsory social insurance collection management in Binh Thanh’s Social Insurance during 2015 and 2018; Chapter 3: solutions to improve the management of compulsory social insurance collection at Social Insurance of Binh Thanh District.

MỤC LỤC

LÝ LỊCH KHOA HỌC	i
LỜI CAM ĐOAN	ii
LỜI CẢM ƠN	iii
TÓM TẮT	iv
SUMMARY	v
MỤC LỤC.....	vi
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT.....	ix
PHẦN MỞ ĐẦU.....	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Những nghiên cứu có liên quan đến đề tài.....	2
3. Mục tiêu nghiên cứu.....	4
4. Đối tượng nghiên cứu.....	4
5. Phạm vi nghiên cứu.....	5
6. Phương pháp nghiên cứu.....	5
7. Những đóng góp của đề tài	7
8. Kết cấu luận văn.....	7
Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẢO HIỂM XÃ HỘI VÀ QUẢN LÝ THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC.....	8
1.1. Khái quát chung về BHXH	8
1.1.1. Khái niệm về BHXH.....	8
1.1.2. Phân loại về BHXH.....	10
1.1.3. Vai trò của BHXH.....	11
1.1.4. Sự hình thành quỹ BHXH.....	12
1.2. Những vấn đề cơ bản về quản lý thu BHXH bắt buộc.....	14
1.2.1. Khái niệm về quản lý thu BHXH bắt buộc	14
1.2.2. Mục tiêu quản lý thu BHXH bắt buộc	14
1.2.3. Vai trò của quản lý thu BHXH bắt buộc	16
1.2.4. Chức năng của quản lý thu BHXH bắt buộc.....	17

1.2.5. Nguyên tắc quản lý thu BHXH bắt buộc	18
1.3. Nội dung quản lý thu BHXH bắt buộc.....	20
1.3.1. Quản lý đối tượng tham gia nộp bảo hiểm xã hội bắt buộc	20
1.3.2. Quản lý mức thu và phương thức đóng BHXH bắt buộc.....	23
1.3.3. Tổ chức thực hiện thu BHXH bắt buộc	25
1.3.4. Kiểm tra, thanh tra hoạt động thu bảo hiểm xã hội.....	28
1.3.5. Quy trình quản lý thu BHXH	29
1.4. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá đến công tác thu BHXH bắt buộc.....	31
1.4.1. Tỷ lệ đối tượng đã tham gia BHXH bắt buộc	31
1.4.2. Tỷ lệ hoàn thành kế hoạch thu BHXH Bắt buộc.....	33
1.4.3. Tỷ lệ thu BHXH bắt buộc trên tổng số phải thu	33
1.4.4. Tỷ lệ nợ đọng BHXH bắt buộc	34
1.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến công tác quản lý thu BHXH bắt buộc	35
1.5.1. Nhân tố bên ngoài	35
1.5.2. Nhân tố bên trong.....	36
1.6. Kinh nghiệm về hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH bắt buộc và bài học	37
1.6.1. Kinh nghiệm của một số tỉnh, thành phố	37
1.6.2. Bài học rút ra cho BHXH quận Bình Thạnh.....	39
Chương 2 THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC TẠI QUẬN BÌNH THẠNH GIAI ĐOẠN 2015 – 2018	41
2.1. Khái quát về quận Bình Thạnh và BHXH quận Bình Thạnh	41
2.1.1. Giới thiệu chung về quận Bình Thạnh	41
2.1.2. Về kinh tế	41
2.1.3. Về văn hóa - xã hội	42
2.2. Khái quát quá trình hình thành và phát triển của BHXH quận Bình Thạnh.....	42
2.2.1. Hệ thống tổ chức bộ máy	43
2.2.2. Đội ngũ cán bộ viên chức của BHXH quận Bình Thạnh.....	46
2.2.3. Cơ sở vật chất kĩ thuật.....	47
2.2.4. Chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của BHXH quận Bình Thạnh	47
2.3. Thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh giai đoạn	

2015 - 2018	48
2.3.1. Căn cứ pháp lý về thu BHXH bắt buộc	48
2.3.2. Thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc.....	49
2.4. Đánh giá các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh	70
2.4.1. Nhân tố bên ngoài	70
2.4.2. Nhân tố bên trong.....	72
2.5. Nhận xét chung về hiệu quả công tác thu BHXH bắt buộc	73
2.5.1. Những thành tựu đạt được trong thời gian qua	73
2.5.2. Những hạn chế và nguyên nhân	75
Chương 3 GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC TẠI QUẬN BÌNH THẠNH.....	80
3.1. Định hướng phát triển của BHXH quận Bình Thạnh	80
3.1.1. Định hướng phát triển chung của BHXH quận Bình Thạnh.....	80
3.1.2. Định hướng phát triển công tác thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.....	82
3.2. Giải pháp hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại Bình Thạnh.....	83
3.2.1. Quản lý chặt chẽ và khai thác triệt để đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.....	83
3.2.2. Giải quyết tình trạng nợ đọng BHXH	84
3.2.3. Tăng cường thanh tra, kiểm tra các đơn vị tham gia BHXH quận Bình Thạnh.....	86
3.2.4. Tích cực đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền về bảo hiểm xã hội	87
3.2.5. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của BHXH quận Bình Thạnh.....	90
3.2.6. Phối hợp chặt chẽ với các ban ngành có liên quan trong quá trình quản lý thu BHXH.....	93
3.3. Kết luận và kiến nghị	95
3.3.1. Kết luận	95
3.3.2. Kiến nghị.....	95
3.3.2.1 Kiến nghị đối với Nhà nước.....	95
3.3.2.2 Kiến nghị với cơ quan BHXH TP. Hồ Chí Minh.....	96
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	97
PHỤ LỤC.....	99

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

BHTN	Bảo hiểm thất nghiệp
BHXH	BHXH
BHYT	Bảo hiểm y tế
TNLD-BNN	Tai nạn lao động –bệnh nghề nghiệp
DN	Doanh nghiệp
DN NQD	Doanh nghiệp ngoài quốc doanh
DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
ĐTNN	Đầu tư nước ngoài
HDLĐ	Hợp đồng lao động
HCSN	Hành chính sự nghiệp
HTX	Hợp tác xã
LĐTĐ-XH	Lao động thương binh xã hội
NLD	Người lao động
NSDLĐ	Người sử dụng lao động
SDLĐ	Sử dụng lao động
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC BẢNG BIỂU VÀ HÌNH

Hình 1.1. Quy trình quản lý thu BHXH bắt buộc	30
Hình 2.1. Sơ đồ hệ thống tổ chức bộ máy BHXH Quận Bình Thạnh.....	43
Hình 2.2. Tình hình thu BHXH bắt buộc theo khối ngành trên địa bàn quận Bình Thạnh giai đoạn 2015– 2018.....	55
Bảng 2.1. Thông tin mẫu khảo sát về cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh ...	45
Bảng 2.2. Cơ cấu cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh.....	46
Bảng 2.3. Đối tượng tham gia BHXH bắt buộc từ năm 2015 - 2018	49
Bảng 2.4. Ý kiến đánh giá viên chức tổ thu về công tác quản lý đối tượng	50
Bảng 2.5. Tình hình thực hiện kế hoạch thu của BHXH bắt buộc quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 – 2018.....	52
Bảng 2.6. Tình hình thu BHXH bắt buộc theo khối ngành tại BHXH quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 – 2018.....	54
Bảng 2.7. Thực trạng thu BHXH, BHYT, BHTN từ năm 2015 - 2018.....	56
Bảng 2.8. Ý kiến đánh giá của cán bộ,viên chức về công tác quản lý mức thu.....	60
Bảng 2.9. Ý kiến đánh giá của CBVC BHXH về công tác tuyên truyền phổ biến chính sách luật BHXH	63
Bảng 2.10. Ý kiến đánh giá của cán bộ, viên chức BHXH về công tác thanh tra, kiểm tra.....	65
Bảng 2.11. Tình hình nợ BHXH, BHYT,BHTN từ năm 2015-2018.....	67
Bảng 2.12. Ý kiến đánh giá của cán bộ, viên chức về mức độ tuân thủ pháp luật BHXH của các đơn vị	68

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.

Bảo hiểm xã hội (BHXH) là một chính sách lớn của Đảng và Nhà nước đối với người lao động nhằm đảm bảo ổn định đời sống cho người lao động và gia đình họ trong các trường hợp người lao động bị ốm đau, thai sản, suy giảm khả năng lao động do tai nạn lao động – bệnh nghề nghiệp (TNLĐ – BNN), mất việc làm, hết tuổi lao động hoặc chết trên cơ sở có đóng góp vào quỹ BHXH. BHXH không chỉ có ý nghĩa về kinh tế đối với người lao động mà còn có ý nghĩa nhân văn, nhân đạo sâu sắc thể hiện sự tương trợ, giúp đỡ lẫn nhau trong cộng đồng thông qua nguyên tắc số đông bù số ít. Với những vai trò to lớn, ngay từ khi hệ thống BHXH ở nước ta được thành lập, Đảng và Nhà nước luôn quan tâm, tạo điều kiện thuận lợi cho chính sách BHXH được hoàn thiện và phát triển nhanh chóng.

Cùng với sự phát triển nền kinh tế đất nước trong thời gian vừa qua, chính sách BHXH cũng được điều chỉnh, thay đổi cùng với sự chuyển đổi của nền kinh tế đất nước, với nguyện vọng của người lao động. Quỹ BHXH là một bộ phận không thể thiếu được và có thể nói quỹ bảo hiểm giữ vai trò quan trọng nhất trong hoạt động BHXH. Việc quản lý và sử dụng quỹ BHXH ảnh hưởng trực tiếp tới sự tồn tại và phát triển của quỹ BHXH, ảnh hưởng tới sự ổn định của chính sách BHXH. Vì vậy, làm thế nào để có thể nâng cao được hiệu quả trong việc thu BHXH đây là câu hỏi được đặt ra đối với những người quan tâm nghiên cứu hoạt động BHXH.

BHXH quận Bình Thạnh là một cơ quan thuộc hệ thống BHXH TP. Hồ Chí Minh. Qua hơn 20 năm tổ chức hoạt động, BHXH quận Bình Thạnh là một trong những quận có tổng thu BHXH bắt buộc lớn của BHXH TP. Hồ Chí Minh.

Công tác quản lý thu BHXH bắt buộc ở quận Bình Thạnh đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận như số người tham gia BHXH tăng hàng năm, số tiền thu cũng tăng nhanh đảm bảo cho quỹ BHXH được ổn định và hiệu quả. Những năm qua, cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh luôn nỗ lực hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao và đã có những đóng góp tích cực, xứng đáng trở thành chỗ dựa vững chắc, tin cậy của người lao động và các đối tượng tham gia BHXH.

Những kết quả đạt được, BHXH quận Bình Thạnh góp phần ổn định chính trị, thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh trên địa bàn quận. Tuy nhiên, trong thời gian qua còn bộc lộ những hạn chế, đặc biệt trong công tác quản lý thu BHXH quận Bình Thạnh đó là:

- Chính sách tuyên truyền, thanh tra, kiểm tra, xử lý vi phạm pháp luật BHXH đối với các doanh nghiệp cố tình không đóng, đóng không đúng, không kịp thời, đóng không đầy đủ BHXH cho người lao động.

- Giải quyết nợ tồn đọng BHXH trên địa bàn quận nói riêng và cả Thành phố Hồ Chí Minh đang là một vấn đề gây bức xúc hiện nay.

- Chưa quản lý hết số lao động phải tham gia BHXH bắt buộc. Nhiều đơn vị sử dụng lao động vẫn gian lận trong việc đăng ký tham gia BHXH cho người lao động, gian lận trong việc kê khai quỹ lương đóng BHXH.

Những vấn đề nêu trên nếu không được quan tâm khắc phục sẽ tác động xấu đến toàn bộ hoạt động BHXH trên địa bàn quận Bình Thạnh. Thực tế đó đặt ra yêu cầu cần có sự nghiên cứu một cách hệ thống, toàn diện vấn đề công tác thu tại BHXH quận Bình Thạnh, nhằm tìm ra giải pháp thu BHXH của quận Bình Thạnh, đáp ứng những yêu cầu phát triển kinh tế xã hội tại quận Bình Thạnh.

Với tư cách là một chuyên viên đang làm việc thực tiễn trong lĩnh vực BHXH quận, để nghiên cứu rõ hơn về công tác thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh trong những năm gần đây và qua đó đưa ra những đề xuất giúp cơ quan BHXH có những giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác thu BHXH bắt buộc tôi quyết định chọn đề tài “*Nâng cao hiệu quả công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh*” làm đề tài luận văn thạc sĩ.

2. Những nghiên cứu có liên quan đến đề tài.

Trong những năm qua, công tác thu BHXH bắt buộc luôn được rất nhiều người quan tâm và nghiên cứu. Đã có nhiều công trình nghiên cứu đề cập đến hoạt động BHXH ở nhiều khía cạnh khác nhau ở phạm vi lớn trên quy mô cả nước cho đến những phạm vi nhỏ hơn như về địa bàn quận. Có thể kể đến như:

- Đề tài khoa học: “*Cơ sở khoa học hoàn thiện quy trình quản lý thu BHXH*”, Tiến sĩ Dương Xuân Triệu - Giám đốc Trung tâm Thông tin, khoa học thuộc BHXH

Việt Nam, 2000. Đề tài đã triển khai nghiên cứu được quy trình quản lý thu ở nước ta, phân tích thực trạng thu qua các thời kỳ, rút ra kết luận và đề xuất việc hoàn thiện các quy định quản lý thu bằng công nghệ tin học và đề xuất được các giải pháp mở rộng đối tượng tham gia BHXH. Tuy nhiên do đề tài khoa học được nghiên cứu vào năm 2000 trước khi Luật BHXH có hiệu lực từ ngày 01/01/2007 do đó nên đề tài chưa đi nghiên cứu được các vấn đề về BHXH sau khi luật có hiệu lực.

- Luận án tiến sĩ, “ *Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hoạt động BHXH ở Việt Nam hiện nay*”. Mã số: 62.38.01.01, tác giả: Đỗ Kim Thái, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2005. Luận án đã Phân tích làm rõ cơ sở lý luận về quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hoạt động BHXH. Phân tích đánh giá thực trạng quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với BHXH. Tìm kiếm và đề xuất các giải pháp nhằm tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hoạt động BHXH. Tuy nhiên đề tài do nghiên cứu tổng quát việc quản lý nhà nước đối với toàn bộ hoạt động BHXH nên phạm vi rất rộng, tất cả các vấn đề đều chưa đi sâu và làm rõ được nhất là vấn đề về thu BHXH.

- Luận án “*Hoàn thiện cơ chế thu BHXH ở Việt Nam*”, mã số: 62.31.03.01, tác giả: Phạm Trường Giang, Đại học Kinh tế quốc dân, 2010. Luận án đã nghiên cứu được sự phối hợp giữa các bộ phận trong hệ thống thu BHXH từ đó đã đề xuất được những giải pháp thích hợp để nâng cao hiệu quả cơ chế thu BHXH ở Việt Nam. Tuy nhiên do đề tài nghiên cứu về cơ chế thu BHXH ở Việt Nam nên phạm vi là trong cả nước, tác giả chỉ lấy được những con số tổng quát nhất về thu BHXH ở Việt Nam nên chưa phân tích về thu BHXH của từng địa phương.

- Trần Ngọc Tuấn (2013): “*Hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH khu vực kinh tế tư nhân trên địa bàn tỉnh Gia Lai*”, luận văn thạc sĩ kinh tế, trường đại học Đà Nẵng. Luận văn đã đi sâu vào nghiên cứu và phân tích các vấn đề liên quan đến công tác quản lý thu BHXH đối với khu vực kinh tế tư nhân dựa vào các quy định về quản lý thu BHXH, phân tích thực trạng công tác quản lý thu BHXH và những giải pháp hoàn thiện công tác quản lý BHXH đối với khu vực kinh tế tư nhân trên địa bàn tỉnh Gia Lai. Đưa ra giải pháp quản lý công tác thu BHXH khu vực kinh tế

tư nhân trên địa bàn tỉnh Gia Lai, không đưa ra giải pháp công tác thu BHXH cho các ngành và lĩnh vực khác.

- Nguyễn Thị Kiều Anh (2015): “*Công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại BHXH tỉnh Thừa Thiên Huế*”, luận văn thạc sĩ kinh tế, trường Đại học Huế. Luận văn nghiên cứu và phân tích thực trạng công tác thu BHXH bắt buộc tại tỉnh Thừa Thiên Huế và đề ra các giải pháp thiện công tác quản lý thu BHXH bắt buộc để tăng nguồn hình thành quỹ BHXH, góp phần đảm bảo an sinh xã hội. Đưa ra các giải pháp như phát triển đối tượng tham gia BHXH bắt buộc; tuyên truyền phổ biến các chính sách luật BHXH, cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý thu BHXH bắt buộc... Tuy nhiên những giải pháp trên chỉ áp dụng trên địa bàn tỉnh Thừa Thiên Huế.

Mặc dù có rất nhiều các công trình nghiên cứu về vấn đề BHXH, song chưa có công trình nào nghiên cứu vấn đề hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh. Do đó tôi xin nghiên cứu “*Nâng cao hiệu quả công tác thu quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh*” làm luận văn thạc sĩ.

3. Mục tiêu nghiên cứu.

- Mục tiêu tổng quát.

Phân tích thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh từ đó đề xuất một số giải pháp và kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

- Mục tiêu cụ thể.

Để giải quyết được mục tiêu nghiên cứu tổng quát trên, đề tài cần phải thực hiện được 2 mục tiêu cụ thể như sau:

- Phân tích, đánh giá thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

- Đề xuất một số giải pháp và kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

4. Đối tượng nghiên cứu.

- Các vấn đề lý luận cơ bản về BHXH và quản lý thu BHXH bắt buộc.

- Công tác quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

5. Phạm vi nghiên cứu.

- *Về nội dung*: Phân tích thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh từ đó đề xuất một số giải pháp và kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

- *Về không gian*: Giới hạn nghiên cứu công tác thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

- *Về thời gian*: Đề tài sử dụng dữ liệu 4 năm gần đây từ năm 2015 đến năm 2018.

6. Phương pháp nghiên cứu.

Trong quá trình nghiên cứu, luận văn sử dụng những phương pháp khác nhau, bổ sung cho nhau để giải quyết mục tiêu và nhiệm vụ nghiên cứu đã đặt ra. Cụ thể, đề tài sử dụng hai nhóm phương pháp là phương pháp thu thập dữ liệu và phương pháp phân tích dữ liệu như sau:

- *Phương pháp thu thập dữ liệu*:

+ Nguồn dữ liệu thứ cấp: Nguồn số liệu của cơ quan BHXH quận Bình Thạnh từ năm 2015 đến năm 2018, các báo cáo tổng hợp hàng năm về công tác thu BHXH bắt buộc. Thu thập, tìm kiếm các dữ liệu liên quan đến cơ sở lý luận của đề tài ở các luận án, luật, nghị định, thông tư, trang web, các công trình nghiên cứu trước đây về hoạt động thu BHXH bắt buộc, kinh nghiệm của BHXH các tỉnh.... được dùng để làm cơ sở lý luận về công tác thu BHXH; nội dung, vai trò và sự cần thiết của công tác thu BHXH bắt buộc.

+ Nguồn dữ liệu sơ cấp: số liệu được thu thập qua quan sát, điều tra khảo sát, công cụ để điều tra là bảng hỏi, bảng hỏi nhằm điều tra các thông tin liên quan đến đánh giá của viên chức về mức độ tuân thủ pháp luật, về công tác quản lý đối tượng tham gia BHXH bắt buộc, công tác quản lý mức thu, công tác tuyên truyền và phổ biến chính sách, pháp luật, công tác thanh tra, kiểm tra BHXH... để làm cơ sở đánh giá thực trạng vấn đề nghiên cứu. Thời gian điều tra được tiến hành trong 01 tháng 03 năm 2019.

+ Đối tượng điều tra: Thực hiện điều tra 24 cán bộ viên chức tổ thu BHXH với các câu hỏi về sự tuân thủ của các đơn vị tham gia BHXH; Sự hài lòng về công tác

quản lý đối tượng tham gia BHXH; Sự phù hợp của công tác quản lý mức thu BHXH; Sự hài lòng về công tác thông tin, tuyên truyền; Sự phù hợp của công tác thanh tra, kiểm tra BHXH. Dựa trên các tiêu chí đó, bộ câu hỏi gồm 24 câu hỏi cho các cán bộ viên chức tổ thu nhằm biết được sự đánh giá của nhóm khảo sát. Trong đó, 05 câu về thông tin chung về cán bộ viên chức, 16 câu hỏi liên quan đến đánh giá của các viên chức BHXH về các hoạt động của công tác quản lý thu BHXH, và 3 câu hỏi về mức độ tuân thủ Luật BHXH của các đơn vị. Phương pháp đánh giá theo thang điểm là: 1: Hoàn toàn không đồng ý; 2: Không đồng ý; 3: Bình thường; 4: Đồng ý; 5: Hoàn toàn đồng ý. Những câu hỏi được sử dụng khảo sát là những câu hỏi đã được điều chỉnh sao cho dễ hiểu, dễ trả lời và phù hợp với thực tế.

- *Phương pháp phân tích dữ liệu:*

+ Phương pháp phân tích thống kê: phương pháp này được sử dụng để đưa ra các số liệu, các thông tin cần thiết trong phạm vi thời gian nghiên cứu đề tài nhằm đưa ra các nhận định về sự phát triển của đối tượng nghiên cứu cũng như là tạo cơ sở để dự đoán cho xu hướng phát triển trong tương lai.

+ Phương pháp tổng hợp dữ liệu: phương pháp này được sử dụng để tổng hợp các kết quả điều tra, quan sát, các tài liệu thu thập được từ nhiều nguồn để đưa ra các kết luận, đánh giá phục vụ cho mục đích nghiên cứu của đề tài. Dựa vào các số liệu đã thu thập được ở trên tiến hành tổng hợp dưới dạng văn bản word, bảng excel, xây dựng các bảng biểu, sơ đồ, hình vẽ.

+ Phương pháp so sánh, đối chiếu: Được sử dụng để phân tích, đánh giá, so sánh kết quả của hoạt động thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh qua các năm với phương hướng, nhiệm vụ đã được đề ra trong từng thời kỳ. Nêu ra được những mặt còn tồn tại, khó khăn, từ đó đề xuất các giải pháp phù hợp chống thất thu BHXH bắt buộc, nhằm hoàn thiện công tác thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

- Phương pháp phân tích: phân tích số liệu từ phương pháp so sánh cần thiết cho các nội dung cần nghiên cứu đó là quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

- Phương pháp đánh giá: đánh giá thực trạng đối với quản lý thu BHXH bắt buộc của quận Bình Thạnh dựa trên phân tích số liệu trên. Từ đó đưa ra những ưu điểm và hạn chế trong công tác quản lý của Nhà nước, tìm được nguyên nhân, phương pháp hoàn thiện hơn công tác quản lý thu BHXH bắt buộc.

7. Những đóng góp của đề tài.

- *Về khoa học*: Đề tài đã góp phần hệ thống hóa và sáng tỏ thêm một số vấn đề lý luận cơ bản công tác thu BHXH bắt buộc.

- *Về thực tiễn*: Kết quả nghiên cứu của đề tài làm tài liệu tham khảo có ý nghĩa cho các cơ quan quản lý thu BHXH bắt buộc nói chung và BHXH bắt buộc quận Bình Thạnh nói riêng. Các cơ quan quản lý nhà nước về BHXH có thể vận dụng hoạch định và tổ chức thực hiện, góp phần thực hiện quản lý thu BHXH bắt buộc trên địa bàn.

8. Kết cấu luận văn.

Ngoài phần mở đầu, mục lục, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và các phụ lục, luận văn được cấu trúc bao gồm 3 chương:

Chương 1. Cơ sở lý luận về Bảo hiểm xã hội và quản lý thu Bảo hiểm xã hội bắt buộc.

Chương 2. Thực trạng công tác quản lý thu Bảo hiểm xã hội bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

Chương 3. Giải pháp hoàn thiện công tác quản lý thu Bảo hiểm xã hội bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh.

Chương 1 CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ BẢO HIỂM XÃ HỘI VÀ QUẢN LÝ THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC

1.1. Khái quát chung về BHXH.

1.1.1. Khái niệm về BHXH.

Bảo hiểm xã hội (BHXH) đã hình thành trong lịch sử phát triển của xã hội loài người và đã được nhiều nhà khoa học đề cập, nghiên cứu một cách sâu sắc dưới nhiều góc độ khác nhau. BHXH đã xuất hiện và phát triển cùng với quá trình phát triển kinh tế - xã hội của nhân loại. Trên thế giới, BHXH đã có mầm mống từ thế kỉ XIII. Đến thế kỉ XIX, luật BHXH đầu tiên xuất hiện tại Đức. Sản xuất công nghiệp phát triển đã làm cho đội ngũ những người lao động làm thuê ngày càng đông đảo, đồng thời các rủi ro trong lao động tăng. Để bảo vệ bản thân mình, những người lao động đã đấu tranh với chủ thuê lao động phải cam kết bồi thường khi họ gặp rủi ro trong thời gian làm việc và bảo đảm an toàn thu nhập cho họ. Trong quá trình phát triển đã xuất hiện các tổ chức BHXH chuyên nghiệp. Hoạt động BHXH được thực hiện trên cơ sở đóng góp của người chủ, người lao động và có sự tham gia của nhà nước trong một số trường hợp. Trong quá trình phát triển, các chế độ và phạm vi đối tượng BHXH được dần mở rộng. Ban đầu chỉ có chế độ BHXH ốm đau, tai nạn lao động cho công nhân công nghiệp, sau đó mở rộng các chế độ BHXH cho cả người lao động làm thuê trong các lĩnh vực khác. Năm 1952, Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) đã thông qua Công ước 102 về các tiêu chuẩn tối thiểu cho các loại trợ cấp sau: 1) Chăm sóc y tế; 2) Trợ cấp ốm đau; 3) Trợ cấp thất nghiệp; 4) Trợ cấp tuổi già; 5) Trợ cấp tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp; 6) Trợ cấp gia đình; 7) Trợ cấp thai sản; 8) Trợ cấp tàn tật; 9) Trợ cấp mất người nuôi dưỡng. Tùy theo điều kiện kinh tế - xã hội cụ thể của mỗi nước sẽ quyết định áp dụng các loại trợ cấp này. Ngoài ra, một số nước còn mở rộng thêm các loại trợ cấp khác và mở rộng các đối tượng hưởng trợ cấp. Khái niệm BHXH được mở rộng ra theo nghĩa của từ bảo đảm xã hội. Ngoài các chế độ BHXH trên đây, còn có nhiều hình thức bảo hiểm khác

trên cơ sở thương mại, hoạt động bảo hiểm do vậy ngày càng mở rộng hết sức phong phú.

Ở Việt Nam, từ thế kỉ XVII BHXH có mầm mống dưới dạng quỹ thương, nghĩa điền, đến thế kỉ XIX xuất hiện các hội bảo trợ để giúp đỡ lẫn nhau. Ngày nay, BHXH đã trở thành một chính sách lớn được Hiến pháp thừa nhận và luật pháp quy định. Khi nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà ra đời, Nhà nước đã có những văn bản quy định về một số chế độ BHXH. Tháng 6 năm 1993, Chính phủ ban hành Nghị định 43/CP về việc thực hiện các chế độ BHXH cho công nhân viên chức và người lao động trong các thành phần kinh tế, Nghị định 61/CP cho lực lượng vũ trang. Bộ luật lao động của nước Cộng hoà Xã hội chủ nghĩa Việt Nam (1994) nêu rõ: *"Nhà nước quy định chính sách bảo hiểm xã hội nhằm từng bước mở rộng và nâng cao việc bảo đảm vật chất, góp phần ổn định đời sống cho người lao động và gia đình trong các trường hợp người lao động ốm đau, thai sản, hết tuổi lao động, chết, bị tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, mất việc làm, gặp rủi ro hoặc các khó khăn khác"*. Tháng 01 năm 1995, Chính phủ ban hành Điều lệ bảo hiểm xã hội áp dụng thống nhất đối với công chức, viên chức và người lao động trong các thành phần kinh tế. Mặc dù đã có quá trình phát triển tương đối dài, nhưng cho đến nay còn có nhiều khái niệm về BHXH, chưa có khái niệm thống nhất. Do đó, BHXH là đối tượng nghiên cứu của nhiều môn khoa học khác nhau như kinh tế, xã hội, pháp lý.

Theo từ điển Bách khoa Việt Nam: *"BHXH là sự đảm bảo, thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập cho người lao động khi họ mất hoặc giảm thu nhập do bị ốm đau, thai sản, tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp, tàn tật, thất nghiệp, tuổi già, tử tuất, dựa trên cơ sở một quỹ tài chính do sự đóng góp của các bên tham gia BHXH, có sự bảo hộ của Nhà nước theo pháp luật, nhằm đảm bảo, an toàn đời sống cho người lao động và gia đình họ, đồng thời góp phần đảm bảo an toàn xã hội"*.

Theo khái niệm của BHXH Việt Nam: *"BHXH là sự bảo vệ của xã hội đối với người lao động thông qua việc huy động các nguồn đóng góp để trợ cấp cho họ, nhằm khắc phục những khó khăn về kinh tế và xã hội do bị ngừng hoặc bị giảm thu*

nhập gây ra bởi ốm đau, thai sản, tai nạn, thất nghiệp, mất khả năng lao động, tuổi già và chết.”

Theo quy định tại Điều 3 Luật Bảo hiểm xã hội số 58/2014/QH13 của quốc hội nước cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ban hành ngày 20/11/2014 thì: *BHXH là sự bảo đảm thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập của người lao động khi họ bị giảm hoặc mất thu nhập do ốm đau, thai sản, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, thất nghiệp, hết tuổi lao động hoặc chết, trên cơ sở đóng vào quỹ BHXH.*

Như vậy, có thể hiểu BHXH là sự đảm bảo thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập cho người lao động, khi họ gặp phải biến cố, rủi ro làm suy giảm sức khỏe, mất khả năng lao động, mất việc làm, chết; gắn liền với quá trình tạo lập một quỹ tiền tệ tập trung được hình thành bởi các bên tham gia BHXH đóng góp và việc sử dụng quỹ đó cung cấp tài chính nhằm đảm bảo mức sống cơ bản cho bản thân người lao động và những người ruột thịt của người lao động trực tiếp phải nuôi dưỡng, góp phần đảm bảo an toàn xã hội.

BHXH về thực chất là một phương thức phân phối lại thu nhập bằng các kỹ thuật nghiệp vụ, nhằm góp phần cân bằng thu nhập bị mất hoặc giảm từ hoạt động nghề nghiệp bằng khoản trợ cấp từ BHXH. Nội dung của BHXH được biểu hiện bằng hệ thống các chế độ BHXH cụ thể. Khái niệm trên đây là chủ yếu về chế độ BHXH do chính sách nhà nước đài thọ, còn gọi là BHXH phi thương mại, gồm nhiều loại chế độ trợ cấp, nhưng tùy điều kiện kinh tế - xã hội cụ thể mà mỗi nước lựa chọn và thực hiện chế độ trợ cấp nhất định, sau đó sẽ mở rộng dần khi tình hình kinh tế - xã hội phát triển.

1.1.2. Phân loại về BHXH.

Có 2 loại hình BHXH là BHXH bắt buộc và BHXH tự nguyện, tùy theo từng loại đối tượng, từng loại hình doanh nghiệp.

Bảo hiểm xã hội tự nguyện: là loại hình BHXH mà đối tượng tham gia hoàn toàn tự nguyện đóng góp mức phí và thụ hưởng theo quy định. BHXH tự nguyện gồm 2 chế độ hưu trí và tử tuất.

Bảo hiểm xã hội bắt buộc: Theo quy định tại điều 3 Luật Bảo hiểm xã hội: Bảo hiểm xã hội bắt buộc là loại hình BHXH mà người lao động và người sử dụng

lao động bắt buộc phải tham gia. Bảo hiểm xã hội bắt buộc bao gồm 05 chế độ: thai sản, ốm đau, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, hưu trí và tử tuất.

1.1.3. Vai trò của BHXH.

- Đối với người lao động.

Mục đích chủ yếu của BHXH là đảm bảo thu nhập cho người lao động (NLĐ) và gia đình họ khi họ gặp những khó khăn trong cuộc sống làm giảm hoặc mất thu nhập. Vì thế, tham gia BHXH tạo điều kiện cho NLĐ được cộng đồng hỗ trợ khi ốm đau, tai nạn. Đồng thời, BHXH là cơ hội để mỗi người thực hiện hỗ trợ, giúp đỡ những người lao động gặp khó khăn khi ốm đau, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp...trong thời gian làm việc.

Ngoài ra, tham gia BHXH còn giúp NLĐ nâng cao hiệu quả trong tiêu dùng cá nhân, giúp họ tiết kiệm những khoản nhỏ, đều đặn để có nguồn dự phòng cần thiết chi dùng khi già, mất sức lao động, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp... góp phần ổn định cuộc sống cho bản thân người lao động và gia đình, đảm bảo an sinh xã hội. BHXH là nguồn động viên tinh thần to lớn đối với mỗi cá nhân khi họ gặp khó khăn, khi ốm đau, tuổi già... Từ đó, BHXH tạo tâm lý tin tưởng, an tâm cho người lao động khi họ tham gia BHXH, góp phần nâng cao đời sống tinh thần, đem lại cuộc sống bình yên, hạnh phúc cho các cá nhân trong cộng đồng, lấy số đông bù số ít khi người tham gia BHXH gặp rủi ro trong cuộc sống.

- Đối với người sử dụng lao động.

BHXH giúp cho các tổ chức sử dụng lao động (SDLĐ), các doanh nghiệp ổn định hoạt động sản xuất kinh doanh thông qua việc phân phối các chi phí cho NLĐ một cách hợp lý, góp phần làm cho lực lượng lao động trong mỗi đơn vị ổn định, sản xuất kinh doanh được hoạt động liên tục, hiệu quả, các bên quan hệ lao động cũng gắn bó với nhau hơn.

BHXH tạo điều kiện để người SDLĐ thể hiện trách nhiệm với NLĐ, không chỉ khi trực tiếp SDLĐ mà trong suốt cuộc đời NLĐ cho đến khi già yếu. BHXH làm cho quan hệ lao động có tính nhân văn sâu sắc, nâng cao trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp. Bên cạnh đó, BHXH còn giúp các đơn vị SDLĐ ổn định nguồn chi ngay cả khi có rủi ro lớn xảy ra thì doanh nghiệp cũng không lâm vào tình trạng nợ

hay phá sản. Nhờ đó các chi phí được chủ động hạch toán, ổn định và tạo điều kiện để đơn vị phát triển không phụ thuộc vào hoàn cảnh khách quan.

- *Đối với Nhà nước và xã hội.*

BHXH giúp tăng cường mối quan hệ giữa Nhà nước, người SDLĐ và NLĐ, mối quan hệ ràng buộc, chặt chẽ, chia sẻ trách nhiệm, chia sẻ rủi ro chỉ có được trong quan hệ của BHXH. Mối quan hệ này thể hiện tính nhân văn sâu sắc của BHXH.

Bên cạnh đó, BHXH góp phần thực hiện bình đẳng xã hội: trên giác độ xã hội, BHXH là một công cụ để nâng cao điều kiện sống cho NLĐ. Trên giác độ kinh tế, BHXH là một công cụ phân phối lại thu nhập giữa các thành viên trong cộng đồng. Nhờ sự điều tiết này NLĐ được thực hiện bình đẳng, không phân biệt các tầng lớp trong xã hội.

Ngoài ra, quỹ BHXH do các bên đóng góp được tập trung rất lớn, phần quỹ nhàn rỗi được đem đầu tư cho kinh tế tạo ra sự tăng trưởng, phát triển kinh tế và tạo công ăn việc làm cho người lao động, giúp giảm chi từ Ngân sách nhà nước.

1.1.4. Sự hình thành quỹ BHXH.

- Quỹ BHXH được hình thành từ sự đóng góp của người lao động, người sử dụng lao động và Nhà nước. Các bên tham gia BHXH phải đóng BHXH theo quy định thì người lao động mới được hưởng các chế độ BHXH. Tiền đóng BHXH của các bên tham gia BHXH sẽ hình thành một quỹ tiền tệ tập trung gọi là quỹ BHXH. Theo Khoản 4 Điều 3 Luật BHXH số 58/2014/QH13 được Quốc hội nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam khóa XIII, kỳ họp thứ 8 thông qua ngày 20 tháng 11 năm 2014 thì *“Quỹ bảo hiểm xã hội là quỹ tài chính độc lập với Ngân sách nhà nước, được hình thành từ đóng góp của người lao động, người sử dụng lao động và có sự hỗ trợ của Nhà nước”*.

- Quỹ BHXH ra đời, tồn tại và phát triển gắn với mục đích đảm bảo ổn định cuộc sống cho người lao động và gia đình họ khi gặp rủi ro làm giảm hoặc mất thu nhập từ lao động. Hoạt động quỹ BHXH không nhằm mục đích kinh doanh kiếm lời. Vì vậy, nguyên tắc quản lý quỹ BHXH là cân bằng thu - chi. Quá trình tích lũy để bảo tồn giá trị và bảo đảm an toàn về tài chính đối với quỹ BHXH. Vì vậy,

BHXH phải tự bảo vệ mình trước nguy cơ mất an toàn về tài chính. Nhiều nhà kinh tế cho rằng quỹ BHXH là “của để dành” của người lao động phòng khi ốm đau, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, hưu trí, tử tuất. Nguồn quỹ này được đóng và tích lũy trong suốt quá trình lao động, người lao động có đóng BHXH thì có hưởng.

- Quỹ BHXH là hạt nhân, là nội dung vật chất của tài chính BHXH. Nó là khâu tài chính trung gian cùng với Ngân sách nhà nước và tài chính doanh nghiệp hình thành nên hệ thống tài chính quốc gia. Kinh tế - xã hội càng phát triển thì càng có điều kiện thực hiện đầy đủ các chế độ BHXH, nhu cầu thỏa mãn về BHXH đối với người lao động càng được nâng cao. Đồng thời kinh tế - xã hội phát triển, người lao động và người sử dụng lao động càng có điều kiện tham gia và đóng góp vào quỹ BHXH.

- Quỹ BHXH được hình thành chủ yếu từ sự đóng góp của các nguồn sau: Sự đóng góp của NLĐ và người SDLĐ. Đây là nguồn chính quyết định sự hình thành và phát triển của quỹ BHXH.

Ngoài ra quỹ BHXH còn được hình thành từ tiền sinh lời từ hoạt động đầu tư, tăng trưởng quỹ BHXH. Hỗ trợ của Nhà nước, phần thu từ tiền nộp phạt của các cá nhân và tổ chức kinh tế do vi phạm pháp luật về BHXH và các nguồn hợp pháp khác như viện trợ, quà tặng... của các tổ chức, cá nhân. Đây là nguồn không cơ bản và thường xuyên.

Quỹ được quản lý thống nhất trong hệ thống BHXH Việt Nam, được hạch toán riêng và cân đối thu chi theo từng quỹ thành phần. Quỹ BHXH được sử dụng để chi trả các chế độ BHXH, chi quản lý bộ máy, phần quỹ tạm thời nhàn rỗi được đem đi đầu tư theo quy định của Nhà nước, đảm bảo cho quỹ được an toàn và hiệu quả.

Theo Luật BHXH, Quỹ BHXH gồm các Quỹ thành phần sau:

* Quỹ BHXH bắt buộc, gồm:

- Quỹ ốm đau và thai sản.
- Quỹ tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp.
- Quỹ hưu trí và tử tuất.

* Quỹ BHXH tự nguyện.

* Quỹ bảo hiểm thất nghiệp.

1.2. Những vấn đề cơ bản về quản lý thu BHXH bắt buộc.

1.2.1. Khái niệm về quản lý thu BHXH bắt buộc.

Quản lý thu BHXH bắt buộc là người tham gia BHXH phải có trách nhiệm đóng góp một khoản tiền theo tỷ lệ quy định của pháp luật về BHXH, tương ứng tổ chức BHXH được Chính phủ giao trách nhiệm tổ chức thu và quản lý tiền đóng BHXH của người tham gia theo quy định của pháp luật. *Như vậy có thể hiểu thu bảo hiểm xã hội là việc Nhà nước dùng quyền lực của mình bắt buộc các đối tượng tham gia phải đóng BHXH theo mức phí quy định hoặc cho phép những đối tượng tự nguyện tham gia được lựa chọn mức đóng và phương thức đóng phù hợp với thu nhập của mình. Trên cơ sở đó hình thành một quỹ tiền tệ tập trung nhằm mục đích bảo đảm cho việc chi trả các chế độ BHXH và hoạt động của tổ chức sự nghiệp BHXH.*

1.2.2. Mục tiêu quản lý thu BHXH bắt buộc.

- Phát triển quỹ Bảo hiểm xã hội bắt buộc.

Theo quy định của Luật BHXH năm 2014: *“Quỹ bảo hiểm xã hội là một quỹ tài chính độc lập, tập trung nằm ngoài ngân sách nhà nước dùng để chi trả các chế độ bảo hiểm xã hội cho người lao động”*.

Có thể nói quỹ BHXH là bộ phận quan trọng nhất của ngành BHXH, nó gắn liền với sự tồn tại và phát triển của ngành BHXH, ở nước ta hiện nay thì quỹ BHXH được hình thành từ 3 nguồn chủ yếu:

Sự tham gia đóng góp của người lao động, chủ sử dụng lao động và phần hỗ trợ từ Ngân sách nhà nước. Ngoài ra, quỹ BHXH còn được hình thành từ các nguồn khác như: tiền xử phạt các đơn vị vi phạm theo điều lệ BHXH, các khoản hỗ trợ, viện trợ của các tổ chức trong và ngoài nước, các khoản lãi từ hoạt động đầu tư tài chính từ phần quỹ BHXH nhàn rỗi.

Do sự ảnh hưởng và tầm quan trọng của quỹ BHXH, nên mục tiêu đầu tiên của quản lý thu BHXH là phải luôn phát triển quỹ BHXH, đảm bảo quỹ BHXH luôn dương, đủ điều kiện để duy trì bộ máy ngành BHXH và chi trả các chế độ, trợ cấp BHXH cho người lao động.

- Chống thất thoát quỹ BHXH bắt buộc.

Bên cạnh mục tiêu phát triển quỹ BHXH, mục tiêu chống thất thoát quỹ BHXH cũng là một mục tiêu quan trọng, luôn tồn tại song song trong công tác quản lý thu BHXH. Khi quỹ BHXH được phát triển một cách ổn định nhưng công tác quản lý thu BHXH không đạt hiệu quả cao, dễ xảy ra tình trạng thất thoát quỹ BHXH thì hậu quả để lại hết sức nghiêm trọng, dẫn đến âm quỹ BHXH, ảnh hưởng tới toàn bộ hệ thống.

Trên thực tế cho thấy: Việc quản lý không chặt của các cơ quan chức năng dẫn đến tình trạng có doanh nghiệp đăng ký thành lập nhưng không đăng ký sử dụng lao động. Khi sử dụng lao động không có hợp đồng lao động cụ thể, hoặc kê khai số lao động thấp hơn thực tế, không đảm bảo các điều kiện qui định của Bộ luật lao động nhằm trốn tránh trách nhiệm của mình đối với người lao động. Do đó cơ quan BHXH không có cơ sở xác định hình thức hợp đồng lao động để khai thác đối tượng tham gia BHXH bắt buộc; bên cạnh đó mức tiền lương, tiền công để tham gia BHXH cũng chưa đúng với thực tế thu nhập của người lao động; thường thấp hơn nhiều so với mức lương thực tế họ phải đóng cho người lao động.

Ngoài các hình thức trốn đóng BHXH của chủ sử dụng lao động đối với người lao động thì việc nợ đọng BHXH và nộp chậm BHXH của các chủ sử dụng lao động cũng là vấn đề cần quan tâm, nhất là các chủ sử dụng lao động là các doanh nghiệp ngoài quốc doanh.

Hiện nay tuy đã có chế tài xử phạt vi phạm về BHXH qui định về mức nộp phạt còn thấp, nên chưa có tính cưỡng chế và không mang lại hiệu quả cao, các quy định về xử phạt, truy tố hình sự cá nhân chủ sử dụng lao động khi phát hiện có hành vi trốn đóng BHXH chung chung, chưa đủ mạnh để răn đe. Vì vậy trong công tác quản lý thu BHXH để đạt hiệu quả cao và chống thất thoát quỹ BHXH thì ngành BHXH ngoài các biện pháp nhằm tăng cường quản lý đối tượng cũng luôn phối hợp chặt chẽ với các ban ngành chức năng như: liên đoàn lao động, ngành lao động thương binh và xã hội, ngành thuế, ủy ban nhân dân các cấp.... tăng cường giám sát, điều tra nắm bắt tình hình thực tế của các doanh nghiệp trên địa bàn để tìm ra giải pháp quản lý hiệu quả.

- *Đảm bảo An sinh xã hội.*

Đây là mục tiêu quan trọng nhất của quản lý thu BHXH, đảm bảo an sinh xã hội cũng là mục tiêu và nhiệm vụ của toàn ngành BHXH, ngành BHXH được ra đời và phát triển nhằm thực hiện mục tiêu này, ta đều biết: đảm bảo an sinh xã hội là tiền đề cơ bản để ổn định chính trị và sự phát triển, tồn tại của mỗi quốc gia. Mọi quốc gia phát triển luôn gắn liền với sự phát triển của các chính sách an sinh xã hội.

1.2.3. Vai trò của quản lý thu BHXH bắt buộc.

Quản lý thu BHXH có vai trò rất quan trọng trong hoạt động của ngành BHXH, đây là công tác trọng tâm của ngành BHXH.

- *Tạo lập quỹ BHXH bắt buộc.*

Công tác thu BHXH được triển khai và tiến hành tạo ra một quỹ tài chính là quỹ BHXH. Quỹ được sử dụng để đảm bảo khả năng tài chính trong việc chi trả các chế độ BHXH, giúp Nhà nước giảm chi từ Ngân sách Nhà nước trong việc chi trả các chế độ BHXH. Do vậy công tác quản lý thu có vai trò rất lớn đối với nền kinh tế nước nhà. Vì hàng năm các khoản chi từ Ngân sách Nhà nước rất lớn.

Mặt khác, thu nhanh, thu đủ đã tạo ra một khoản tiền lớn tạm thời nhàn rỗi chưa sử dụng đến, đây cũng là một trong những nguồn tiền cho vay rất có ích đối với đất nước trong sự nghiệp phát triển kinh tế.

Quỹ BHXH chính là cơ sở cho các hoạt động BHXH. Hơn nữa, chỉ khi quỹ được cân đối mới đảm bảo cho các hoạt động của cơ quan BHXH và nhất là đảm bảo kịp thời chi trả cho các đối tượng hưởng BHXH.

- *Tạo lập mối quan hệ giữa các bên tham gia BHXH bắt buộc.*

Một trong những nguyên tắc của BHXH là mức hưởng trên cơ sở mức đóng và thời gian đóng BHXH của từng người lao động. Vì vậy, công tác thu giúp cho việc theo dõi, ghi chép kết quả đóng BHXH của người sử dụng lao động cho người lao động được rõ ràng, cụ thể từ đó làm căn cứ cho việc thụ hưởng các chế độ cho người lao động. Trên cơ sở danh sách theo dõi kết quả đóng BHXH vào sổ BHXH của từng người đã tạo nên mối quan hệ ba bên giữa người lao động, người sử dụng lao động và cơ quan BHXH. Mối quan hệ này càng trở nên khăng khít khi công tác

thu BHXH tiến hành đều đặn và chính xác. Quản lý thu tốt đã góp phần bảo vệ quyền lợi cho người lao động.

- Nắm rõ được các nguồn thu BHXH bắt buộc.

Công tác quản lý thu được tổ chức tốt giúp cho cơ quan BHXH nắm chắc được các nguồn thu BHXH, từ đó quản lý quỹ BHXH được hiệu quả.

Quỹ BHXH được hình thành từ nhiều nguồn khác nhau do đó để nắm chắc được các nguồn thu trên phải tăng cường công tác quản lý chặt chẽ các nguồn thu. Đối với từng nguồn khác nhau phải có phương pháp quản lý thích hợp.

- Đảm bảo tính công bằng trong tham gia BHXH bắt buộc.

Một trong những nguyên tắc cơ bản của BHXH là mức hưởng trên cơ sở mức đóng, thời gian đóng. Chính nhờ sự theo dõi, tổ chức thu đã làm cơ sở đảm bảo sự công bằng giữa những đóng góp và thụ hưởng BHXH. BHXH có tính hoàn trả không đồng đều tức là không phải ai tham gia BHXH cũng được hưởng bằng nhau, mức hưởng phụ thuộc vào mức lương làm căn cứ đóng BHXH và thời gian mà NLD đóng góp vào quỹ BHXH. Quản lý thu được thực hiện tốt sẽ giúp cho cơ quan BHXH quản lý được các đối tượng tham gia, đảm bảo quyền lợi cho họ từ đó đảm bảo công bằng giữa những người tham gia BHXH, tạo nên niềm tin của người tham gia với cơ quan BHXH.

1.2.4. Chức năng của quản lý thu BHXH bắt buộc.

Do tính chất đặc thù của ngành, BHXH không những có tính kinh tế mà còn có tính xã hội rất cao. Vì vậy, quản lý thu BHXH có những chức năng chủ yếu sau đây:

- Thứ nhất, BHXH bảo đảm thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập cho người lao động.

BHXH thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập cho NLD tham gia bảo hiểm khi họ bị giảm hoặc mất thu nhập do mất khả năng lao động hoặc mất việc làm. Đây là chức năng cơ bản nhất của BHXH.

- Thứ hai, BHXH góp phần phân phối lại thu nhập.

- BHXH tiến hành phân phối và phân phối lại thu nhập giữa những người tham gia BHXH. Tham gia BHXH không chỉ có NLD mà cả những người sử dụng lao

động. Các bên tham gia đều phải đóng góp vào quỹ BHXH. Quỹ này dùng để trợ cấp cho một số NLD tham gia khi họ bị giảm hoặc mất thu nhập. Số lượng những người này thường chiếm tỷ trọng nhỏ trong tổng số những người tham gia đóng góp. Như vậy, theo quy luật số đông bù số ít, BHXH thực hiện phân phối lại thu nhập theo cả chiều dọc và chiều ngang. Phân phối lại giữa những NLD có thu nhập cao và thấp, giữa những người khoẻ mạnh đang làm việc với những người ốm đau phải nghỉ việc... Thực hiện chức năng này có nghĩa là BHXH góp phần thực hiện công bằng xã hội.

- Thứ ba, BHXH kích thích, khuyến khích người lao động hăng hái lao động sản xuất.

Đối với NLD khi khoẻ mạnh tham gia lao động sản xuất, NLD được chủ SDLĐ trả lương hoặc tiền công. Khi ốm đau, thai sản, tai nạn lao động, hoặc khi về già đã có BHXH trợ cấp thay thế nguồn thu nhập bị mất. Vì thế cuộc sống của họ và gia đình họ luôn được đảm bảo ổn định và có chỗ dựa. Do đó, NLD yên tâm làm việc và tích cực lao động sản xuất làm nâng cao năng suất lao động và hiệu quả kinh tế. Chức năng này biểu hiện như một đòn bẩy kinh tế kích thích NLD nâng cao năng suất lao động cá nhân và kéo theo là năng xuất lao động xã hội tăng lên.

- Thứ tư, BHXH phát huy tiềm năng và gắn bó lợi ích giữa người lao động và người sử dụng lao động, giữa người lao động với xã hội.

Thông qua BHXH, những mâu thuẫn nội tại, khách quan về tiền lương, tiền công, thời gian lao động... được điều hoà và giải quyết. Đặc biệt NLD và người SDLĐ đều nhận thấy nhờ có BHXH mà mình được bảo vệ. Từ đó giúp cho họ hiểu nhau hơn và gắn bó lợi ích được với nhau. Đối với nhà nước và xã hội, chi cho BHXH là cách thức phải chi ít nhất và có hiệu quả nhất nhưng vẫn giải quyết được những khó khăn về đời sống cho NLD và gia đình họ, góp phần làm cho sản xuất ổn định, kinh tế, chính trị và xã hội được phát triển an toàn hơn.

1.2.5. Nguyên tắc quản lý thu BHXH bắt buộc.

- Quản lý thu BHXH bắt buộc là thu đúng, thu đủ và kịp thời.

Thu đúng, là đúng đối tượng, đúng mức, đúng tiền lương, tiền công và đúng thời gian quy định: mọi người lao động khi có HĐLĐ, được trả công bằng tiền đều

là đối tượng đóng BHXH bắt buộc. Việc xác định đúng đối tượng, đúng tiền lương, tiền công, căn cứ đóng BHXH của người lao động là cơ sở quan trọng để đảm bảo thu đúng; thu đúng phụ thuộc vào tính chất hoạt động của đơn vị sử dụng lao động để xác định đúng đối tượng, mức thu, phương thức thu.

Thu đủ là thu đủ số người thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc và số tiền phải đóng BHXH của người lao động, người sử dụng lao động.

Thu kịp thời là thu kịp về thời gian khi có phát sinh quan hệ lao động, tiền công, tiền lương mà những quan hệ đó thuộc đối tượng, phạm vi tham gia BHXH. Chế độ BHXH thường xuyên thay đổi để phù hợp với phát triển kinh tế - xã hội từng thời kỳ, ở mỗi thời điểm thay đổi đó cần phải tổ chức thực hiện thu BHXH của người sử dụng lao động và người lao động đảm bảo kịp thời, không để tồn đọng tiền thu.

- Quản lý thu BHXH bắt buộc là tập trung, thống nhất, công bằng và công khai.

Cơ chế thu BHXH là thống nhất, nguồn thu BHXH tập trung quản lý, điều tiết ở Trung ương là BHXH Việt Nam. Việc tham gia BHXH của người lao động, người sử dụng lao động đảm bảo công khai, công bằng ở cơ sở nên một xã hội ổn định, bền vững. Khi người dân có cuộc sống đảm bảo, sẽ hạn chế được phân biệt đối xử, giảm bớt được sự phân cách giàu nghèo. Thông qua hoạt động BHXH, Nhà nước là trung gian đứng ra điều chỉnh thu nhập, đảm bảo hài hòa lợi ích và công bằng xã hội cho người lao động trong mọi thành phần kinh tế. Hay nói cách khác, người lao động sẽ được công bằng hơn về quyền lợi, khi Nhà nước thực hiện phân phối và phân phối lại thu nhập thông qua chính sách BHXH, nhất là trong thời điểm hiện nay thu nhập của người lao động, nhất là khu vực lao động trực tiếp còn thấp hơn các khu vực khác.

- Quản lý thu BHXH bắt buộc là an toàn, hiệu quả.

Thực hiện quản lý chặt chẽ tiền thu BHXH theo chế độ quản lý tài chính của Nhà nước và sử dụng nguồn thu đúng mục đích. Nguồn thu BHXH do được tồn tích cộng đồng, nên thường có khối lượng tiền nhàn rỗi tương đối lớn chưa sử dụng cần được đầu tư tăng trưởng, vừa nâng cao hiệu quả sử dụng, vừa an toàn tiền thu

BHXH về mặt giá trị do yếu tố trượt giá. Vì vậy, thông qua cơ chế quản lý nghiêm ngặt về thu BHXH để tránh lạm dụng; thất thoát; đồng thời nghiên cứu các lĩnh vực đầu tư để đảm bảo thu hồi được vốn và có lãi; tức là hiệu quả sử dụng nguồn thu.

1.3. Nội dung quản lý thu BHXH bắt buộc.

1.3.1. Quản lý đối tượng tham gia nộp bảo hiểm xã hội bắt buộc.

- Một trong những nội dung của công tác quản lý thu BHXH là quản lý đối tượng tham gia, mà cụ thể là NLD và người SDLĐ. Đầu tiên về đối tượng tham gia BHXH, việc làm rất cần thiết là phải quản lý được các đơn vị SDLĐ thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc theo các địa bàn hành chính quản lý, kể cả những người buôn bán nhỏ, hộ sản xuất KD trong các làng nghề truyền thống có thuê mướn và SDLĐ thuộc đối tượng bắt buộc tham gia BHXH. Sau khi xác định đầy đủ các đối tượng thuộc diện tham gia BHXH theo luật định, tổ chức BHXH sẽ tiến hành hướng dẫn các chủ SDLĐ đăng ký tham gia BHXH cho NLD thuộc phạm vi đơn vị, đồng thời tiến hành quản lý và kiểm tra việc thực hiện đúng quy định của Nhà nước về hoạt động BHXH của các đơn vị SDLĐ này. Qua công tác quản lý thu, tổ chức BHXH sẽ nắm bắt được số lượng các đơn vị SDLĐ và số lao động thuộc diện tham gia BHXH trên địa bàn huyện, tỉnh... Đây là việc làm rất cần thiết để tiến hành các nghiệp vụ tiếp theo của công tác thu BHXH.

- Việc xác định các thành viên tham gia hệ thống BHXH là một trong những nhiệm vụ lớn và quan trọng nhất của công tác quản lý thu BHXH. Căn cứ vào loại hình BHXH, đối tượng tham gia có thể được phân thành hai loại bắt buộc và tự nguyện. Theo điều 2 luật BHXH quy định về đối tượng NLD tham gia BHXH bắt buộc là công dân Việt Nam đó là:

- Người làm việc theo HĐLĐ không xác định thời hạn, HĐLĐ xác định thời hạn, HĐLĐ theo mùa vụ hoặc theo một công việc nhất định có thời hạn từ đủ 03 tháng đến dưới 12 tháng, kể cả HĐLĐ được ký kết giữa đơn vị với người đại diện theo pháp luật của người dưới 15 tuổi theo quy định của pháp luật về lao động;

- Người làm việc theo HĐLĐ có thời hạn từ đủ 01 tháng đến dưới 03 tháng (thực hiện từ ngày 01/01/2018);

- Cán bộ, công chức, viên chức theo quy định của pháp luật về cán bộ, công chức và viên chức;
- Công nhân quốc phòng, công nhân công an, người làm công tác khác trong tổ chức cơ yếu đối với trường hợp BHXH Bộ Quốc phòng, BHXH Công an nhân dân bàn giao cho BHXH tỉnh;
- Người quản lý doanh nghiệp, người quản lý điều hành hợp tác xã có hưởng tiền lương;
- Người hoạt động không chuyên trách ở xã, phường, thị trấn;
- Người đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng quy định tại Luật Người lao động Việt Nam đi làm việc ở nước ngoài theo hợp đồng tham gia bảo hiểm xã hội bắt buộc theo quy định tại Nghị định số 115/2015/NĐ-CP ngày 11/11/2015 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật BHXH về BHXH bắt buộc được áp dụng đối với các hợp đồng sau:
  - + Hợp đồng đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài với doanh nghiệp hoạt động dịch vụ đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài, tổ chức sự nghiệp được phép đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài;
  - + Hợp đồng đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài với doanh nghiệp trúng thầu, nhận thầu hoặc tổ chức, cá nhân đầu tư ra nước ngoài có đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài;
  - + Hợp đồng đưa người lao động đi làm việc ở nước ngoài theo hình thức thực tập nâng cao tay nghề với doanh nghiệp đưa người lao động đi làm việc theo hình thức thực tập nâng cao tay nghề;
  - + Hợp đồng cá nhân.
- Người hưởng chế độ phu nhân hoặc phu quân tại cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài;
- Người lao động được cử đi học, thực tập, công tác trong và ngoài nước mà vẫn hưởng tiền lương ở trong nước thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc;

- Người lao động là công dân nước ngoài vào làm việc tại Việt Nam có giấy phép lao động hoặc chứng chỉ hành nghề hoặc giấy phép hành nghề do cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp (thực hiện từ ngày 01/01/2018 theo quy định của Chính phủ).

- Người sử dụng lao động tham gia BHXH bắt buộc bao gồm: cơ quan nhà nước, đơn vị sự nghiệp, đơn vị vũ trang nhân dân; tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội - nghề nghiệp, tổ chức xã hội khác; cơ quan, tổ chức nước ngoài, tổ chức quốc tế hoạt động trên lãnh thổ Việt Nam; doanh nghiệp, hợp tác xã, hộ kinh doanh cá thể, tổ hợp tác, tổ chức khác và cá nhân có thuê mướn, sử dụng lao động theo HĐLĐ.

- Người lao động là người giúp việc gia đình và người lao động mà đang hưởng lương hưu, trợ cấp BHXH hàng tháng và trợ cấp hàng tháng dưới đây thì không thuộc đối tượng tham gia BHXH bắt buộc:

+ Người đang hưởng lương hưu hàng tháng;

+ Người đang hưởng trợ cấp hàng tháng về chế độ sinh hoạt phí đối với cán bộ xã, phường, thị trấn;

+ Người đang hưởng trợ cấp mất sức lao động hàng tháng;

+ Người đang hưởng trợ cấp hàng tháng về việc trợ cấp cho những người đã hết tuổi lao động tại thời điểm ngừng hưởng trợ cấp mất sức lao động hàng tháng; về việc trợ cấp hàng tháng cho những người có từ đủ 15 năm đến dưới 20 năm công tác thực tế đã hết thời hạn hưởng trợ cấp mất sức lao động;

+ Quân nhân, Công an nhân dân, người làm công tác cơ yếu đang hưởng chế độ trợ cấp hàng tháng; về thực hiện chế độ đối với quân nhân tham gia kháng chiến chống Mỹ cứu nước có dưới 20 năm công tác trong quân đội đã phục viên, xuất ngũ về địa phương; về chế độ đối với cán bộ, chiến sĩ Công an nhân dân tham gia kháng chiến chống Mỹ có dưới 20 năm công tác trong Công an nhân dân đã thôi việc, xuất ngũ về địa phương; về chế độ, chính sách đối với đối tượng tham gia chiến tranh bảo vệ tổ quốc, làm nhiệm vụ quốc tế ở Căm-pu-chia, giúp bạn Lào sau ngày 30/4/1975 đã phục viên, xuất ngũ, thôi việc.

1.3.2. Quản lý mức thu và phương thức đóng BHXH bắt buộc.

- *Quản lý mức thu BHXH bắt buộc.*

Tham gia BHXH là nhằm bù đắp hoặc thay thế một phần thu nhập cho NLĐ khi họ không may gặp rủi ro cho nên khi thiết kế khoản đóng góp vào quỹ BHXH hầu hết các quốc gia trên thế giới đều căn cứ vào thu nhập, tiền lương - tiền công của NLĐ, thực hiện khấu trừ tiền lương của NLĐ và các khoản đóng góp của chủ SDLĐ chuyển khoản về đơn vị quản lý thực hiện BHXH.

Thông thường mức đóng góp BHXH thường căn cứ vào tiền lương của NLĐ (lương chính, các khoản phụ cấp...) và tổng quỹ lương của toàn doanh nghiệp. Ở nước ta tiền lương – tiền công tháng đóng BHXH bắt buộc được quy định cụ thể trong Quyết định số 595/QĐ - BHXH như sau:

- Đối với NLĐ thuộc đối tượng thực hiện chế độ tiền lương do nhà nước quy định thì tiền lương tháng đóng BHXH bắt buộc là tiền lương theo ngạch, bậc, cấp bậc quân hàm và các khoản phụ cấp chức vụ, phụ cấp thâm niên vượt khung, phụ cấp thâm niên nghề (nếu có). Tiền lương này được tính trên cơ sở mức tiền lương tối thiểu chung.

- Đối với NLĐ đóng BHXH theo chế độ tiền lương do người SDLĐ quy định tiền lương, tiền công tháng đóng BHXH là mức tiền lương, tiền công ghi trong hợp đồng lao động cùng với các khoản phụ cấp (nếu có) nhưng không thấp hơn mức lương tối thiểu chung do Nhà nước quy định.

- Để quản lý được nguồn đóng góp này, cơ quan BHXH cần phải theo dõi chặt chẽ diễn biến thu nhập của từng cá nhân NLĐ trong từng đơn vị SDLĐ. Thường xuyên thực hiện kiểm tra, đối chiếu tổng quỹ lương của đơn vị tham gia hàng tháng, trên cơ sở đó tính số tiền mỗi bên phải nộp vào quỹ BHXH. Bản kê khai tiền lương, tiền công làm căn cứ đóng BHXH của NLĐ và bản kê khai tổng quỹ lương sẽ do mỗi đơn vị lập theo biểu mẫu của BHXH Việt Nam cùng với sự biến động của số người tham gia BHXH, mức lương, tiền lương thay đổi của từng NLĐ.

- Thông thường các hệ thống BHXH được tổ chức hoạt động nghiệp vụ theo mô hình ba cấp (cơ quan cấp Trung ương, cấp vùng và cấp địa phương) hoặc hai cấp (cơ quan cấp Trung ương và cơ quan cấp vùng). Vấn đề quan trọng của công tác

quản lý thu BHXH chính là có thủ tục nhận tiền đóng của các chủ thể tham gia một cách an toàn, trách gây thất thoát.

- Sau khi đã thiết kế được mức đóng phù hợp, mức đóng góp của từng đơn vị và từng NLD sẽ được quản lý chặt chẽ trên cơ sở danh sách tham gia BHXH của từng đơn vị. Mức lương hoặc tiền công của từng NLD và tổng quỹ lương của người tham gia trong từng đơn vị trực thuộc sao cho chỉ tiêu này luôn khớp với nhau.

Theo Quyết định 595/QĐ-BHXH tại Điều 5, mức đóng BHXH bắt buộc hàng tháng như sau:

- Từ 01/01/2010 đến 31/12/2011: bằng 22% tổng tiền lương – tiền công của NLD.

- Từ 01/01/2012 đến 31/12/2013: bằng 24% tổng tiền lương – tiền công của NLD, trong đó: người lao động đóng 7%; đơn vị đóng 17%.

- Từ 01/01/2014 trở đi: bằng 26% tổng tiền lương – tiền công của NLD, trong đó người lao động đóng 8%; đơn vị đóng 18%.

- Quản lý phương thức đóng BHXH bắt buộc.

Theo quy định tại Điều 7, Quyết định 595/QĐ-BHXH ngày 14/07/2017, phương thức đóng BHXH bắt buộc được quy định như sau:

+ Đóng hàng tháng:

Chậm nhất đến ngày cuối cùng của tháng, đơn vị trích tiền đóng BHXH bắt buộc trên quỹ tiền lương, tiền công tháng của những NLD tham gia BHXH bắt buộc, đồng thời trích từ tiền lương, tiền công tháng đóng BHXH bắt buộc của từng NLD theo mức quy định, chuyển cùng một lúc vào tài khoản chuyên thu của cơ quan BHXH mở tại ngân hàng hoặc Kho bạc Nhà nước.

+ Đóng hàng quý hoặc 6 tháng một lần (một năm 02 lần):

Đơn vị là DN thuộc ngành nông nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, diêm nghiệp trả tiền lương, tiền công cho NLD theo chu kỳ sản xuất, kinh doanh có thể đóng hàng quý hoặc 6 tháng một lần trên cơ sở đăng ký phương thức đóng với cơ quan BHXH. Chậm nhất đến ngày cuối cùng của kỳ đóng, đơn vị phải chuyển đủ tiền vào quỹ BHXH.

Hộ kinh doanh cá thể, tổ hợp tác, cá nhân có thuê mướn trả công cho NLĐ, sử dụng dưới 10 lao động, có thể đóng hàng quý hoặc 6 tháng một lần trên cơ sở đăng ký với cơ quan BHXH. Chậm nhất đến ngày cuối cùng của kỳ đóng, đơn vị phải chuyển đủ tiền vào quỹ BHXH.

+ Đóng theo địa bàn:

Cơ quan, đơn vị đóng trụ sở chính ở địa bàn tỉnh nào thì đăng ký tham gia đóng BHXH tại địa bàn tỉnh đó theo phân cấp của cơ quan BHXH tỉnh. Chi nhánh của DN đóng BHXH tại địa bàn nơi cấp giấy phép kinh doanh cho chi nhánh.

+ Phương thức khác:

Đơn vị quản lý đối tượng NLĐ đã đủ tuổi đời để hưởng chế độ hưu trí nhưng còn thiếu thời gian đóng không quá 6 tháng và NLĐ dôi dư theo quy định tại thông tư 38/2010/TT-BLĐTBXH ngày 24/12/2010 thì đóng một lần cho NLĐ.

NLĐ có thời gian đóng BHXH chưa đủ 15 năm, còn thiếu tối đa không quá 6 tháng (kể cả NLĐ đang bảo lưu thời gian đóng BHXH) mà bị chết, nếu có thân nhân đủ điều kiện hưởng chế độ tuất hàng tháng thì thân nhân được đóng tiếp một lần cho số tháng còn thiếu thông qua đơn vị nơi NLĐ làm việc trước khi chết hoặc đóng trực tiếp cho cơ quan BHXH nơi cư trú.

NLĐ làm việc có thời hạn ở nước ngoài tham gia BHXH mà chưa nhận BHXH một lần thì có thể đóng hàng quý, 6 tháng hoặc 12 tháng một lần hoặc đóng trước một lần theo thời hạn ghi trong hợp đồng đưa NLĐ đi làm việc ở nước ngoài. Đơn vị đưa NLĐ đi làm việc ở nước ngoài đăng ký phương thức đóng với cơ quan BHXH và nộp BHXH cho NLĐ, hoặc NLĐ đóng qua đơn vị mà NLĐ đã tham gia BHXH, hoặc NLĐ đóng trực tiếp cho cơ quan BHXH nơi họ cư trú trước khi đi làm việc ở nước ngoài.

1.3.3. Tổ chức thực hiện thu BHXH bắt buộc.

Để thực hiện việc tổ chức thu BHXH bắt buộc, cơ quan BHXH các cấp cần phải thực hiện một số công việc sau:

* Phân cấp thu một cách hợp lý.

Phân cấp thu BHXH hợp lý là một điều kiện quan trọng trong việc tạo nên hiệu quả của công tác thu cũng như công tác quản lý thu. Nó giúp cho bộ máy hoạt

động của tổ chức BHXH được thống nhất, không bị chông chéo. Cụ thể công tác thu BHXH sẽ được phân cấp quản lý như sau:

- BHXH cấp tỉnh tổ chức thu BHXH của các đơn vị SDLĐ đóng trên địa bàn tỉnh bao gồm các đơn vị:

+ Do Trung ương quản lý;

+ Do Tỉnh trực tiếp quản lý;

+ DN có vốn đầu tư nước ngoài;

+ Đơn vị, tổ chức quốc tế;

+ DN ngoài quốc doanh có sử dụng lao động lớn;

+ Cơ quan, tổ chức, DN đưa lao động Việt Nam đi làm việc có thời hạn ở nước ngoài;

+ Đơn vị mà BHXH quận không đủ điều kiện thu.

- BHXH cấp quận, huyện thu BHXH của các đơn vị có trụ sở và tài khoản tại địa bàn quận, huyện bao gồm:

+ Đơn vị do quận, huyện trực tiếp quản lý;

+ Đơn vị ngoài quốc doanh có SDLĐ từ 10 lao động trở lên;

+ Xã, phường, thị trấn;

+ Đơn vị khác do BHXH tỉnh giao nhiệm vụ thu.

Căn cứ vào sự phân cấp trên BHXH các cấp sẽ tiến hành xác định những đối tượng nào hiện đang hoạt động trên địa bàn thuộc phạm vi mình quản lý. Từ đó xác định số lao động ở từng đơn vị SDLĐ để có kế hoạch tổ chức thu cụ thể. Sau đó phân chia công việc quản lý thu cho từng cán bộ trong đơn vị, mỗi cán bộ quản lý một khu vực khác nhau để công việc không bị chông chéo lên nhau.

* Lập và xét duyệt kế hoạch thu BHXH hàng năm.

Đối với đơn vị SDLĐ, hàng năm đơn vị SDLĐ có trách nhiệm đối chiếu số lao động quỹ tiền lương và mức nộp BHXH thực tế cho cơ quan BHXH trực tiếp quản lý trước ngày 10/10 hàng năm.

Đối với cơ quan BHXH quận, huyện hàng năm BHXH cấp quận căn cứ tình hình thực hiện năm trước và khả năng mở rộng NLD tham gia BHXH trên địa bàn,

lập hai bản “Kế hoạch thu BHXH, BHYT bắt buộc” năm sau (theo mẫu số 13 - TBH), gửi BHXH tỉnh một bản trước ngày 05/11 hàng năm.

Đối với BHXH Việt Nam: BHXH Việt Nam sẽ căn cứ vào tình hình thực hiện kế hoạch năm trước và khả năng phát triển lao động năm sau của các địa phương, tổng hợp, lập và giao dự toán thu BHXH, BHYT cho BHXH tỉnh, BHXH thuộc Bộ quốc phòng, Bộ công an và Ban cơ yếu Chính phủ trước ngày 10/01 hàng năm.

Thông qua việc lập và xét kế hoạch thu BHXH, BHXH các cấp sẽ định lượng được khối lượng công việc phải làm trong thời gian tới. Cán bộ quản lý thu sẽ quản lý xem khoảng thời gian lập kế hoạch của đơn vị mình đã đúng với thời gian quy định chưa. Đồng thời dựa vào kế hoạch thu BHXH hàng năm tiến hành công tác quản lý các nguồn thu, triển khai công tác nghiệp vụ chuyên môn.

* Quản lý tiền thu.

Theo quy định, BHXH cấp tỉnh, quận không được sử dụng tiền thu BHXH vào bất cứ mục đích gì. Trong một số trường hợp đặc biệt phải có sự chấp nhận bằng văn bản của Tổng giám đốc BHXH Việt Nam.

Hàng quý, BHXH tỉnh và quận có trách nhiệm quyết toán số tiền 2% đơn vị được giữ lại, xác định số tiền chênh lệch, thừa, thiếu, đồng thời gửi thông báo quyết toán cho phòng thu hoặc bộ phận thu để thực hiện thu kịp thời số tiền người SDLĐ chưa chi hết vào đầu tháng của quý sau. BHXH Việt Nam sẽ thẩm định số thu BHXH tăng theo 06 tháng hoặc hàng năm đối với BHXH tỉnh, BHXH thuộc Bộ quốc phòng, Bộ công an và Ban cơ yếu chính phủ. Mỗi cấp quản lý có những chức năng và nhiệm vụ khác nhau. Do đó việc quản lý và sử dụng tiền thu BHXH cũng có những điểm khác nhau. Hoạt động BHXH là hoạt động không vì mục đích sinh lợi, quỹ BHXH là quỹ tiền tệ tập trung, thống nhất. Chính vì vậy, tiền thu BHXH phải được quản lý chặt chẽ, mọi khoản chi hoặc thu đều phải theo đúng quy định và được quyết toán rõ ràng, đảm bảo quyền lợi cho người tham gia.

* Thông tin báo cáo.

Công tác thông tin báo cáo trong quản lý thu là rất cần thiết, đảm bảo mọi thông tin đều được cập nhật thường xuyên, liên tục. Trong công tác thông tin báo cáo,

các đơn vị thường sử dụng hệ thống biểu mẫu đã được BHXH Việt Nam quy định sẵn. Vì vậy để thực hiện thông tin báo cáo theo đúng quy định, cán bộ làm công tác chuyên môn phải nắm chắc từng biểu mẫu cũng như trường hợp sử dụng những giấy tờ đó. Theo quy định, BHXH tỉnh, quận sẽ mở sổ chi tiết thu BHXH bắt buộc theo mẫu số 04 - TBH định kỳ hàng tháng, quý, năm. BHXH thuộc Bộ quốc phòng, Bộ công an và Ban cơ yếu chính phủ thực hiện báo cáo thu BHXH 6 tháng đầu năm trước ngày 30 tháng 07 và báo cáo năm trước ngày 15 tháng 02 năm sau.

* Quản lý hồ sơ, tài liệu.

Các thông tin, dữ liệu của đối tượng tham gia thay đổi thường xuyên và số lượng giấy tờ, văn bản liên quan khá lớn nên BHXH tỉnh, quận, huyện luôn phải cập nhật thông tin, dữ liệu của người tham gia BHXH để phục vụ kịp thời cho công tác nội vụ và quản lý. Đồng thời, BHXH tỉnh, quận, huyện cần xây dựng hệ thống mã số đơn vị tham gia BHXH áp dụng trên địa bàn quản lý theo hướng dẫn của BHXH Việt Nam. Mã số tham gia BHXH cấp cho đơn vị để đăng ký tham gia BHXH được sử dụng thống nhất trên hồ sơ, giấy tờ, sổ sách và báo cáo nghiệp vụ.

Bên cạnh đó, BHXH các cấp, tổ chức phân loại, lưu trữ và bảo quản hồ sơ, tài liệu, ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý người tham gia.

1.3.4. Kiểm tra, thanh tra hoạt động thu bảo hiểm xã hội.

Hàng năm BHXH tỉnh, BHXH quận, huyện tổ chức kiểm tra tình hình đóng BHXH và quản lý sổ BHXH đối với các đơn vị tham gia BHXH trên địa bàn.

Nội dung kiểm tra gồm: tình hình đăng ký tham gia BHXH gồm: số lao động, hồ sơ tham gia, tiền lương, tiền công đóng BHXH của đơn vị; người lao động; quản lý sổ BHXH.

Căn cứ tình hình cụ thể của địa phương và kế hoạch kiểm tra do BHXH Việt Nam giao hàng năm, BHXH tỉnh, BHXH quận, huyện lập kế hoạch kiểm tra đối với đơn vị đang tham gia BHXH; báo cáo UBND cùng cấp để có kế hoạch phối hợp với các cơ quan có thẩm quyền hoặc thành lập đoàn kiểm tra để tổ chức thực hiện.

Căn cứ hồ sơ đăng ký và hồ sơ điều chỉnh của đơn vị gửi cơ quan BHXH trong quá trình đóng BHXH, các thông báo kết quả đóng BHXH của đơn vị và NLĐ do cơ quan BHXH gửi hàng tháng, hàng năm để kiểm tra, đối chiếu với hồ sơ, chứng từ đóng

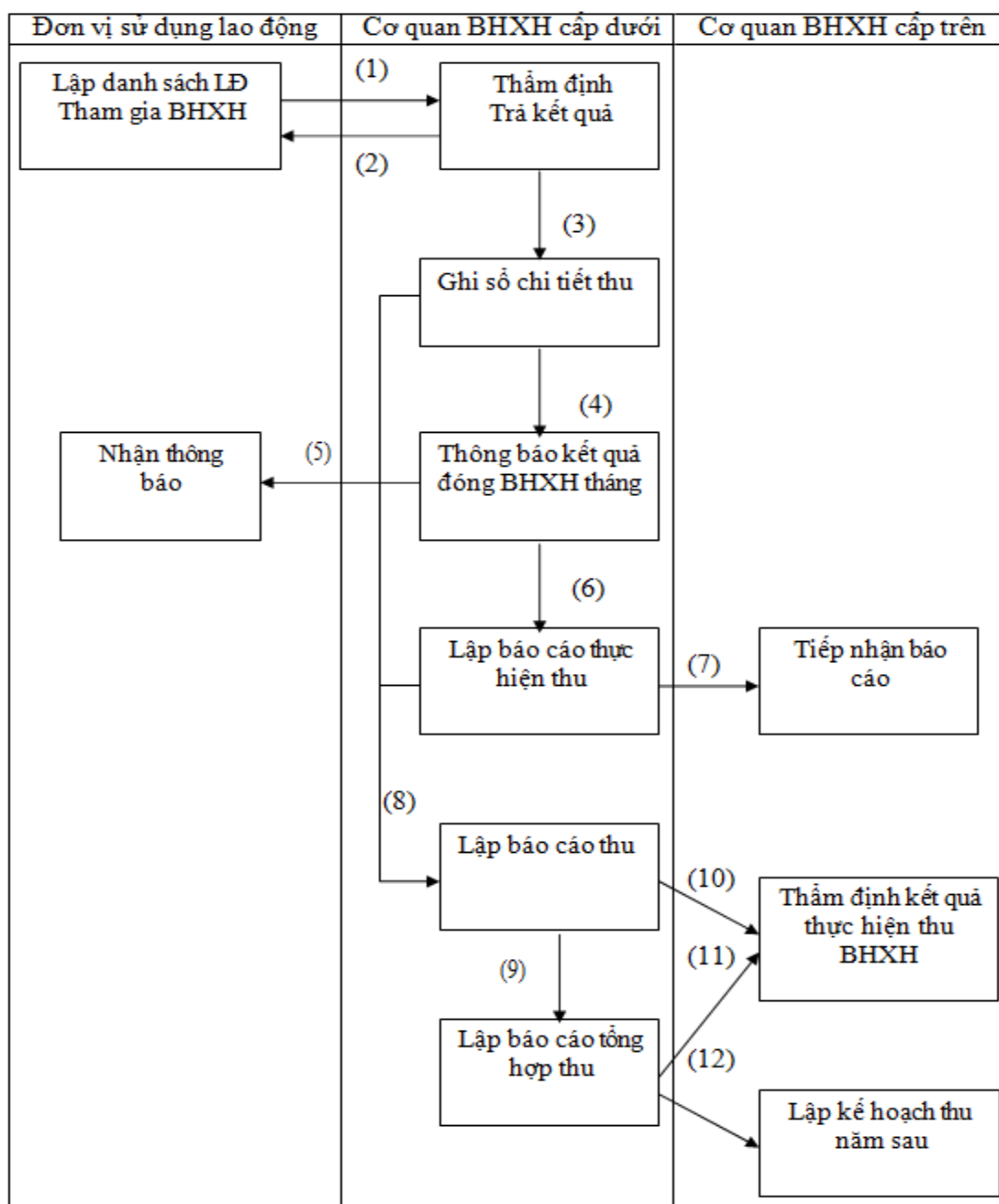

BHXH tại đơn vị như danh sách lao động trong biên chế của đơn vị, danh sách trả lương, hợp đồng lao động, các quyết định của đơn vị đối với NLD; các chứng từ chuyên tiền đóng BHXH; kiểm tra thực tế việc bảo quản sổ BHXH tại đơn vị.

Lập biên bản về tình hình đóng BHXH và quản lý sổ BHXH tại đơn vị. Giải thích, hướng dẫn đơn vị khắc phục sai sót, nhằm lẫn trong quá trình đóng BHXH; quản lý sổ BHXH theo đúng quy định của pháp luật. Các trường hợp đơn vị kê khai thiếu lao động hoặc kê khai nhầm mức tiền lương, tiền công của người lao động thì yêu cầu đơn vị kê khai điều chỉnh và đóng theo đúng quy định.

Đối với những trường hợp vi phạm pháp luật về BHXH, BHYT như trốn đóng BHXH, BHYT, BHTN; đóng không đúng tiền lương, tiền công của người lao động, thu tiền của người lao động nhưng không đóng, đóng không kịp thời, đóng không đủ số tiền phải đóng thì yêu cầu đơn vị truy đóng đủ cho người lao động, đồng thời báo cáo cơ quan nhà nước có thẩm quyền để kiểm tra, xử lý theo quy định của pháp luật.

1.3.5. Quy trình quản lý thu BHXH.

Hình 1.1 Quy trình quản lý thu BHXH bắt buộc

(1) Đơn vị SDLĐ, cơ quan, doanh nghiệp quản lý các đối tượng tham gia có trách nhiệm đăng kí tham gia BHXH với cơ quan BHXH được phân công quản lý nhằm xác định số lượng người tham gia BHXH để thông báo với cơ quan chức năng có thẩm quyền về BHXH. Đây là khâu đầu tiên trong quá trình thu và quản lý thu quỹ BHXH.

- (2) Cơ quan BHXH tiếp nhận, thẩm định danh sách tham gia BHXH, số tiền lương phải đóng hàng tháng, cấp sổ, thẻ cho NLD.
- (3) Cơ quan BHXH ghi sổ chi tiết thu BHXH.
- (4) Hàng tháng cơ quan bảo hiểm xã hội gửi thông báo tình hình đóng đến đơn vị sử dụng lao động.
- (5) Đơn vị sử dụng lao động nhận thông báo từ cơ quan BHXH.
- (6) Hàng tháng cơ quan BHXH lập báo cáo thực hiện thu gửi lên BHXH cấp trên.
- (7) Cơ quan BHXH cấp trên tiếp nhận báo cáo.
- (8) Cơ quan BHXH lập báo cáo thu.
- (9) Hàng quý cơ quan BHXH lập báo cáo tổng hợp thu gửi lên BHXH cấp trên.
- (10)(11) Cơ quan BHXH cấp trên thẩm định kết quả thực hiện thu BHXH từ BHXH cấp dưới báo cáo lên.
- (12) BHXH cấp trên lập kế hoạch thu cho năm sau.

Hàng tháng nếu có sự biến động so với danh sách đã đăng ký tham gia BHXH, đơn vị quản lý đối tượng lập danh sách điều chỉnh theo mẫu quy định (tùy vào quy định của mỗi nước) gửi cơ quan BHXH có chức năng để kịp thời điều chỉnh, xử lý.

Quy trình quản lý thu BHXH là toàn bộ các khâu liên hoàn từ đầu đến cuối trong tác nghiệp thu và công tác quản lý thu BHXH theo loại đối tượng tham gia và hưởng chế độ BHXH. Hiệu quả và kết quả thu là thước đo của một quy trình hoàn thiện đáp ứng được đầy đủ yêu cầu của công tác thu BHXH.

1.4. Hệ thống các chỉ tiêu đánh giá đến công tác thu BHXH bắt buộc.

1.4.1. Tỷ lệ đối tượng đã tham gia BHXH bắt buộc.

Mục đích sử dụng: Đánh giá số đối tượng bao gồm cả người lao động và số đơn vị sử dụng lao động đã tham gia BHXH bắt buộc trên địa bàn quận, từ đó giúp cơ quan BHXH có con số thống kê về tỷ lệ tham gia BHXH bắt buộc trên địa bàn quận để từ đó đưa ra định hướng khai thác và quản lý đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

Nội hàm tiêu chí:

+ Số đơn vị đã tham gia BHXH bắt buộc là những đơn vị thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc đã làm thủ tục đăng ký đóng BHXH với cơ quan BHXH và thực hiện đóng BHXH theo phương thức đóng đã chọn.

+ Số đơn vị sử dụng lao động thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc là các đơn vị đã được cấp giấy phép kinh doanh, có trụ sở và con dấu đang hoạt động sản xuất kinh doanh có sử dụng, thuê mướn lao động được quy định cụ thể trong Điều 4 Quyết định 595/QĐ-BHXH Việt Nam ban hành năm 2017.

+ Số lao động đã tham gia BHXH bắt buộc là những lao động làm việc trong các đơn vị sử dụng lao động thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc có hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên và đã được đăng ký đóng BHXH bắt buộc, có sổ BHXH và hàng tháng có trích nộp tiền đóng BHXH.

+ Số lao động thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc là tất cả người lao động làm việc trong các đơn vị thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc có hợp đồng lao động từ 3 tháng trở lên quy định chi tiết trong Điều 4 Quyết định 595/QĐ-BHXH Việt Nam ban hành năm 2017.

Công thức tính:

$$\text{Tỷ lệ đơn vị đã tham gia BHXH BB} = \frac{\text{Số đơn vị đã tham gia BHXH BB}}{\text{Số đơn vị thuộc diện tham gia BHXH BB}} \times 100\%$$

$$\text{Tỷ lệ LĐ đã tham gia BHXH BB} = \frac{\text{Số LĐ đã tham gia BHXH BB}}{\text{Số LĐ thuộc diện tham gia BHXH BB}} \times 100\%$$

Số liệu thống kê:

- Số đơn vị sử dụng lao động và số lao động đã tham gia BHXH bắt buộc bao gồm:

+ Số đơn vị SDLĐ, số lao động đã tham gia BHXH bắt buộc từ năm trước chuyển sang năm nay vẫn tiếp tục tham gia BHXH bắt buộc.

+ Số đơn vị SDLĐ, số lao động tham gia mới trong năm tài chính.

- Số đơn vị SDLĐ và số lao động thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc là số

đơn vị và số lao động theo quy định của luật BHXH về đối tượng thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc trong năm tài chính.

1.4.2. Tỷ lệ hoàn thành kế hoạch thu BHXH Bắt buộc.

Mục đích sử dụng: đánh giá kết quả thu BHXH bắt buộc ở một địa phương nào đó mà cơ quan BHXH tỉnh đã thu được so với chỉ tiêu mà BHXH Việt Nam giao cho BHXH tỉnh đó.

Nội hàm tiêu chí:

Kết quả thực hiện: là số tiền thực tế mà BHXH tỉnh đã thu được sau khi tổng hợp số tiền thu của tất cả BHXH các huyện thành phố và của phòng thu tỉnh.

Kế hoạch giao: Hàng năm dựa vào kết quả thu và phân bổ thu chi của năm trước và kế hoạch thu năm sau mà BHXH Việt Nam sẽ giao kế hoạch thu cho từng tỉnh. BHXH tỉnh lấy đó làm căn cứ và giao cho BHXH các quận, huyện thu theo kế hoạch, cuối năm tổng kết thành số thu chung của BHXH.

Công thức tính:

$$\text{Tỷ lệ hoàn thành kế hoạch} = \frac{\text{Kết quả thực hiện}}{\text{Kế hoạch giao}} \times 100\%$$

Số liệu thống kê:

Kết quả thực hiện là số thu BHXH bắt buộc thực tế trong năm tài chính Kế hoạch giao là số thu mà BHXH Việt Nam giao cho BHXH tỉnh trong năm đó.

1.4.3. Tỷ lệ thu BHXH bắt buộc trên tổng số phải thu.

Mục đích sử dụng: đánh giá kết quả thu BHXH bắt buộc thực tế mà BHXH địa phương đó đã thu được trên tổng số tiền phải thu BHXH bắt buộc trong năm tài chính. Từ đó thấy được thực trạng thu BHXH bắt buộc tại địa phương đó và giúp cơ quan BHXH có những định hướng phù hợp để nâng cao số thu trong những năm tiếp theo.

Nội hàm tiêu chí:

Số tiền đã thu BHXH bắt buộc: là số tiền thực tế mà BHXH đã thu được sau khi tổng hợp số tiền thu của tất cả BHXH các quận, huyện thành phố và của phòng thu. Đây chính là kết quả thực hiện.

Số tiền phải thu BHXH bắt buộc là số tiền BHXH được tính toán dựa trên tổng quỹ lương mà đơn vị SDLĐ xây dựng để cơ quan BHXH dựa vào đó tính toán tiền thu BHXH bắt buộc mà các đơn vị và người lao động phải nộp cho cơ quan BHXH trong năm tài chính.

Công thức tính:

$$\text{Tỷ lệ thu BHXH Bắt buộc} = \frac{\text{Kết quả thực hiện}}{\text{Số tiền phải thu BHXH bắt buộc}} \times 100\%$$

Số liệu thống kê:

Kết quả thực hiện là số thu BHXH bắt buộc thực tế trong năm tài chính

Số tiền phải thu BHXH bắt buộc là số tiền BHXH bắt buộc các đơn vị phải trích nộp trong năm tài chính đó.

1.4.4. Tỷ lệ nợ đọng BHXH bắt buộc.

Mục đích sử dụng: đánh giá tình hình nợ đọng BHXH bắt buộc trong từng năm từ đó giúp cơ quan BHXH đề ra các giải pháp để khắc phục tình trạng nợ đọng BHXH.

Nội hàm tiêu chí:

Số tiền nợ BHXH bắt buộc là số tiền còn lại của số tiền BHXH bắt buộc phải thu trong kỳ với số tiền BHXH bắt buộc đã nộp trong kỳ cộng với nợ kỳ trước chuyển sang.

Số tiền phải thu BHXH bắt buộc là số tiền BHXH được tính toán dựa trên tổng quỹ lương mà đơn vị SDLĐ xây dựng để cơ quan BHXH dựa vào đó tính toán tiền thu BHXH bắt buộc mà các đơn vị và người lao động phải nộp cho cơ quan BHXH trong năm tài chính.

Công thức tính:

$$\text{Tỷ lệ nợ BHXH BB} = \frac{\text{Số tiền nợ BHXH BB}}{\text{Số tiền phải thu BHXH BB}} \times 100\%$$

Số liệu thống kê:

Số tiền nợ BHXH bắt buộc là số tiền sau khi đã lấy số tiền phải thu trừ đi số đã

thu trong năm tài chính đó cộng với khoản nợ năm trước chuyển sang năm sau.

Số tiền phải thu BHXH bắt buộc là số tiền BHXH bắt buộc các đơn vị phải trích nộp trong năm tài chính đó.

1.5. Các nhân tố ảnh hưởng đến công tác quản lý thu BHXH bắt buộc.

1.5.1. Nhân tố bên ngoài.

1.5.1.1. Hệ thống chính sách pháp luật về BHXH.

Hệ thống chính sách pháp luật là công cụ quan trọng để thực hiện việc quản lý thu BHXH. Dựa vào các văn bản pháp luật mà BHXH và các cơ quan ban ngành có liên quan mới có cơ sở và quyền hạn để thực hiện nhiệm vụ trong công tác quản lý thu BHXH.

Khi Nhà nước ban hành một văn bản mới hoặc sửa đổi về chính sách, pháp luật BHXH thì đều có sự tác động tới hoạt động thu BHXH, đòi hỏi các cán bộ thu BHXH phải thường xuyên cập nhật và điều chỉnh hoạt động thu BHXH một cách chính xác, kịp thời đảm bảo quyền và lợi ích cho NLĐ tham gia BHXH.

Hệ thống pháp luật mà các nhà quản lý có thể dựa vào đó để quản lý hoạt động thu BHXH bao gồm: Luật BHXH, Luật lao động, Luật doanh nghiệp và các Nghị định, quyết định, thông tư, các văn bản hướng dẫn của ngành.

1.5.1.2. Chính sách tiền lương của Nhà nước.

Chính sách tiền lương, chính sách BHXH nói chung và công tác thu BHXH nói riêng có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Việc Nhà nước quy định mức lương tối thiểu chung, lương tối thiểu vùng và lương tối thiểu ngành ảnh hưởng rất lớn tới tiền lương làm căn cứ đóng BHXH cho người lao động, từ đó ảnh hưởng trực tiếp đến số tiền đóng BHXH cũng như căn cứ hưởng BHXH của người lao động.

Do đó các cán bộ thu BHXH phải thường xuyên theo dõi sự thay đổi của tiền lương tối thiểu cũng như tỷ lệ đóng để điều chỉnh mức đóng của NLĐ và người SDLĐ đúng quy định và kịp thời.

1.5.1.3. Sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

Đây là nhân tố có ảnh hưởng mạnh mẽ và trực tiếp đến kết quả thu BHXH bắt buộc. Thực tế cho thấy, những nơi có nguồn thu BHXH lớn là những địa phương có trình độ phát triển kinh tế - xã hội cao hơn so với nơi khác và ngược lại. Chẳng hạn

như, thành phố Hồ Chí Minh và Hà Nội là những địa phương có nguồn thu BHXH rất lớn. Bởi ở những nơi có điều kiện kinh tế - xã hội phát triển là nơi tập trung nhiều doanh nghiệp lớn, người dân có mức thu nhập cao hơn, dẫn đến hiểu biết và ý thức chấp hành nghĩa vụ tham gia BHXH bắt buộc và mức đóng BHXH của người lao động cao hơn.

1.5.2. Nhân tố bên trong.

1.5.2.1. Nhận thức và ý thức trách nhiệm của người tham gia BHXH.

Nhận thức và ý thức chấp hành việc nộp BHXH bắt buộc của NLĐ và NSDLĐ là nhân tố ảnh hưởng mạnh mẽ tới nguồn thu của BHXH.

Khi NLĐ và người SDLĐ cũng như toàn xã hội nhận thức được vai trò quan trọng của chính sách BHXH thì họ sẽ có ý thức tự giác tham gia BHXH, làm thay đổi thái độ tham gia BHXH từ bắt buộc thành tự giác giúp cho các đối tượng tham gia BHXH tăng lên. Tuy nhiên hiện nay, rất nhiều người còn hiểu lan man, mơ hồ về BHXH. Hiện tượng các chủ SDLĐ trốn đóng BHXH cho NLĐ đang phổ biến ở nhiều nơi đã gây không ít khó khăn cho ngành bảo hiểm.

Đảng, Nhà nước và các cấp ủy đảng, chính quyền địa phương cần có sự quan tâm, chỉ đạo, làm tốt công tác thông tin tuyên truyền để nâng cao nhận thức cho mọi người dân cũng như NLĐ và người SDLĐ về vai trò, quyền lợi khi tham gia BHXH, từ đó thu hút thêm các đối tượng tham gia BHXH.

1.5.2.2. Năng lực tổ chức, quản lý, điều hành của đội ngũ cán bộ ngành BHXH.

Đây là nhân tố phản ánh trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả công tác quản lý, điều hành, khai thác nguồn thu của cơ quan BHXH; là quá trình vận dụng, triển khai chủ trương, chính sách BHXH bắt buộc để tổ chức thực hiện vào mỗi địa phương theo những mục tiêu đã định.

Trình độ quản lý tác động rất lớn tới hiệu quả hoạt động của của bộ máy thu BHXH nói riêng và toàn bộ máy BHXH nói chung. Nếu người quản lý có trình độ quản lý tốt có thể thúc đẩy nhân viên hoạt động hiệu quả, thực hiện tốt các chỉ tiêu đề ra và tránh được tình trạng thất thoát trong thu BHXH. Bên cạnh đó còn đưa ra được những biện pháp nhằm quản lý thu BHXH an toàn và hiệu quả.

Thực tế cho thấy, nhiều địa phương trên cả nước có điểm tương đồng về phát triển kinh tế - xã hội, nhưng nơi nào có năng lực tổ chức, điều hành công tác thu BHXH tốt, thì hiệu quả thu sẽ cao, ít có hiện tượng bỏ sót nguồn thu, thu thiếu, chậm đóng, nợ đọng trong các nguồn thu. Bên cạnh đó, tổ chức bộ máy được thiết lập hoàn chỉnh, từng bộ phận thực hiện tốt chức năng và quyền hạn của mình thì công tác thu của ngành BHXH sẽ đạt kết quả tốt.

1.6. Kinh nghiệm về hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH bắt buộc và bài học.

1.6.1. Kinh nghiệm của một số tỉnh, thành phố.

Kinh nghiệm của BHXH TP. Hồ Chí Minh

- Công tác thu BHXH tại Thành phố Hồ Chí Minh từ người lao động và người sử dụng lao động đều gia tăng, năm sau cao hơn năm trước, cụ thể: năm 2016 số thu là 45.208.319 triệu đồng, tăng 12.4% so với năm 2015; năm 2017 số thu thực hiện là 51.467.794 triệu đồng, tăng 11.4% so với năm 2016. Đạt được kết quả trên là do các nguyên nhân sau:

+ Tổng số người tham gia BHXH, BHYT tăng liên tục qua các năm từ 5.695.398 người năm 2015 lên 6.364.816 người năm 2016 và đến năm 2017 là 6.884.144 người.

+ Tổng số người tham gia BHTN tăng liên tục qua các năm từ 1.920.809 người năm 2015 lên 2.044.094 người năm 2016 và đến năm 2017 là 2.191.201 người.

+ Tổng số người tham gia BHYT tăng liên tục qua các năm từ 5.695.398 người năm 2015 lên 6.357.155 người năm 2016 và đến năm 2017 là 6.932.821 người.

+ Tổng số người tham gia BHXH tự nguyện tăng liên tục qua các năm từ 5.954 người năm 2015 lên 6.991 người năm 2016 và đến năm 2017 là 9.678 người.

+ Công tác quản lý thu BHXH từng bước đi vào nề nếp, người lao động và người sử dụng lao động đã ý thức được trách nhiệm quyền lợi của họ khi tham gia BHXH.

Công tác thu BHXH của 24 quận, huyện trong Thành phố Hồ Chí Minh ngày một hoàn thiện, tuyên truyền vận động phối hợp với các ban ngành liên quan trong việc thực hiện công tác BHXH được đảm bảo. Một mặt tích cực rà soát, tuyên truyền vận động để tăng thêm đối tượng tham gia đóng BHXH. Đồng thời đôn đốc, kiểm tra, đối chiếu thường xuyên để thu đúng, thu kịp thời số tiền BHXH phát sinh theo quỹ lương hàng tháng, hàng năm. Bên cạnh đó, là công tác truy thu nợ đọng để ngăn chặn không để có công nợ phát sinh.

Trình độ cán bộ không ngừng được nâng cao, BHXH Thành phố Hồ Chí Minh từng bước áp dụng công nghệ tin học vào quản lý hoạt động BHXH nói chung và quản lý thu BHXH nói riêng.

- Tỷ lệ thu BHXH tại Thành phố Hồ Chí Minh từ người lao động và người sử dụng lao động so với tổng thu ngày càng tăng. Điều đó nói lên rằng, công tác thu nộp BHXH Thành phố Hồ Chí Minh đã góp phần quan trọng vào việc hình thành được quỹ BHXH hạch toán độc lập với Ngân sách Nhà nước, làm giảm gánh nặng cho Ngân sách Nhà nước trong việc chi trả các chế độ BHXH.

- Mặc dù đạt được một số kết quả đáng khích lệ nhưng công tác quản lý thu BHXH vẫn còn có những nhược điểm cần khắc phục nhằm ổn định tăng trưởng quỹ.

Kinh nghiệm của BHXH Tỉnh Đồng Nai

- Nhiều năm qua BHXH Đồng Nai liên tục hoàn thành vượt mức chỉ tiêu phát triển đối tượng tham gia và thu quỹ BHXH, BHYT. Riêng năm 2018, tổng số thu là 18.695 tỷ đồng, đạt 100,4% kế hoạch năm, tăng 11,2% (gần 1.900 tỷ đồng) so với năm 2017; số nợ giảm xuống 1,46%, thấp hơn 0,01% so với chỉ tiêu giao của BHXH Việt Nam. Đạt được kết quả trên, BHXH Đồng Nai đã tham mưu và tranh thủ sự quan tâm, lãnh đạo chỉ đạo kịp thời, thường xuyên của Tỉnh ủy, HĐND, UBND tỉnh, BHXH Việt Nam và sự phối hợp chặt chẽ, giúp đỡ hiệu quả của các Sở, Ban, Ngành, tổ chức đoàn thể ở địa phương cũng như các Vụ, ban nghiệp vụ của BHXH Việt Nam.

Bên cạnh đó là sự nỗ lực cố gắng của cán bộ, viên chức toàn ngành cùng với nhiều giải pháp tích cực được triển khai. BHXH tỉnh Đồng Nai thực hiện công tác

thu, giảm nợ BHXH, BHYT, phát triển đối tượng tham gia BHXH, BHYT, công tác thanh tra - kiểm tra, cấp sổ thẻ... Có được thành công ấy là nhờ sự quyết tâm cao không ngại khó khăn gian khổ, từng bước đi lên tự hoàn thiện mình. Thời gian qua BHXH tỉnh Đồng Nai đã không ngừng phấn đấu hoàn thiện cơ chế thu BHXH bắt buộc, cụ thể như: Ngay từ đầu các năm BHXH tỉnh đã chủ động phối hợp với Sở kế hoạch - Đầu tư, Ban quản lý các khu công nghiệp và Cục thuế tỉnh để cung cấp danh sách các đơn vị đã được cấp giấy phép kinh doanh, đồng thời tiến hành rà soát từ đó phân công Phòng thu và BHXH các huyện, thành, thị xã tiến hành nắm số lượng đơn vị đang hoạt động để vận động và thực hiện các biện pháp cần thiết yêu cầu các đơn vị sử dụng lao động thực hiện nộp BHXH bắt buộc cho người lao động theo quy định của pháp luật. Vì thế, quản lý thu BHXH bắt buộc đã được quan tâm và chú trọng hơn nhằm đảm bảo cho nguồn quỹ BHXH tránh được những thất thu, thất thoát đáng tiếc xảy ra. Do vậy, mà tổng thu BHXH liên tục tăng qua các năm, với số thu năm sau cao hơn năm trước.

1.6.2. Bài học rút ra cho BHXH quận Bình Thạnh.

Từ kinh nghiệm của BHXH Tỉnh Đồng Nai, và TP. Hồ Chí Minh như phân tích ở trên, chúng ta có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm để hoàn thiện quản lý thu BHXH cho BHXH quận Bình Thạnh, như sau:

- *Một là*, cần tranh thủ sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền và sự lãnh đạo của BHXH TP.HCM. Chủ động phối hợp với các sở, ban, ngành và các đoàn thể trên địa bàn quận, nhất là các cơ quan quản lý nhà nước về chính sách BHXH để có kế hoạch, tham mưu cho UBND quận chỉ đạo thực hiện.

- *Hai là*, cán bộ thu BHXH nắm rõ các doanh nghiệp hoạt động trên địa bàn quận, gửi thư mời các doanh nghiệp chưa tham gia BHXH bắt buộc hướng dẫn đăng ký tham gia BHXH lần đầu.

- *Ba là*, tăng cường công tác thông tin tuyên truyền, nhất là với những nội dung mới của Luật BHXH, tiếp cận cơ sở để kịp thời xử lý những vướng mắc phát sinh. Tiếp tục quản lý các đơn vị đóng trên địa bàn, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho đơn vị sử dụng lao động thực hiện tốt chính sách BHXH bắt buộc cho người lao động.

- *Bốn là*, đẩy mạnh ứng dụng các chương trình phần mềm vào quản lý nghiệp vụ, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện BHXH ở các đơn vị sử dụng lao động. Tăng cường công tác cải cách thủ tục hành chính nhằm phục vụ tốt hơn nữa cho người lao động.

- *Năm là*, để đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong thời kỳ đổi mới và hội nhập, mỗi cán bộ công chức phải tự rèn luyện phẩm chất đạo đức, chuyên môn nghiệp vụ, có kế hoạch đào tạo bồi dưỡng nguồn nhân lực đủ tâm, đủ tầm, giỏi về chuyên môn, vững về nghiệp vụ để đồng hành cùng doanh nghiệp và người lao động, tất cả vì quyền lợi của người lao động.

- *Sáu là*, đẩy mạnh các phong trào thi đua lao động giỏi, lao động sáng tạo trên tất cả các mặt công tác trong toàn ngành BHXH. coi đây là biện pháp quan trọng, là động lực thúc đẩy tính năng động sáng tạo của tập thể và cá nhân trong việc thực hiện nhiệm vụ của mình.

Kết luận chương 1: Bảo hiểm xã hội là nhu cầu tất yếu và không thể thiếu trong cuộc sống số đông bù số ít để đảm bảo, thay thế hoặc bù đắp một phần thu nhập cho người lao động khi họ mất hoặc giảm thu nhập do bị ốm đau, thai sản, tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp, tàn tật, thất nghiệp, tuổi già, tử tuất, dựa trên cơ sở một quỹ tài chính do sự đóng góp của các bên tham gia BHXH, có sự bảo hộ của Nhà nước theo pháp luật, nhằm đảm bảo, an toàn đời sống cho người lao động và gia đình họ, đồng thời góp phần đảm bảo an toàn xã hội. Từ các cơ sở lý luận, những chỉ tiêu đánh giá, các nhân tố ảnh hưởng đến công tác thu BHXH bắt buộc, kinh nghiệm công tác quản lý thu BHXH bắt buộc của BHXH TP. Hồ Chí Minh và BHXH tỉnh Đồng Nai, bài học rút ra cho BHXH quận Bình Thạnh, tiếp theo chương 2 sẽ phân tích thực trạng công tác quản lý thu Bảo Hiểm Xã Hội bắt buộc quận Bình Thạnh giai đoạn 2015-2018.

Chương 2 THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU BHXH BẮT BUỘC TẠI QUẬN BÌNH THẠNH GIAI ĐOẠN 2015 – 2018

2.1. Khái quát về quận Bình Thạnh và BHXH quận Bình Thạnh.

2.1.1. Giới thiệu chung về quận Bình Thạnh.

Tổng diện tích quận là 2076 ha. Dân số trên địa bàn quận là 490.380 người (2017), có 21 dân tộc, đa số là người Kinh. Quận Bình Thạnh nằm về phía Đông Bắc thành phố Hồ Chí Minh, ở vị trí cửa ngõ thành phố, là vùng đất có một vị trí chiến lược quan trọng. Phía Đông Bắc giáp với quận 2 và Thủ Đức; ở phía Nam, Bình Thạnh và quận 1 cách nhau bởi con rạch Thị Nghè; về phía Tây - Tây Bắc giáp với quận Gò Vấp và Phú Nhuận. Quận Bình Thạnh có sông Sài Gòn bao quanh mạn Đông Bắc. Cùng với sông Sài Gòn các kinh rạch: Thị Nghè, Cầu Bông, Văn Thánh, Thanh Đa, Hồ Tàu, Thủ Tắc... đã tạo thành một hệ thống đường thủy đáp ứng lưu thông cho xuống, ghe nhỏ đi sâu vào các khu vực trên khắp địa bàn Bình Thạnh, thông thương với các địa phương khác.

Kinh Thanh Đa được khởi đào vào năm 1897 đã biến bán đảo Thanh Đa- Bình Quới trở thành “vùng sâu” có 3 mặt giáp với sông. Chính địa thế này đã tạo nhiều thuận lợi cho phong trào đấu tranh yêu nước của nhân dân Bình Hòa-Thạnh Mỹ Tây trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ. Hiện nay, bán đảo Thanh Đa - Bình Quới xinh đẹp với khí hậu tươi mát là một khu du lịch nổi tiếng ở thành phố Hồ Chí Minh. Quận Bình Thạnh được xem là một nút giao thông quan trọng của thành phố Hồ Chí Minh bởi vì Bình Thạnh là điểm đầu mối gặp gỡ các quốc lộ: Quốc lộ 1, Quốc lộ 13; là cửa ngõ đón con tàu thống nhất Bắc Nam qua cầu Bình Lợi vào ga Hòa Hưng và lại có Bến xe khách Miền Đông.

2.1.2. Về kinh tế.

Ngày nay, trong quá trình khôi phục, cải tạo và xây dựng kinh tế theo định hướng xã hội chủ nghĩa, cơ cấu kinh tế Bình Thạnh có sự chuyển dịch. Kinh tế nông nghiệp đã lùi về vị trí thứ yếu và hiện nay chiếm một tỷ trọng rất nhỏ. Công nghiệp

- tiểu thủ công nghiệp, thương nghiệp - dịch vụ - du lịch trở thành ngành kinh tế chủ yếu, thúc đẩy quá trình đô thị hoá nhanh chóng, làm thay đổi diện mạo kinh tế - văn hóa xã hội của quận huyện trong hiện tại và tương lai. Trong những năm qua, các doanh nghiệp tại quận Bình Thạnh tăng nhanh, giải quyết việc làm cho hàng nghìn người lao động, ổn định đời sống kinh tế. Đời sống được nâng cao, nhu cầu về bảo hiểm để bảo vệ sức khỏe ngày càng tăng lên đảm bảo mức sống và an sinh xã hội.

2.1.3. Về văn hóa - xã hội.

Bình Thạnh là một trong những khu vực có người cư trú khá cổ xưa của thành phố, nơi qui tụ của nhiều lớp cư dân qua các thời kỳ lịch sử hình thành Thành phố Hồ Chí Minh ngày nay. Ngày nay, Bình Thạnh hầu như có mặt nhiều người từ Bắc, Trung, Nam đến sinh sống lập nghiệp. Chính vì vậy mà các hoạt động văn hóa vừa phong phú vừa đa dạng. Những lớp dân cư xưa của Bình Thạnh đã đến đây khai phá, văn hóa như một nhu cầu quan trọng để sống và tồn tại.

2.2. Khái quát quá trình hình thành và phát triển của BHXH quận Bình Thạnh

Hệ thống Bảo hiểm xã hội Việt Nam được thành lập và đi vào hoạt động từ ngày 16/02/1995 với chức năng tổ chức thực hiện các chế độ BHXH và thống nhất quản lý quỹ BHXH theo quy định của Nhà nước. Cùng với các địa phương trong cả nước, Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh được thành lập theo Quyết định số 54/QĐ-TCCB ngày 15/6/1995 của Tổng Giám đốc BHXH Việt Nam. Từ ngày 01/4/1998, Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh được thuộc BHXH Thành phố Hồ Chí Minh theo Quyết định số 1655/BHXH ngày 16/9/1997 của Tổng Giám đốc Bảo hiểm xã hội Việt Nam. BHXH quận Bình Thạnh có đủ tư cách pháp nhân, có con dấu riêng, tài khoản riêng, có trụ sở tại quận Bình Thạnh, Thành phố Hồ Chí Minh.

Ngay sau khi thành lập, BHXH quận Bình Thạnh đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của các sở, ban, ngành, đoàn thể như: Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Liên đoàn lao động quận, HĐND, UBND... Chỉ sau một thời gian ngắn BHXH quận Bình Thạnh đã nhanh chóng hình thành và ổn định tổ chức, trụ sở làm việc được xây dựng khang trang, trang thiết bị phương tiện máy móc làm việc.

Hiện nay, trụ sở của BHXH quận Bình Thạnh được đặt tại số 30 Nguyễn Thiện Thuật, Phường 24, Quận Bình Thạnh, TP.Hồ Chí Minh. BHXH quận Bình Thạnh đã từng bước trưởng thành và phát triển.

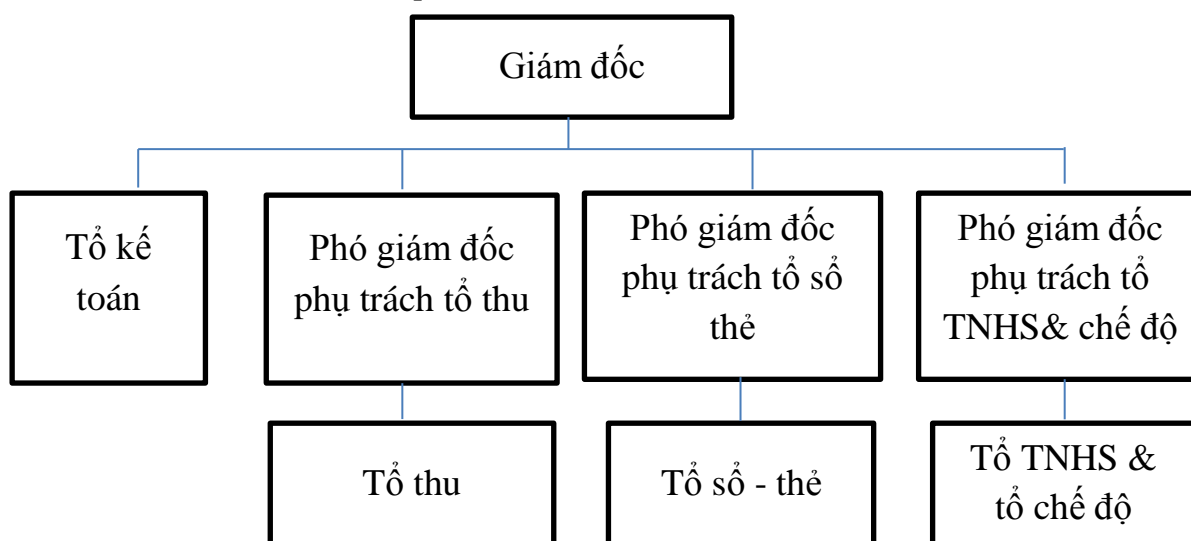
Đến nay, sau hơn 20 năm xây dựng và phát triển, bộ máy tổ chức của BHXH quận cơ bản đã được kiện toàn. Các tổ chức Đảng, đoàn thể cũng được thành lập, không ngừng phát triển và lớn mạnh. Hơn 20 năm qua, BHXH quận đã triển khai, hoàn thành xuất sắc các chức năng, nhiệm vụ được giao.

2.2.1. Hệ thống tổ chức bộ máy.

Đứng đầu BHXH quận Bình Thạnh là ban giám đốc gồm 1 giám đốc và 3 phó giám đốc chịu trách nhiệm quản lý điều hành chung. Hiện nay, BHXH quận Bình Thạnh có 04 tổ nghiệp vụ có chức năng giúp giám đốc BHXH quận Bình Thạnh thực hiện các công tác chuyên môn và quản lý các đơn vị trực thuộc trên địa bàn quận theo phân cấp quản lý thu đúng quy định của pháp luật. Tổ chức đảng, công đoàn cơ quan bảo hiểm xã hội quận chịu sự chỉ đạo của Đảng, Đoàn thể địa phương nơi đặt trụ sở.

Tổ chức Công đoàn hoạt động theo mô hình công đoàn cơ sở, hiện nay cơ quan BHXH quận có các tổ công đoàn BHXH quận.

Cơ cấu tổ chức của BHXH quận thể hiện rõ hơn trên sơ đồ sau:

Nguồn: BHXH quận Bình Thạnh

Hình 2.1 Sơ đồ hệ thống tổ chức bộ máy BHXH quận Bình Thạnh.

Mỗi tổ nghiệp vụ có chức năng, nhiệm vụ riêng đều đặt dưới sự chỉ đạo trực tiếp của giám đốc, phó giám đốc, sự phân công công việc được tiến hành căn cứ vào chức năng, nhiệm vụ của mỗi bộ phận và năng lực của mỗi cán bộ nhằm thực hiện tốt các mục tiêu mà BHXH TP.Hồ Chí Minh cũng như BHXH quận đề ra. Cụ thể:

+ Tổ Thu gồm có 24 cán bộ, viên chức làm nghiệp vụ thu BHXH. Tổ thu có chức năng giúp Giám đốc BHXH quận quản lý và tổ chức thực hiện công tác thu BHXH (bắt buộc và tự nguyện), BHTN, BHYT (bắt buộc và tự nguyện) của các đối tượng tham gia theo quy định của pháp luật.

+ Thông tin về cán bộ, viên chức tổ thu

- Nhóm tuổi.

Cán bộ, viên chức trực tiếp quản lý thu BHXH bắt buộc và kiểm tra tại BHXH quận Bình Thạnh tương đối trẻ. Nhóm tuổi từ 22 đến 35 tuổi có 11 cán bộ chiếm tỷ lệ là 45.8%. Nhóm này sẽ là lực lượng cán bộ nòng cốt của BHXH quận trong tương lai bởi trẻ tuổi và ham học hỏi nên sẽ đáp ứng được các yêu cầu trước mắt và lâu dài của ngành BHXH.

Nhóm tuổi từ 36 đến 50 tuổi gồm có 13 người chiếm tỷ lệ là 54.2%. Nhóm tuổi này là những người có kinh nghiệm trong công tác, tuy nhiên do tuổi tác nên cũng thiếu sự nhạy bén trước những thay đổi của chính sách nói chung và chính sách BHXH nói riêng. Hiện tại thì đây là những cán bộ, viên chức rất giàu nhiệt huyết, am hiểu sâu về chuyên môn nghiệp vụ và đóng góp rất nhiều công sức cho công tác quản lý thu BHXH của BHXH quận Bình Thạnh.

- Giới tính.

Trong tổng số 24 cán bộ, viên chức phỏng vấn thì số nam là 10 người chiếm đến 41.7% và 58.3% là nữ với 14 người. Do đặc thù của công việc nên đa phần là nữ.

- **Trình độ học vấn:** Trong số 24 cán bộ, viên chức được điều tra phỏng vấn, 100% đều có bằng đại học.

- Bộ phận công tác.

Chúng tôi tiến hành khảo sát 24 cán bộ, viên chức thuộc tổ thu BHXH liên quan trực tiếp đến công tác quản lý thu BHXH bắt buộc bao gồm: Tổ thu và tổ kiểm tra. Trong đó, tổ thu có 22 người, chiếm 91.7% và tổ kiểm tra có 02 người chiếm 8.3% trong tổng số điều tra.

Bảng 2.1. Thông tin mẫu khảo sát về cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh.

STT	Nhóm	Số phiếu	%
Câu 1	<i>Giới tính</i>		
	Nữ	14	41,7
	Nam	10	58,3
Câu 2	<i>Tuổi</i>		
	Từ 22-35 tuổi	11	45,8
	Từ 36-50 tuổi	13	54,2
	Trên 50 tuổi	0	0
Câu 3	<i>Thời gian công tác</i>		
	< 5 năm	3	12,5
	Từ 5 – 10 năm	19	79,2
	> 10 năm	2	8,3
Câu 4	<i>Trình độ học vấn</i>		
	Đại học	24	100
Câu 5	<i>Bộ phận công tác</i>		
	Tổ Kiểm tra	2	8,3
	Tổ Thu	20	91,7
	Tổng	24	100

Nguồn: Số liệu điều tra năm 2019

+ Tổ chế độ BHXH gồm 5 cán bộ, viên chức có chức năng giúp giám đốc BHXH quận giải quyết các chế độ BHXH, BHTN; quản lý đối tượng hưởng các chế độ BHXH theo quy định của pháp luật.

+ Tổ sổ thẻ có 6 cán bộ, viên chức chức năng giúp Giám đốc BHXH quận tổ chức thực hiện công tác cấp và quản lý sổ BHXH, thẻ BHYT theo quy định của

pháp luật, đảm bảo cho công tác cấp sổ BHXH, thẻ BHYT kịp thời đến tay người lao động.

+ Tổ Kế toán - Hành chính có 10 cán bộ, viên chức có chức năng giúp giám đốc BHXH quận thực hiện công tác kế hoạch và quản lý tài chính; tổ chức hạch toán, kế toán theo quy định của pháp luật.

+ Tổ tiếp nhận và quản lý hồ sơ có 5 cán bộ, viên chức có chức năng giúp Giám đốc BHXH quận tổ chức tiếp nhận hồ sơ và trả kết quả giải quyết; tư vấn chế độ, chính sách BHXH, BHYT; quản lý và tổ chức thực hiện công tác lưu trữ hồ sơ, tài liệu thuộc hệ thống BHXH quận theo quy định.

2.2.2. Đội ngũ cán bộ viên chức của BHXH quận Bình Thạnh.

Hiện nay, BHXH quận Bình Thạnh có 50 cán bộ, viên chức. Cơ cấu trình độ cán bộ viên chức BHXH quận năm 2019 được thể hiện cụ thể qua bảng sau:

Bảng 2.2. Cơ cấu cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh

Chỉ tiêu	Số lượng (người)	Tỷ lệ (%)
Tổng	50	100
Gới tính: + Nam	17	34
+ Nữ	33	66
Trình độ chuyên môn:		
+ Đại học	48	96
+ Cao đẳng, trung cấp và tương đương	2	4
Đảng viên	14	28
Trình độ lý luận chính trị:		
+ Cao cấp	1	2
+ Trung cấp	3	6
Trình độ tin học cơ bản	50	100

Nguồn: BHXH quận Bình Thạnh

Ngoài ra, BHXH quận còn có 2 nhân viên bảo vệ thường xuyên trực tại cơ quan làm nhiệm vụ đảm bảo an ninh trật tự và 1 nhân viên lái xe cho cơ quan.

Nhìn chung, các cán bộ, viên chức tại cơ quan BHXH quận không cân đối giữa nam và nữ (tỷ lệ lao động nữ chiếm tới 66%), đa số các cán bộ viên chức là những người trẻ, năng động và không ngừng học hỏi nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, có trình độ ngoại ngữ, tin học và lập trường chính trị vững vàng. Các cán bộ, viên chức cơ quan ngày càng đáp ứng được yêu cầu của công việc, góp phần thực hiện tốt hơn các nhiệm vụ mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho BHXH quận Bình Thạnh.

2.2.3. Cơ sở vật chất kĩ thuật.

Cơ sở hạ tầng của ngành được đầu tư nâng cấp, hiện nay đã hoàn thành và đưa vào sử dụng, gồm một toà nhà kiên cố, khang trang gồm 05 tầng với 10 phòng làm việc, có hệ thống cầu thang máy, máy điều hoà các phòng.

Hiện nay, tại BHXH quận Bình Thạnh, số máy vi tính bình quân 1 máy/1 cán bộ, các phòng làm việc đều có máy in riêng đảm bảo phục vụ kịp thời cho quá trình thực hiện nghiệp vụ, 100% máy vi tính được nối mạng Internet và mạng nội bộ đều được lắp đặt phần mềm diệt virus bản quyền, tạo điều kiện cho các cán bộ, viên chức trong việc tìm hiểu, trao đổi thông tin giữa các phòng chuyên môn, đảm bảo an toàn dữ liệu cho máy tính. BHXH quận cũng đã tiết kiệm chi thường xuyên để đầu tư 04 máy tính xách tay và 01 máy scan cho các đơn vị, thêm vào đó cơ quan cũng có 17 máy in, hai máy photocopy chuyên để phục vụ công tác, chuyên môn.

Ngoài ra, BHXH quận có xe ô tô phục vụ cho việc đi công tác đối chiếu, kiểm tra đơn vị của các cán bộ. Điều đó đã tạo môi trường làm việc thuận lợi, góp phần thành công trong việc thực hiện chức năng nhiệm vụ mà BHXH quận được giao.

2.2.4. Chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của BHXH quận Bình Thạnh.

Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh là cơ quan trực thuộc Bảo hiểm xã hội TP. Hồ Chí Minh, có chức năng giúp giám đốc Bảo hiểm xã hội TP. Hồ Chí Minh tổ chức thực hiện chế độ, chính sách BHXH bắt buộc, BHXH tự nguyện, BHTN (sau đây gọi chung là bảo hiểm xã hội), BHYT bắt buộc, BHYT tự nguyện (sau đây gọi chung là BHYT); quản lý quỹ BHXH, BHYT trên địa bàn quận theo quy định của

Bảo hiểm xã hội TP. Hồ Chí Minh và quy định của pháp luật. Bảo hiểm xã hội quận chịu sự quản lý trực tiếp, toàn diện của giám đốc BHXH TP. Hồ Chí Minh, có tư cách pháp nhân, có con dấu, tài khoản và trụ sở riêng.

BHXH quận Bình Thạnh có các nhiệm vụ trọng tâm, chủ yếu sau:

- Xây dựng, trình giám đốc TP. Hồ Chí Minh kế hoạch ngắn hạn và dài hạn về phát triển BHXH, BHYT trên địa bàn và chương trình công tác hàng năm; tổ chức thực hiện kế hoạch, chương trình sau khi được phê duyệt.

- Tổ chức thực hiện công tác thông tin, tuyên truyền, phổ biến các chế độ, chính sách, pháp luật về BHXH, BHYT; tổ chức khai thác, đăng ký, quản lý các đối tượng tham gia và hưởng chế độ BHXH, BHYT theo quy định.

Thực hiện công tác thông tin, tuyên truyền, phổ biến các chế độ chính sách, pháp luật về BHXH, BHYT. Khai thác, đăng ký, quản lý các đối tượng tham gia và hưởng chế độ BHXH, BHYT theo quy định. Tổ chức cấp sổ BHXH, thẻ BHYT cho người tham gia. Thu các khoản đóng, tiếp nhận hồ sơ, giải quyết hưởng và chi trả các chế độ BHXH, BHYT, BHTN.

Ngoài các nhiệm vụ trên, BHXH quận Bình Thạnh còn thực hiện một số nhiệm vụ khác theo yêu cầu của giám đốc BHXH TP. Hồ Chí Minh.

2.3. Thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 – 2018.

2.3.1. Căn cứ pháp lý về thu BHXH bắt buộc.

Quản lý thu BHXH bắt buộc để đạt hiệu quả cao, BHXH quận Bình Thạnh căn cứ vào các cơ sở pháp lý để hoàn thành kế hoạch hàng năm:

- Luật BHXH, Luật số: 58/2014/QH13 ngày 20 tháng 11 năm 2014 căn cứ vào hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, Quốc hội ban hành luật BHXH.

- Nghị định Số: 115/2015/NĐ - CP của chính phủ ngày 11 tháng 11 năm 2015 nghị định quy định một số điều của luật BHXH về bảo hiểm xã hội bắt buộc.

- Quyết định Số: 595/QĐ - BHXH ngày 14 tháng 4 năm 2017 của BHXH Việt Nam về việc ban hành quy trình thu BHXH, BHYT, BHTN, Bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, quản lý sổ BHXH, thẻ BHYT.

2.3.2. Thực trạng công tác quản lý thu BHXH bắt buộc.

2.3.2.1. Quản lý đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

Tổng số người tham gia BHXH, BHYT, BHTN tính đến năm 2018 là 390.401 người, tăng 18.29% so với cùng kỳ năm 2017. Tham gia BHXH bắt buộc là 96.611 người năm 2018 chiếm 25% trên tổng số tham gia BHXH, BHYT, BHTN.

Bảng 2.3. Đối tượng tham gia BHXH bắt buộc từ năm 2015 – 2018.
Đơn vị tính: Người

Các chỉ tiêu	Năm 2015	Năm 2016	Năm 2017	Năm 2018
I.Tham gia BHXH	65.284	75.463	83.984	96.929
- BHXH bắt buộc	64.929	74.914	82.959	96.611
+ Tham gia BHXH, BHYT bắt buộc	64.929	74.914	82.959	96.611
- BHXH tự nguyện	355	549	1.025	318
II.Tham gia BHYT	248.215	293.886	340.290	390.401
- BHYT bắt buộc	168.402	196.246	224.233	272.693
+ Đối tượng CBCC, VC, NLĐ	64.929	74.914	82.959	98.564
+ Đại biểu HĐND	0	0	0	0
+ Hưu trí	18.311	19.728	21.918	22.149
+ Người có công cách mạng	0	0	0	0
+ Hộ cận nghèo	0	0	0	0
+ Trẻ em dưới 6 tuổi	30.487	33.303	33.163	35.858
+ Học sinh sinh viên	44.908	58.251	75.443	104.436
+ Bảo trợ xã hội, người cao tuổi	8.543	8.671	9.170	9.811
+ Đối tượng khác (Thân nhân công an, LĐ người nước ngoài)	1.224	1.379	1.580	1.875
- BHYT hộ gia đình:	79.813	97.640	116.057	117.708
III.Tham gia BHTN	63.873	73.521	81.590	93.427

Nguồn: Báo cáo hàng năm của BHXH quận Bình Thạnh

Qua bảng số liệu trên, số lượng lao động tham gia BHXH bắt buộc năm 2015 là tăng trên 64.929 người, đến năm 2016 số lao động tham gia BHXH bắt buộc tăng là 74.914 người tăng 10.179 lao động. Đến năm 2017 là 82.959 người tăng hơn năm

2016 là 8.045 người, năm 2018 là 96.929 người tham gia BHXH bắt buộc tăng 13.652 người.

- *Đánh giá của cán bộ viên chức tổ thu về công tác quản lý đối tượng tham gia BHXH thông qua bảng khảo sát từ câu 6 đến câu 10 (xem Bảng 2.4).*

Bảng 2.4. Ý kiến đánh giá viên chức tổ thu về công tác quản lý đối tượng.

Câu hỏi	Hoàn toàn không đồng ý		Không đồng ý		Bình thường		Đồng ý		Hoàn toàn đồng ý	
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
C6	0	0	2	8,3	5	20,8	17	70,9	0	0
C7	0	0	0	0	6	25,0	18	75,0	0	0
C8	4	16,7	3	12,5	7	29,2	10	41,7	0	0
C9	0	0	3	12,5	3	12,5	18	75,0	0	0
C10	0	0	5	20,8	19	79,2	0	0	0	0

Nguồn: Số liệu điều tra năm 2019

- Về thủ tục đăng ký tham gia BHXH.

Theo kết quả số liệu ở trên, ta thấy 20,8% cán bộ, viên chức cho rằng thủ tục đăng ký tham gia BHXH hiện nay bình thường và 70,9% cán bộ đánh giá thủ tục đăng ký tham gia BHXH là đơn giản và dễ thực hiện. Vì vậy, nhìn chung đại đa số cán bộ đều cho rằng thủ tục đăng ký tham gia BHXH là khá đơn giản và dễ thực hiện.

- Về biểu mẫu thu và tờ khai BHXH.

Đánh giá về vấn đề này 25% CBVC cho rằng biểu mẫu thu và tờ khai là bình thường, có thể sử dụng được và 75% CBVC cho rằng biểu mẫu thu và tờ khai là đồng ý với biểu mẫu thu BHXH hiện nay là phù hợp. Từ khi đi vào hoạt động đến bây giờ, ngành BHXH đã thay đổi nhiều biểu mẫu thu để ngày càng tiện lợi để sử dụng cho các cán bộ cũng như các đối tượng tham gia BHXH.

- Về quy định đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

Dựa vào kết quả điều tra ta thấy 12,5% CBVC không đồng ý với quy định về đối tượng tham gia BHXH hiện nay và 16,7% CBVC hoàn toàn không đồng ý về quy định này. Theo quy định hiện hành, “NLĐ làm việc theo HĐLĐ có thời hạn từ 1 tháng trở lên và HĐLĐ không xác định thời hạn theo quy định của pháp luật lao động” thuộc đối tượng tham gia BHXH bắt buộc. Bên cạnh đó, diện bao phủ của đối tượng tham gia BHXH bắt buộc hiện nay chưa rộng dẫn đến tình trạng chưa khai thác hết tiềm năng và nguồn lực thu BHXH trên địa bàn. Vì vậy, cần có những quy định mới cụ thể, rõ ràng và bám sát tình hình thực tiễn hơn nữa để mở rộng đối tượng tham gia BHXH trong thời gian tới.

- Về việc nắm rõ số lượng lao động trên địa bàn.

Dựa vào số liệu trên, ta thấy 12,5% cán bộ viên chức BHXH tại BHXH quận Bình Thạnh cho rằng họ chưa nắm rõ số lượng lao động thuộc diện tham gia BHXH thực tế trên địa bàn tỉnh và 75% nắm khá rõ số lượng lao động thuộc diện tham gia BHXH trên địa bàn quận. Thực tế cho thấy đối với các cán bộ quản lý thu BHXH cho khối doanh nghiệp đang còn bị động trong quản lý số lượng lao động thuộc diện tham gia BHXH mà chủ yếu dựa trên danh sách đăng ký tham gia BHXH của các đơn vị nộp lên. Trong quá trình hoạt động, hầu như các doanh nghiệp đưa ra nhiều lý do không báo cáo tình hình sử dụng lao động của doanh nghiệp kịp thời. Do vậy, các cơ quan chức năng và cơ quan BHXH gặp nhiều khó khăn trong việc thống kê lao động và quỹ tiền lương, dẫn đến tình trạng không khai thác hết tiềm năng thu BHXH.

- Về việc phối hợp giữa cơ quan BHXH với các Sở ban ngành trong việc điều tra số đối tượng tham gia BHXH thực tế trên địa bàn.

79,2% cán bộ viên chức BHXH đánh giá rằng thiếu sự phối hợp chặt chẽ giữa cơ quan BHXH với các sở ban ngành về vấn đề này và 20,8% đánh giá sự phối hợp ở mức bình thường. Thực tế cho thấy, đã có sự phối hợp giữa cơ quan BHXH với các cơ quan quản lý lao động như cơ quan thuế, Sở Lao động thương binh Xã hội, Sở Kế hoạch đầu tư để nắm số đơn vị đăng ký kinh doanh trên địa bàn. Tuy nhiên, các cơ quan này chưa thực sự hợp tác, phối hợp một cách tích cực và chặt

chê. Đây cũng là một trong những nguyên nhân gây khó khăn cho công tác quản lý đối tượng tham gia BHXH.

2.3.2.2. Xây dựng kế hoạch thu BHXH bắt buộc.

Trước ngày 21/01 hàng năm, BHXH quận căn cứ dự toán thu của BHXH TP. Hồ Chí Minh để tiến hành phân bổ dự toán thu BHXH quận, phần đầu để hoàn thành kế hoạch thu mà BHXH TP. Hồ Chí Minh đã đề ra.

Trong giai đoạn 2015 - 2018, cùng với các biện pháp tổ chức triển khai thu BHXH bắt buộc và sự nỗ lực phân đấu hoàn thành nhiệm vụ của toàn bộ cán bộ, viên chức BHXH trong quận thì chỉ tiêu thu theo kế hoạch của BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho BHXH quận trong giai đoạn vừa qua luôn được BHXH quận hoàn thành xuất sắc, năm sau cao hơn năm trước với kết quả cao.

Bảng 2.5. Tình hình thực hiện kế hoạch thu của BHXH bắt buộc quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 – 2018

Đơn vị tính: Triệu đồng

Năm	Kế hoạch giao (tỷ đồng)	Kết quả thực hiện (tỷ đồng)	Tỷ lệ hoàn thành (%)
2015	1.095	1.129	103,10
2016	1.385	1.491	107,65
2017	1.690	1.795	106,21
2018	2.235	2.277	101,87

Nguồn: Báo cáo tổng kết công tác thu BHXH quận Bình Thạnh

Qua bảng số liệu và biểu đồ ta thấy: Trong những năm qua, BHXH quận Bình Thạnh đã hoàn thành tốt nhiệm vụ thu mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho, số thu BHXH bắt buộc đã tăng không ngừng qua các năm. Nếu như năm 2015, BHXH quận thu được 1.129 tỷ đồng, trong khi kế hoạch được giao là 1.095 tỷ đồng, vượt kế hoạch thu được giao đạt 103,10%. Năm 2016, BHXH quận Bình Thạnh thu được 1.491 tỷ đồng, vượt mức kế hoạch với tỷ lệ hoàn thành là 107,65%. Đây là năm BHXH quận Bình Thạnh thu vượt kế hoạch mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho

đạt tỉ lệ lớn nhất. Đến năm 2017 và 2018, BHXH quận Bình Thạnh vẫn hoàn thành tốt kế hoạch thu với số tiền thu tương ứng là 1.795 tỷ đồng năm 2017 và 2.277 tỷ đồng năm 2018. Tỷ lệ hoàn thành kế hoạch có giảm đi song BHXH quận Bình Thạnh vẫn hoàn thành tốt nhiệm vụ thu mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho.

Số kế hoạch thu BHXH liên tục tăng lên qua các năm chứng tỏ đối tượng tham gia BHXH ngày một đông và ngày được mở rộng, thêm việc điều chỉnh tiền lương cơ bản của nhà nước thay đổi qua các thời kỳ nhằm đáp ứng nhu cầu sinh hoạt của người dân cũng góp phần làm tăng số thu đó. Điểm đặc biệt ở BHXH quận Bình Thạnh so với BHXH ở một số quận khác là số tiền BHXH thu được luôn đạt và vượt mức giao chỉ tiêu của BHXH TP. Hồ Chí Minh. Đây là kết quả đáng mừng trong công tác thu BHXH bắt buộc mà BHXH quận Bình Thạnh cần tích cực phát huy và cố gắng hơn nữa.

2.3.2.3. Quản lý tiền thu BHXH bắt buộc.

Ngay từ đầu các năm BHXH quận đã chủ động phối hợp với Sở kế hoạch-Đầu tư và Cục thuế quận để cung cấp danh sách các đơn vị đã được cấp giấy phép kinh doanh, đồng thời tiến hành rà soát phân công cho cán bộ thu tiến hành nắm số lượng đơn vị đang hoạt động để vận động và thực hiện các biện pháp cần thiết để yêu cầu các đơn vị sử dụng lao động thực hiện nộp BHXH bắt buộc cho người lao động theo quy định của pháp luật. Qua đó, công tác thu BHXH bắt buộc đã được quan tâm và chú trọng hơn nhằm đảm bảo cho nguồn quỹ BHXH tránh được những thất thu, thất thoát đáng tiếc xảy ra. Trên địa bàn quận chủ yếu doanh nghiệp vừa và nhỏ, số lao động tham gia BHXH của doanh nghiệp dưới 10 lao động chiếm gần 80% trên tổng doanh nghiệp. Nhìn chung, trong giai đoạn 2015 – 2018, công tác thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, số thu năm sau cao hơn năm trước.

Kết quả này đạt được là do sự tác động đồng thời của các yếu tố: số đơn vị SDLĐ và NLD tham gia BHXH ngày càng tăng, bên cạnh đó là sự điều chỉnh tăng tiền lương tối thiểu vùng, lương tối thiểu chung làm tăng mức đóng BHXH và cơ quan BHXH quận Bình Thạnh đã làm tốt công tác thu BHXH bắt buộc làm cho số

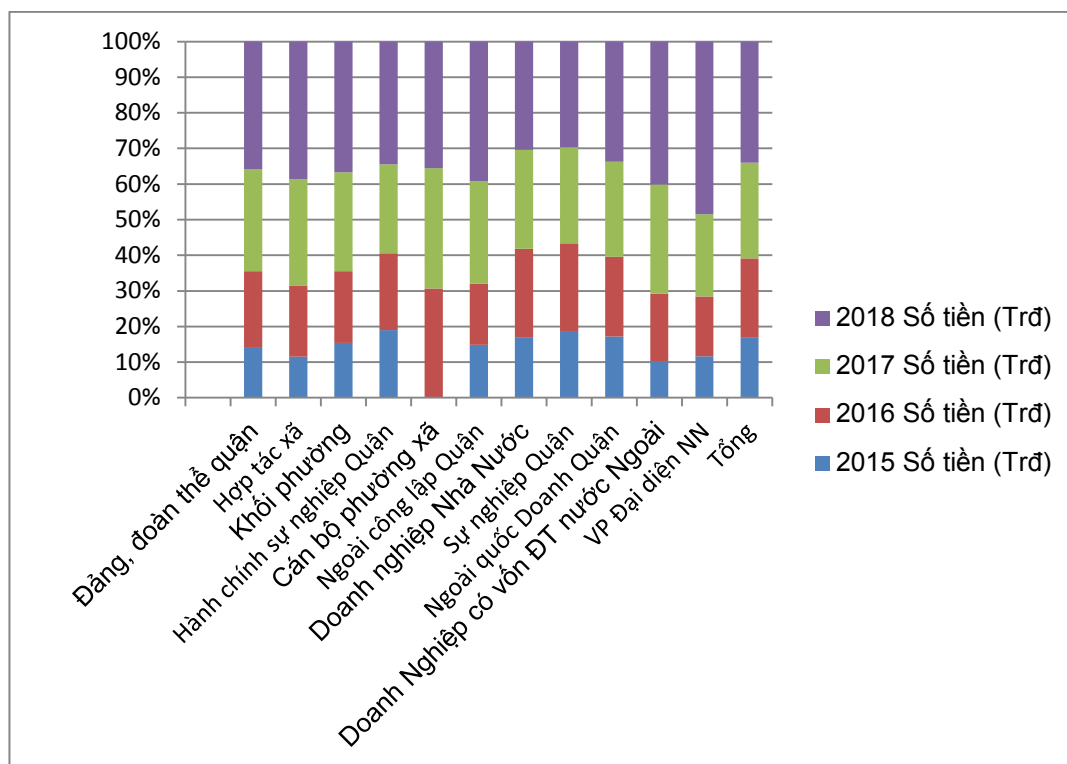
thu BHXH tăng lên. Số tiền thu BHXH bắt buộc theo từng khối ngành được thể hiện cụ thể qua bảng số liệu và biểu đồ sau:

Bảng 2.6. Tình hình thu BHXH bắt buộc theo khối ngành tại BHXH quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 – 2018

Đơn vị tính: Triệu đồng

Khối ngành	2015		2016		2017		2018	
	Số tiền (Trđ)	Tỷ trọng	Số tiền (Trđ)	Tỷ trọng	Số tiền (Trđ)	Tỷ trọng	Số tiền (Trđ)	Tỷ trọng
Đảng, đoàn thể quận	3.930	0,3%	5.891	0,4%	7.910	0,4%	9.910	0,4%
Hợp tác xã	1.431	0,1%	2.479	0,2%	3.722	0,2%	4.810	0,2%
Khối phường	8.693	0,8%	11.366	0,8%	15.706	0,9%	20.718	0,9%
Hành chính sự nghiệp Quận	13.779	1,2%	15.655	1,0%	18.113	1,0%	24.969	1,1%
Cán bộ phường xã	0	0,0%	1.174	0,1%	1.296	0,1%	1.360	0,1%
Ngoài công lập Quận	12.744	1,1%	14.706	1,0%	24.744	1,4%	33.632	1,5%
Doanh nghiệp Nhà Nước	30.675	2,7%	45.496	3,1%	50.465	2,8%	55.381	2,4%
Sự nghiệp Quận	68.938	6,1%	90.505	6,1%	99.044	5,5%	108.999	4,8%
Ngoài quốc Doanh Quận	952.820	84,4%	1.244.165	83,4%	1.483.532	82,6%	1.872.139	82,2%
Doanh Nghiệp có vốn ĐT nước Ngoài	19.424	1,7%	35.784	2,4%	57.661	3,2%	75.681	3,3%
VP Đại diện NN	16.744	1,5%	24.064	1,6%	33.313	1,9%	69.637	3,1%
Tổng	1.129.178	100,0%	1.491.285	100%	1.795.506	100%	2.277.236	100%

Nguồn: Báo cáo tổng kết công tác thu BHXH quận Bình Thạnh

Nguồn: Báo cáo tổng kết công tác thu BHXH quận Bình Thuận

Hình 2.2. Tình hình thu BHXH bắt buộc theo khối ngành trên địa bàn quận Bình Thuận giai đoạn 2015– 2018.

Từ bảng số liệu và biểu đồ, ta thấy số tiền thu BHXH bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thuận ngày càng tăng, số thu năm sau tăng nhanh so với năm trước. Số tiền thu được theo khối tham gia BHXH được thể hiện cụ thể trong biểu đồ:

Chiếm tỷ trọng lớn nhất trong tổng số tiền thu được thuộc về khối ngoài quốc doanh quận bởi trên thực tế số đơn vị và số lao động tham gia BHXH trong khối này chiếm tỷ trọng lớn. Số tiền thu BHXH bắt buộc tăng nhanh từ 952.820 triệu đồng năm 2015 lên 1.872.139 triệu đồng năm 2018, tăng 919.319 triệu đồng, tương ứng tăng 196,4%.

Tiếp sau đó là khối sự nghiệp quận có số tiền thu BHXH bắt buộc đạt 68.938 triệu đồng năm 2015 và năm 2018 là 108.999 triệu đồng và đều tăng trong các năm qua. Ngoài ra, các khối vốn ĐTNN, Xã phường, HTX, hộ SXKD và khối khác đều có số tiền thu BHXH bắt buộc tăng qua các năm và chiếm tỷ trọng nhỏ trong tổng

số tiền thu BHXH. Năm 2018 số tiền thu BHXH, BHYT, BHTN là 2.277.236 triệu đồng.

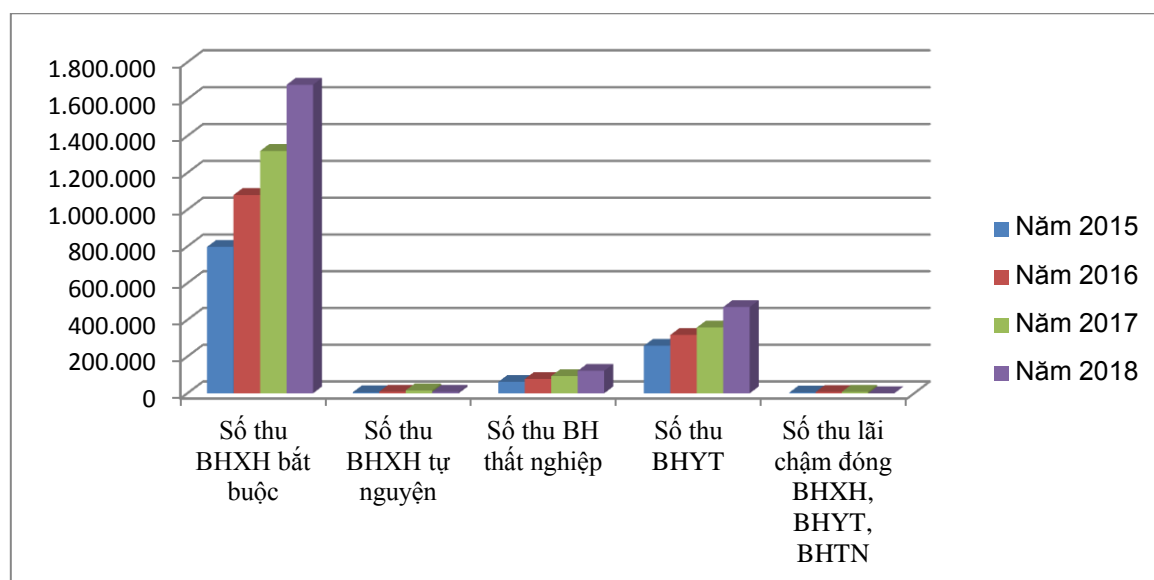
Bảng 2.7. Thực trạng số thu BHXH, BHYT, BHTN từ năm 2015 - 2018

Đơn vị: Triệu đồng

STT	Các chỉ tiêu	Năm 2015	Năm 2016	Năm 2017	Năm 2018
1	Số thu BHXH bắt buộc	798.031	1.079.866	1.318.752	1.677.791
2	Số thu BHXH tự nguyện	5.589	9.083	15.829	7.844
3	Số thu BH thất nghiệp	62.298	78.038	93.885	122.379
4	Số thu BHYT	258.806	317.697	358.578	469.956
5	Số thu lãi chậm đóng BHXH, BHYT, BHTN	4.661	7.132	7.979	7.04
Tổng cộng		1.129.385	1.491.816	1.795.023	2.277.977

Nguồn: Báo cáo hàng năm của BHXH quận Bình Thạnh

Từ bảng số liệu trên số tiền thu BHXH, BHYT, BHTN thể hiện biểu đồ sau:

Hình 2.3. Thực trạng số thu BHXH, BHYT, BHTN từ năm 2015-2018.

Qua bảng số liệu và biểu đồ trên ta thấy số thu BHXH, BHYT, BHTN tăng hàng năm.

- Năm 2015 số tiền thu BHXH bắt buộc là 798.031 triệu đồng, đến năm 2016 số tiền thu BHXH bắt buộc tăng lên 1.079.866 triệu đồng, tăng 281.835 triệu đồng (tương đương 35,31%). Đến năm 2017 số tiền thu BHXH bắt buộc 1.318.752 triệu đồng tăng lên 238.886 triệu đồng so với năm 2016 (tương đương 22,12%). Năm 2018 số tiền thu BHXH bắt buộc là 1.677.791 triệu đồng tăng 359.039 triệu đồng (27,22%) so với năm 2017. Qua số liệu trên cho thấy số liệu thu BHXH bắt buộc tăng hàng năm.

- Năm 2015 tổng số thu BHXH, BHYT, BHTN là 1.129.385 triệu đồng , đến năm 2016 tổng số thu BHXH, BHYT, BHTN tăng lên 1.491.81 triệu đồng, tăng 362.431 triệu đồng (tương đương 32,09%). Đến năm 2017 tổng số thu BHXH, BHYT, BHTN là 1.795.023 triệu đồng tăng 303.207 triệu đồng (tương đương 16,89%) và năm 2018 tổng thu BHXH là 2.277.977 triệu đồng tăng 482.954 triệu đồng (tương đương 26,90%) so với năm 2017.

2.3.2.4. Quản lý nguồn thu và mức đóng BHXH bắt buộc.

Thực tế hiện nay, khi tiến hành thu BHXH bắt buộc đối với đơn vị chưa tham gia BHXH vẫn còn gặp không ít khó khăn. BHXH quận vận dụng theo các bước sau:

- Hàng năm tùy thuộc vào số lượng đơn vị mới thành lập (hoặc đã thành lập nhưng chưa tham gia BHXH) theo phân cấp quản lý và gửi thư mời doanh nghiệp, hội nghị tại BHXH quận hoặc cử cán bộ chuyên quản trực tiếp làm việc với đơn vị. Nội dung tổ chức hội nghị hoặc làm trực tiếp chủ yếu là phổ biến chính sách BHXH, cung cấp một số văn bản liên quan, hướng dẫn thủ tục đăng ký tham gia BHXH.

- Sau đó cử cán bộ đôn đốc hoặc ra thông báo yêu cầu đơn vị đăng ký danh sách đóng BHXH bắt buộc.

Với cách làm này, tỷ lệ đơn vị tham gia BHXH bắt buộc sau khi triển khai rất thấp; hoặc đơn vị đối phó với cơ quan BHXH, đơn vị sử dụng lao động cũng lập

danh sách đăng ký tham gia BHXH bắt buộc nhưng không nộp tiền, hoặc đăng ký với số lượng lao động không đúng với số lao động thực tế, tiền lương làm căn cứ đóng BHXH cũng thấp hơn so với quy định... Tình trạng này diễn ra phổ biến ở các doanh nghiệp ngoài quốc doanh, ngoài công lập thuộc các ngành y tế, văn hoá, giáo dục và thể thao và gần đây các loại hình Hợp tác xã, thậm chí các doanh nghiệp Nhà nước cũng xảy ra tình trạng này.

Việc đăng ký danh sách tham gia BHXH bắt buộc theo quy định chưa phản ánh đầy đủ các loại phụ cấp, nếu có tiêu chí này sẽ xác định đúng mức lương làm căn cứ thu, nộp BHXH bắt buộc. Mặt khác, các đơn vị sử dụng lao động không căn cứ đúng thời điểm để lập mẫu dẫn đến tình trạng sai lệch số liệu khi tiến hành lập mẫu đối chiếu quyết toán quý. Mặt khác, khi đăng ký tham gia BHXH bắt buộc phải xét đến các yếu tố, đặc biệt là các chỉ tiêu định dạng, nhận dạng. Vì theo phương pháp xác định như hiện nay, việc xác định đối tượng tham gia BHXH bắt buộc chủ yếu vẫn căn cứ vào đăng ký, danh sách lao động do đơn vị sử dụng lao động lập. Các chỉ tiêu nhận dạng đối với người lao động còn chưa đầy đủ như (địa chỉ, số chứng minh thư nhân dân...), đây là chỉ tiêu quan trọng cho việc áp dụng công nghệ thông tin trong quản lý sau này.

Việc cập nhật các biến động của đối tượng tham gia BHXH bắt buộc cơ bản chặt chẽ, thống kê, theo dõi được các chỉ tiêu về lao động, tiền lương, tiền BHXH bắt buộc nhưng vẫn chưa phản ánh hết các chỉ tiêu cần thống kê, mặt khác các mẫu biểu cũng đã gộp khá nhiều các tiêu thức nên khó khăn trong việc lập mẫu đối với đơn vị sử dụng lao động, dễ sai sót trong phản ánh các chỉ tiêu, quá trình tính toán để đi đến số liệu rất phức tạp, khó cho việc kiểm tra để ký duyệt, công tác kiểm tra, thanh tra sau này sẽ gặp khó khăn.

Do số lao động tham gia BHXH bắt buộc là rất lớn, nếu chỉ áp dụng phương pháp đối chiếu thủ công thì không thể xác định được đầy đủ toàn bộ số lao động tham gia BHXH bắt buộc theo đúng quy trình đặt ra. Thực tế cho thấy, việc đối chiếu định kỳ thực hiện được khoảng 75% đến 80% số đơn vị tham gia BHXH bắt buộc và chủ yếu dựa vào bảng đối chiếu do đơn vị sử dụng lao động lập. Vì vậy, chưa xác định được chính xác và kịp thời số liệu thu BHXH bắt buộc do các đối

tượng nộp và quá trình tham gia đóng, hưởng BHXH để ghi và xác nhận trên sổ BHXH. Mặt khác, do công tác đối chiếu không kịp thời dẫn đến việc phản ánh mức tiền lương làm căn cứ tham gia BHXH bắt buộc, số thu, số lao động tham gia BHXH bắt buộc không chính xác, do đó xuất hiện nhiều trường hợp phải truy thu BHXH, hoặc đến khi giải quyết chế độ BHXH lại thoái thu BHXH cho người lao động do thu thừa, thu không đúng đối tượng.

Công tác lưu trữ, thống kê, khai thác số liệu để xác nhận, đối chiếu của cơ quan BHXH về lao động, tiền lương, thu nộp BHXH, quá trình đóng BHXH bắt buộc của người lao động gặp nhiều khó khăn do hệ thống biểu mẫu báo cáo thu ngày càng nhiều và việc lưu trữ, thống kê đã ảnh hưởng đến công tác giải quyết chế độ cho người lao động.

BHXH quận Bình Thạnh không trực tiếp thu tiền BHXH của bất kì đơn vị nào mà hàng tháng các đơn vị sẽ chuyển tiền vào tài khoản chuyên thu của BHXH quận mở tại hệ thống các Ngân hàng hoặc Kho bạc.

Sau khi nhận được báo cáo của các đơn vị và giấy báo của Ngân hàng, Kho bạc xác nhận số tiền đã nộp vào tài khoản thì BHXH quận sẽ tổng hợp thành số tiền đã thu của các đơn vị SDLĐ.

BHXH quận đã quản lý tiền thu BHXH theo 3 quỹ thành phần bao gồm các 2 quỹ ngắn hạn là quỹ ốm đau, thai sản; quỹ tai nạn lao động - bệnh nghề nghiệp và 1 quỹ dài hạn là quỹ hưu trí, tử tuất.

Hàng quý, BHXH quận thực hiện quyết toán số tiền 2% đơn vị được giữ lại, xác định số tiền chênh lệch thừa, thiếu, sau đó thông báo quyết toán cho bộ phận thu để cán bộ thu tiến hành thu kịp thời số tiền người sử dụng lao động chưa chi hết vào tháng đầu quý sau.

Đánh giá của cán bộ, viên chức BHXH về công tác quản lý mức đóng BHXH thông qua các câu hỏi trong bảng khảo sát (từ câu 11 đến câu 14) xem Bảng 2.8.

Bảng 2.8. Ý kiến đánh giá của cán bộ,viên chức về công tác quản lý mức thu

Câu hỏi	Hoàn toàn không đồng ý		Không đồng ý		Bình thường		Đồng ý		Hoàn toàn đồng ý	
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
C11	0	0	0	0	8	33,33	16	66,67	0	0,00
C12	0	0	0	0	9	37,50	15	62,50	0	0,00
C13	0	0	0	0	0	0,00	16	66,67	8	33,33
C14	0	0	0	0	4	16,67	14	58,33	6	25,00

Nguồn số liệu điều tra năm 2019

- Về quy định mức thu BHXH hiện nay.

66,67% cán bộ, viên chức cho rằng mức thu BHXH hiện nay là hợp lý và 33,33% đánh giá sự phù hợp của quy định này ở mức bình thường.

Điều này cho thấy cán bộ, viên chức BHXH quận Bình Thạnh đánh giá quy định mức thu BHXH hiện nay là phù hợp. Theo quy định hiện nay, mức thu BHXH là 26% tính trên tổng tiền lương, tiền công tháng đóng BHXH. Mức thu BHXH được điều chỉnh tăng 2% qua từng năm để theo kịp với sự phát triển của kinh tế, xã hội.

- Về quy định thời gian đóng BHXH hiện nay.

Theo quy định hiện nay, nam đủ 60 tuổi, nữ đủ 55 tuổi và có đủ 20 năm đóng bảo hiểm xã hội trở lên có đủ điều kiện hưởng lương hưu. Quy định này được hơn một nửa số cán bộ, viên chức được phỏng vấn cho là hợp lý chiếm 62,5% trên tổng số cán bộ được phỏng vấn 37,5% cán bộ đánh giá bình thường.

- Về phương thức thu BHXH hiện nay.

Phương thức thu BHXH hiện nay được thực hiện qua hình thức chuyển khoản. BHXH quận Bình Thạnh đã mở tài khoản chuyên thu tại Ngân hàng Phát triển Nông Thôn và Kho Bạc Nhà nước và một số ngân hàng Thương mại cổ phần để các đơn vị chuyển toàn bộ số tiền đóng BHXH vào tài khoản này. Những quy định này tạo điều kiện thuận lợi cho đơn vị sử dụng lao động cũng như cơ quan BHXH trong công tác thu và đóng BHXH. Vì vậy, hầu hết các cán bộ, viên chức được phỏng vấn

đánh giá cao về phương thức thu BHXH hiện nay, con số này chiếm 66,67% và 33,33% hoàn toàn đồng ý.

- Về việc quản lý quỹ lương của doanh nghiệp.

Theo kết quả điều tra, có đến 58,33% cán bộ, viên chức đồng ý và 25% hoàn toàn đồng ý rằng việc quản lý quỹ lương của các doanh nghiệp rất phức tạp, 16,67% xem bình thường. Điều này thể hiện rõ sự khó khăn và bất cập trong việc quản lý quỹ tiền lương của doanh nghiệp tham gia BHXH. Như đã phân tích ở trên, số lượng doanh nghiệp kê khai mức lương không đúng với thực tế đang diễn ra rất phổ biến ở khối DNNQD trong khi đó, các cán bộ thu BHXH chỉ dựa trên mức tiền lương, tiền công mà doanh nghiệp đăng ký đóng tại cơ quan BHXH và mức tiền lương tiền công tối thiểu do Nhà nước quy định mà không nắm được quỹ lương thực tế là bao nhiêu. Vì vậy, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa cơ quan BHXH với các cơ quan quản lý lao động để nắm vững phân cấp quản lý lao động, tiền lương làm cơ sở cho việc thống kê, phân loại xác định mức thu cho từng đối tượng. Nhà nước thường xuyên thay đổi chế độ tiền lương, tiền công và đối tượng tham gia BHXH biến động lớn cho nên cán bộ phụ trách công tác thu phải nắm rõ các quy định, chế độ để thực hiện thu đúng, thu đủ, không để thất thoát nguồn thu.

2.3.2.5. Công tác tuyên truyền chính sách và phổ biến chính sách, luật BHXH.

- Hàng năm, BHXH quận phối hợp với các ban, ngành đoàn thể thực hiện chính sách tuyên truyền chính sách, luật BHXH, BHYT đến tất cả các doanh nghiệp và người dân sống trên địa bàn quận.

- Trong năm 2018 BHXH quận Phối hợp với Hội Liên hiệp Phụ nữ quận tổ chức tuyên truyền và Hội nghị Đối thoại về “Những chính sách về BHXH, BHYT” cho 112 hội viên Hội Phụ nữ trên địa bàn quận.

- Phối hợp với Ban Tuyên giáo Quận ủy Quận Bình Thạnh tổ chức Lễ Ký kết Quy chế phối hợp và Hội nghị tuyên truyền, phổ biến chính sách, pháp luật của Nhà nước về Bảo hiểm xã hội, Bảo hiểm y tế năm cho Cán bộ tuyên giáo cấp cơ sở.

- Phối hợp với bản tin Gia Định cung cấp thông tin về chính sách BHXH, BHYT để đăng tải.

- Phối hợp Phòng Lao động - Thương Binh và Xã hội quận Bình Thạnh tổ chức 03 buổi tuyên Hội nghị tuyên truyền.

- Phối hợp Phòng Giáo dục và Đào tạo quận Bình Thạnh tổ chức Hội nghị Tuyên truyền BHYT học sinh, sinh viên năm học 2018 - 2019 với 147 người tham dự và 01 buổi Tập huấn công tác BHYT học sinh, sinh viên năm học 2018 - 2019 tại Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh với 120 người tham dự; tổ chức Tập huấn giao dịch hồ sơ điện tử bảo hiểm y tế học sinh, sinh viên năm học 2018 - 2019 cho 59 trường học BHXH Bình Thạnh quản lý trên địa bàn với 120 người tham dự, phát 80.000 tờ “Những điều cần biết về BHYT HSSV năm học 2018 - 2019” cho 59 trường trên địa bàn quận BHXH Bình Thạnh quản lý.

- Phối hợp UBND phường tổ chức Hội nghị tuyên truyền Chính sách BHXH, BHYT, trọng tâm là BHYT hộ gia đình, BHXH tự nguyện tại 07 UBND phường: Phường 2, Phường 3, Phường 6, Phường 7, Phường 19, Phường 22, Phường 28 với 426 người tham dự.

- Phối hợp Công ty Cổ phần Dịch Vụ Giao Hàng Nhanh tuyên truyền Chính sách BHXH, BHYT, BHTN và đối thoại với người lao động có 856 người tham dự.

- Tham dự ngày hội tư vấn Pháp luật và trợ giúp pháp lý lưu động năm 2018 do Quận Đoàn quận Bình Thạnh tổ chức.

- Tổ chức Hội nghị tuyên truyền BHYT hộ gia đình năm 2018 cho Đại lý thu phường và Bưu điện trung tâm Gia Định với 41 người.

- Phối hợp tổ chức Hội nghị tuyên truyền chính sách BHXH, BHYT, trọng tâm là BHYT học sinh, sinh viên tại Trường Đại học Công nghệ TP. Hồ Chí Minh với 1237 người tham dự, tại Trường Đại học Kinh tế - Tài chính TP. Hồ Chí Minh 379 người tham dự.

- Phát 60.000 tờ “Những điều cần biết về BHYT hộ gia đình” và 80.000 tờ “Những điều cần biết về BHXH tự nguyện” cho 20 UBND phường trên địa bàn quận.

- Cán bộ, đảng viên, viên chức đơn vị cũng chủ động trong việc vận động, giải thích, hướng dẫn tận tình cho các đối tượng khi đến liên hệ tại trụ sở đơn vị thông qua bộ phận tiếp dân và bộ phận tiếp nhận hồ sơ.

- Đánh giá của CBVC BHXH về công tác tuyên truyền và phổ biến chính sách, luật BHXH thông qua bảng khảo sát (từ câu 15 đến câu 17), xem Bảng 2.9

Bảng 2.9. Ý kiến đánh giá của CBVC BHXH về công tác tuyên truyền phổ biến chính sách luật BHXH.

Câu hỏi	Hoàn toàn không đồng ý		Không đồng ý		Bình thường		Đồng ý		Hoàn toàn đồng ý	
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
C15	4	16,67	16	66,67	4	16,67	0	0	0	0
C16	1	4,17	13	54,17	10	41,67	0	0	0	0
C17	6	25,00	9	37,50	9	37,50	0	0	0	0

Nguồn: Số liệu điều tra năm 2019

- Về nội dung tuyên truyền.

Về vấn đề này có 66,67% cán bộ, viên chức được phỏng vấn không đồng ý nhận định rằng nội dung tuyên truyền thực sự đầy đủ, cần thiết và dễ hiểu cho các đối tượng tham gia 16,67% hoàn toàn không đồng ý và số còn lại đánh giá bình thường. Mặc dù nhận thức được tầm quan trọng của công tác tuyên truyền chính sách luật BHXH, BHXH quận Bình Thạnh đã tăng cường nguồn lực để phổ biến các chính sách, luật BHXH đến các doanh nghiệp và người lao động trên địa bàn nhưng nội dung tuyên truyền vẫn còn nghèo nàn, chưa sát với đối tượng.

- Về hình thức tuyên truyền.

Theo kết quả phân tích số liệu, chúng ta thấy rằng phần lớn cán bộ viên chức cho rằng hình thức tuyên truyền chưa phong phú, phù hợp với các đối tượng tham gia, chiếm 54,17% số cán bộ được phỏng vấn; 4,1% hoàn toàn không đồng ý với nhận định trên, 41,67% đánh giá bình thường. Thực tế cho thấy, các hình thức tuyên truyền phổ biến hiện nay như qua tạp chí BHXH, các buổi tuyên truyền, pano, áp phích, băng rôn chưa thực sự gây được chú ý, thu hút sự quan tâm của các đối tượng.

- Về mức độ thường xuyên của công tác tuyên truyền.

25% cán bộ đánh giá rằng công tác tuyên truyền chưa được thực hiện thường xuyên, 37,5% hoàn toàn đồng ý với ý kiến trên và 37,5 % còn lại đánh giá bình

thường. Công tác tuyên truyền phổ biến chính sách luật BHXH đòi hỏi phải có thời gian, sự đầu tư về nội dung và hình thức để thực sự nâng cao nhận thức của người lao động, người sử dụng lao động về trách nhiệm và quyền lợi của từng loại đối tượng.

2.3.2.6. Công tác thanh tra, kiểm tra đóng BHXH.

Hàng năm, BHXH quận Bình Thạnh lên kế hoạch kiểm tra các đơn vị nợ trên 2 tháng, năm 2015 đã kiểm tra 356 đơn vị nợ lớn từ 2 tháng trở lên, những đơn vị có thời gian nợ kéo dài và đã khắc phục được 3.5 tỷ.

Năm 2016 - Bảo hiểm xã hội quận đã tổ chức kiểm tra đối chiếu tại 150 đơn vị trên địa bàn quận. Tham gia đoàn kiểm tra Liên Ngành do quận tổ chức là 49 đơn vị. Trong đó có 14 đơn vị nợ tiền BHXH BHYT BHTN tại thời điểm kiểm tra; Tổng số tiền là 1,89 tỷ, đã thu hồi 1,05 tỷ, số chưa thu hồi là: 0,85 tỷ. Thực hiện Kiểm tra theo Quyết định của BHXH TPHCM ban hành là 61 đơn vị. trong đó 20 đại lý chi trả lương hưu, 11 trường học và 30 doanh nghiệp có dấu hiệu vi phạm về nợ tiền BHXH, BHYT, BHTN. Qua kiểm tra chưa phát hiện sai phạm, chỉ sai sót một số nghiệp vụ đã yêu cầu bổ sung hoàn chỉnh.

Năm 2017 BHXH quận Bình Thạnh đã đối chiếu 385 đơn vị trong đó: Tham gia Đoàn Thanh tra đột xuất về Bảo hiểm xã hội của BHXH TP. Hồ Chí Minh là 24 đơn vị, kiểm tra theo quyết định của BHXH TP. Hồ Chí Minh là 93 đơn vị, phối hợp liên ngành kiểm tra 70 đơn vị, kiểm tra việc lạm dụng chế độ thai sản tại 03 đơn vị, kiểm tra các trường hợp truy đóng BHXH bắt buộc cho lao động theo quy định 07 đơn vị, đối chiếu số liệu thu 188 đơn vị.

Trong năm 2018 đã thực hiện đối chiếu nợ 244 đơn vị với tổng số tiền nợ 39.660 tỷ đồng. Đến nay đơn vị đã khắc phục số tiền là 20,205 tỷ đồng, tỷ lệ 50,9%. BHXH quận chuyển danh sách cho Liên Đoàn Lao động quận thực hiện lập danh sách khởi kiện 124 đơn vị. Lập 155 biên bản truy thu truy đóng cho 883 lao động với tổng số tiền 5,2 tỷ đồng. Phối hợp Phòng Thanh tra kiểm tra thành phố tiến hành thanh tra 45 đơn vị, với tổng số nợ đến thời điểm kiểm tra là 12,5 tỷ đồng, đến nay đơn vị đã khắc phục được 1,01 tỷ đồng, trong đó BHXH TP. Hồ Chí Minh ban hành Quyết định xử phạt vi phạm hành chính của 13 đơn vị với số tiền là 0,7 tỷ đồng,

UBND thành phố ban hành Quyết định xử phạt vi phạm hành chính của 1 đơn vị (công ty Cổ phần ESC Việt Nam) với số tiền là 195 triệu đồng.

Phối hợp Đoàn kiểm tra liên ngành Bộ Luật Lao động quận 24 đơn vị, với tổng số nợ đến thời điểm kiểm tra là 3,97 tỷ đồng, đến nay đã khắc phục hoàn toàn, trong đó 3 đơn vị có Quyết định xử phạt vi phạm hành chính của UBND quận Bình Thạnh với số tiền là 42 triệu đồng (Công Ty TNHH TM DV PCCC 4/10, Công ty Cổ phần Đầu tư Bếp Vàng, Công Ty TNHH TM - DV Du Lịch Hoàng Giang Việt).

Tham mưu BHXH TP Hồ Chí Minh ban hành 98 Quyết định kiểm tra. Trong đó đã thực hiện kiểm tra 84 đơn vị, 02 đơn vị không hợp tác hẹn lại nhiều lần nhưng vẫn không gặp được đại diện pháp luật công ty, 12 đơn vị bỏ điểm, không còn hoạt động tiến hành xác minh địa phương, trong số 84 đơn vị đã kiểm tra tổng số nợ đến thời điểm kiểm tra là 20,5 tỷ đồng, đã khắc phục 18,2 tỷ đồng, đạt tỷ lệ 88,73%.

- *Đánh giá của cán bộ, viên chức tổ thu BHXH về công tác thanh tra, kiểm tra BHXH* thông qua bảng khảo sát (từ câu 18 đến câu 21), xem Bảng 2.10

Bảng 2.10. Ý kiến đánh giá của cán bộ, viên chức BHXH về công tác thanh tra, kiểm tra.

Câu hỏi	Hoàn toàn không đồng ý		Không đồng ý		Bình thường		Đồng ý		Hoàn toàn đồng ý	
	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%	SL	%
C18	0	0,00	7	29,17	17	70,83	0	0,00	0	0
C19	3	12,50	6	25,00	3	12,50	12	50,00	0	0
C20	0	0,00	2	8,33	7	29,17	15	62,50	0	0
C21	0	0,00	5	20,83	5	20,83	14	58,33	0	0

Nguồn: Số liệu điều tra năm 2019

- Về phản ứng của các đơn vị trong các cuộc kiểm tra

29,17% cán bộ, viên chức cho rằng các đơn vị không hợp tác và có phản ứng tiêu cực trong các cuộc kiểm tra và 70,83% cán bộ đánh giá mức độ hợp tác và phản ứng của doanh nghiệp ở mức trung bình. Thực tế cho thấy, nhìn chung các đơn vị

đều có thái độ hợp tác với cơ quan BHXH trong các cuộc kiểm tra. Tuy nhiên, vẫn có một số đơn vị có thái độ rất tiêu cực như đóng cửa không tiếp hoặc gây khó khăn cho các cán bộ kiểm tra trong quá trình thanh tra kiểm tra BHXH. Điều này đòi hỏi các cán bộ kiểm tra phải kiên quyết mạnh mẽ và nắm vững nghiệp vụ tìm ra những sai phạm và xử lý đúng theo quy định.

- Về chế tài xử phạt.

Hầu hết các cán bộ được phỏng vấn đều cho rằng chế tài xử phạt hiện nay còn lỏng lẻo, chưa đủ sức răn đe 25% cho rằng chế tài xử phạt hoàn toàn không có tính răn đe 50% đồng ý với nhận định trên.

- Về sự phối hợp giữa các ban ngành và cơ quan BHXH trong các cuộc kiểm tra.

8,33% cán bộ nhận định rằng không có sự phối hợp chặt chẽ giữa BHXH quận Bình Thạnh với các sở ban ngành và 29,17% cán bộ đánh giá sự phối hợp ở mức độ bình thường và 62,5% cán bộ đánh giá sự phối hợp ở mức độ đồng ý. Vì vậy, BHXH quận cũng như các cơ quan quản lý lao động phải có sự phối hợp chặt chẽ và đồng bộ để nâng cao hiệu quả công tác thanh tra kiểm tra BHXH.

- Về tình hình chấp hành luật BHXH của đơn vị sau khi kiểm tra.

20,83% cán bộ, viên chức cho rằng tình hình chấp hành luật BHXH của các đơn vị sau khi kiểm tra chưa được cải thiện rõ rệt 58,33% CBVC hoàn toàn đồng ý với ý kiến trên và 20,83% đánh giá mức độ chấp hành luật BHXH của đơn vị sau khi kiểm tra là bình thường. Thực tế cho thấy các đơn vị sau khi kiểm tra vẫn cố tình lặp lại những lỗi đã vi phạm nguyên nhân là do chế tài xử phạt chưa đủ mạnh nên các đơn vị không tuân thủ theo quy định.

2.3.2.7. Tình hình nợ đọng BHXH bắt buộc

Nợ BHXH, BHYT, BHTN:

Tổng số tiền nợ BHXH, BHYT, BHTN từ năm 2015 đến năm 2018 được thể hiện theo bảng số liệu sau:

Bảng 2.11 Tình hình nợ BHXH, BHYT, BHTN từ năm 2015-2018.*Đơn vị: triệu đồng*

STT	Các chỉ tiêu	Năm 2015	Năm 2016	Năm 2017	Năm 2018
1	- Nợ BHXH BB	151.769	133.182	133.370	96.348
	+ Nợ BHXH từ trên 1 tháng đến dưới 6 tháng	86.893	77.104	67.421	39.988
	+ Nợ BHXH từ 6 tháng trở lên	64.876	56.078	65.949	56.360
2	- Nợ BHTN	8.733	7.292	8.080	3.988
3	- Nợ BHYT	37.436	31.920	37.360	8.899
Tổng cộng		197.938	172.394	178.810	109.235

Nguồn: Báo cáo hàng năm của BHXH quận Bình Thạnh

Qua bảng số liệu về tình hình nợ trong thời gian qua, năm 2015 tiền nợ BHXH, BHYT, BHTN là 197.938 triệu đồng, đến năm 2016 tiền nợ BHXH, BHYT, BHTN là 172.394 triệu đồng giảm 25.544 triệu đồng so với năm 2015. Đến năm 2017 tiền nợ BHXH, BHYT, BHTN là 178.810 triệu, và đến năm 2018 tiền nợ BHXH, BHYT, BHTN là 109.235 triệu đồng giảm 69.575 triệu đồng so với năm 2017. Đó là sự nỗ lực rất lớn của tổ thu, thường xuyên đi đến đơn vị kiểm tra, điện thoại nhắc doanh nghiệp đóng BHXH, BHYT, BHTN cho NLĐ.

- Đánh giá của cán bộ, viên chức BHXH về mức độ tuân thủ luật BHXH của các đơn vị

Lợi dụng kẽ hở về quy định của pháp luật BHXH, một số doanh nghiệp cố tình trốn đóng, chiếm dụng tiền BHXH dưới nhiều hình thức như đăng ký số người lao động không đúng thực tế, kê khai mức lương thấp hơn thực tế v..vv.

Đứng dưới góc độ người quản lý, tôi đã lấy ý kiến đánh giá của cán bộ, viên chức tổ thu BHXH về vấn đề này. Kết quả phỏng vấn thông qua bảng khảo sát (từ câu 22 đến câu 24), xem Bảng 2.12

Bảng 2.12 Ý kiến đánh giá của cán bộ, viên chức về mức độ tuân thủ pháp luật BHXH của các đơn vị.

Câu hỏi	< 20%		21% - 40%		41% - 60%	
	SL	%	SL	%	SL	%
C22	15	62,5	4	16,7	5	20,8
C23	2	8,3	4	16,7	18	75,0
C24	9	37,5	13	54,2	2	8,3

Nguồn: Số liệu điều tra năm 2019

- Đơn vị kê khai mức lương thấp hơn mức lương thực tế.

Ở câu hỏi này, theo bảng phân tích chúng ta thấy mức độ kê khai mức lương thấp hơn thực tế dưới 20% là 62,5% và từ 21 đến 40% là 16,7%, từ 41 đến 60% là 20,5%. Điều này cho thấy, cán bộ viên chức BHXH quận nhận định rằng số lượng đơn vị kê khai mức lương thấp hơn mức lương thực tế hiện nay là khá cao và tập trung ở khối doanh nghiệp ngoài quốc doanh. Thực tế cho thấy, đối với các cán bộ công chức viên chức làm việc trong khu vực Hành chính Sự nghiệp, Đảng, đoàn thể được trả lương theo mức lương quy định của Nhà nước. Nhưng đối với những người lao động làm việc ở khối ngoài Nhà nước đặc biệt là doanh nghiệp ngoài quốc doanh thì người sử dụng lao động quy định mức lương trả cho người lao động ghi trên hợp đồng và mức lương này luôn thấp hơn so với mức lương thực tế mà người lao động được nhận. Trong khi đó, tiền đóng BHXH được tính theo mức lương ghi trên hợp đồng lao động. Vì vậy mà người lao động chỉ được đóng BHXH ở mức thấp, dẫn đến mức hưởng thấp, gây ảnh hưởng đến quyền lợi về lâu dài của người lao động.

- Đơn vị kê khai không đủ số lượng người lao động thuộc diện tham gia BHXH

Theo kết quả phân tích ở trên, mức độ kê khai số lượng người lao động thấp hơn so với thực tế trong khoảng từ 21% đến 40% là 16,7%, dưới 20% là 8,3% và 41% đến 60% là 75%. Như vậy, cán bộ viên chức BHXH đánh giá mức độ vi phạm ở các đơn vị trên địa bàn quận là khá cao tập trung ở doanh nghiệp ngoài quốc doanh. Trên thực tế, tình trạng các doanh nghiệp tư nhân gian lận trong việc kê khai số

lượng lao động tham gia BHXH xảy ra khá phổ biến. Hành vi này dẫn đến tình trạng thất thu BHXH trong suốt thời gian dài.

Đơn vị chậm đóng tiền BHXH: Về vấn đề này 54,2% CBVC BHXH quận Bình Thạnh cho rằng có khoảng 21% đến 40% số đơn vị chậm nộp tiền BHXH, 37,5% cán bộ cho rằng số đơn vị vi phạm điều này chỉ dưới 20% và 8,3% đánh giá mức độ vi phạm trong khoảng từ 41% đến 60%. Việc chậm nộp tiền BHXH đang là hành vi vi phạm luật BHXH diễn ra thường xuyên ở trên địa bàn quận.

2.3.2.8. Chế độ thông tin, báo cáo thu, quản lý hồ sơ, tài liệu thu.

Trong giai đoạn vừa qua, BHXH quận Bình Thạnh đã làm tốt công tác thông tin, báo cáo thu để đảm bảo số tiền mà BHXH quận đã thu được quản lý tập trung, thống nhất. Tại BHXH quận Bình Thạnh, hàng tháng cán bộ thu sẽ căn cứ vào các chứng từ chuyển, nộp tiền đóng BHXH để thực hiện ghi chép, phản ánh chi tiết về thu BHXH của từng đơn vị SDLĐ vào sổ chi tiết thu BHXH. Cán bộ chuyên thu quản lý trực tiếp đơn vị nào sẽ ghi chép cho đơn vị ấy. Sau đó, cán bộ thu sẽ thông báo kết quả đóng BHXH cho các đơn vị có biến động về đóng BHXH thông qua đường bưu điện.

Ngoài ra, BHXH quận Bình Thạnh cũng thực hiện nghiêm túc việc lập báo cáo thu định kỳ hàng tháng, quý, năm để theo dõi được tiến độ thu nhằm đánh giá được tình hình thu theo từng thời điểm.

Các chứng từ mà người sử dụng lao động lập và gửi tới cơ quan BHXH được cán bộ thu kiểm tra, nhập thông tin bổ sung vào phần mềm quản lý thu. Trong đó, mỗi đơn vị SDLĐ và NLĐ đều có một mã số quản lý riêng. Sau khi ghi chép xong, cán bộ thu thực hiện lưu trữ 01 bản tại BHXH quận Bình Thạnh, 01 bản gửi đơn vị.

Các chứng từ, biểu mẫu báo cáo thu được phân loại, sắp xếp theo từng tháng, quý, năm và bảo quản trong kệ hồ sơ chuyên dụng tại kho lưu trữ hồ sơ. Có thể thấy, việc quản lý hồ sơ, tài liệu thu tại BHXH quận Bình Thạnh đã đáp ứng được yêu cầu, thuận tiện, khoa học cho việc tra cứu, sao lục hồ sơ để kiểm tra.

Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong việc quản lý hồ sơ, tài liệu cũng như tổ chức thu BHXH đã đem lại lợi ích cho cán bộ BHXH và cả người tham gia bởi việc ứng dụng công nghệ thông tin đã tiết kiệm được thời gian làm việc, công việc

thuận lợi, nhanh chóng hơn, khi có sai sót cũng dễ tìm kiếm để sửa hơn. Từ năm 2015 đến nay đơn vị kê khai tăng giảm lao động trên phần mềm giao dịch hồ sơ điện tử, đáp ứng được nhu cầu của doanh nghiệp, hạn chế sai sót trong quá trình kê khai và giảm thời gian đơn vị đi lại nhiều lần đến cơ quan BHXH.

2.4. Đánh giá các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

2.4.1. Nhân tố bên ngoài.

2.4.1.1 Chính sách tiền lương.

Chính phủ đã ban hành Nghị định 157/2018/NĐ-CP quy định mức lương tối thiểu vùng đối với người lao động làm việc theo hợp đồng lao động trong các doanh nghiệp. Theo Nghị định này, từ ngày 01/01/2019, sẽ áp dụng mức lương tối thiểu vùng từ 2.920.000 đến 4.472.600 đồng/tháng đối với người lao động làm việc theo hợp đồng lao động. (Các địa phương thuộc các tỉnh, thành phố trên cả nước được phân chia thành 4 vùng để tính mức lương tối thiểu.). Cụ thể:

- Vùng 1: 4.472.600 đồng/tháng, trước đây là 4.180.000 đồng/tháng;
- Vùng 2: 3.969.700 đồng/tháng, trước đây là 3.710.000 đồng/tháng;
- Vùng 3: 3.250.000 đồng/tháng, trước đây là 3.250.000 đồng/tháng;
- Vùng 4: 3.124.400 đồng/tháng, trước đây là 2.920.000 đồng/tháng.

Đối tượng áp dụng mức lương trên gồm: Người lao động làm việc theo chế độ hợp đồng lao động theo quy định của Bộ luật Lao động; doanh nghiệp thành lập, tổ chức quản lý và hoạt động theo Luật Doanh nghiệp; hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã, tổ hợp tác, trang trại, hộ gia đình, cá nhân và các tổ chức khác của Việt Nam có thuê mướn lao động theo hợp đồng lao động; cơ quan, tổ chức nước ngoài, tổ chức quốc tế và cá nhân người nước ngoài tại Việt Nam có thuê mướn lao động theo hợp đồng lao động, trừ trường hợp điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên có quy định khác với quy định của Nghị định này.

Địa bàn áp dụng mức lương tối thiểu vùng được quy định theo đơn vị hành chính cấp quận, huyện, thị xã và thành phố trực thuộc tỉnh.

Như vậy, từ năm 2019, người lao động nào đang có mức lương thấp hơn mức lương tối thiểu vùng nêu trên thì được tăng lương với mức tăng ít nhất bằng với

mức lương tối thiểu vùng. Theo Bộ luật Lao động 2012, doanh nghiệp không được trả lương cho người lao động thấp hơn mức lương tối thiểu vùng, riêng với người lao động đã qua học nghề, đào tạo nghề, phải trả cao hơn mức lương tối thiểu vùng ít nhất 7%. Các khoản phụ cấp, bổ sung khác, trợ cấp, tiền thưởng do doanh nghiệp quy định thì thực hiện theo thỏa thuận trong hợp đồng lao động, thỏa ước lao động tập thể hoặc trong quy chế của doanh nghiệp. Mức lương tham gia BHXH, BHYT, BHTN tăng hàng năm, nhiều doanh nghiệp kinh doanh khó khăn, không lợi nhuận làm ảnh hưởng rất lớn đến quyền lợi của người lao động.

2.4.1.2. Chính sách pháp luật về công tác thu BHXH tại quận Bình Thạnh.

Bảo hiểm Xã hội quận Bình Thạnh chủ trì, phối hợp Chi Cục Thuế quận rà soát đối tượng, xây dựng kế hoạch chi tiết thực hiện chỉ tiêu phát triển đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp, có giải pháp và lộ trình phù hợp, thiết thực và hiệu quả. Chủ động phối hợp chặt chẽ, thường xuyên với các Sở, Ban, ngành và địa phương tăng cường công tác tuyên truyền đến người dân và doanh nghiệp. Đặc biệt, chủ trì, phối hợp chặt chẽ với Bru điện quận tổ chức hội nghị truyền thông bằng nhiều hình thức phù hợp để khai thác phát triển đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện, bảo hiểm y tế hộ gia đình. Phối hợp các ngành liên quan tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, tổ chức thanh tra chuyên đề, kiên quyết xử lý nghiêm các hành vi vi phạm pháp luật về bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế; chuyển hồ sơ sang cơ quan chức năng xử lý theo quy định của pháp luật đối với hành vi trốn đóng, chây ì, nợ đọng bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế.

Thực hiện đồng bộ các giải pháp phát triển đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội; trong đó, tập trung vào đối tượng có hợp đồng lao động từ 01 đến dưới 03 tháng chưa tham gia bảo hiểm xã hội và đối tượng tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện có hỗ trợ đóng của Nhà nước. Tiếp tục đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, thực hiện giao dịch điện tử lĩnh vực bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp; đơn giản hóa thủ tục và rút ngắn thời gian giải quyết cấp sổ trả sổ cho người tham gia bảo hiểm xã hội tự nguyện.

2.4.2. Nhân tố bên trong.

2.4.2.1. Nhận thức và ý thức trách nhiệm của người tham gia BHXH.

Trong những năm qua, công tác BHXH, BHYT, BHTN trên địa bàn quận Bình Thạnh luôn được sự quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo kịp thời, thường xuyên của BHXH TP.Hồ Chí Minh, sự phối hợp chặt chẽ giữa các đơn vị có liên quan và sự quan tâm chỉ đạo của cấp ủy, chính quyền các địa phương. Nghị quyết số 21-NQ/TW của Bộ Chính trị đã được triển khai ở quy mô sâu rộng với những giải pháp cụ thể, mang lại hiệu quả như:

Nhận thức của doanh nghiệp, người lao động và nhân dân về BHXH, BHYT, BHTN ngày càng nâng cao. Đối tượng tham gia BHXH, BHYT, BHTN ngày càng tăng, năm sau cao hơn năm trước. Các chế độ chính sách đối với người tham gia BHXH, BHYT, BHTN được thực hiện kịp thời đúng quy định; lương hưu, trợ cấp BHXH hàng tháng luôn được chi trả đảm bảo đầy đủ, an toàn thông qua nhiều hình thức chi trả, tạo thuận lợi nhất cho người được hưởng; quyền lợi của người tham gia BHYT được nâng cao, với chất lượng dịch vụ y tế ngày càng tốt và sự tiếp cận dịch vụ y tế ngày càng thuận lợi.

Công tác thông tin, tuyên truyền về BHXH, BHYT có nhiều khởi sắc, tạo chuyển biến sâu rộng về nhận thức trong cán bộ, đảng viên, người lao động, nhân dân, từ đó động viên mọi người tích cực, chủ động tham gia BHXH, BHYT, BHTN. Mối quan hệ phối hợp giữa cơ quan BHXH và các ngành, các cấp chính quyền, đoàn thể được thiết lập. Hiệu lực, hiệu quả trong tổ chức thực hiện BHXH, BHYT, BHTN được nâng cao.

Công tác cải cách hành chính được triển khai tích cực, thủ tục hành chính (TTHC) được tối giản, công nghệ thông tin được ứng dụng mạnh, giải quyết công việc nhanh, chính xác, công khai, minh bạch, tạo sự hài lòng cho doanh nghiệp và người dân. Hiện nay, đã có 100% đơn vị thực hiện giao dịch điện tử trong lĩnh vực BHXH (4.540 đơn vị); thực hiện giám định điện tử trong khám chữa bệnh BHYT đối với 100% các cơ sở khám chữa bệnh; thực hiện giao nhận hồ sơ và trả kết quả qua hệ thống bưu điện; chi trả lương hưu và trợ cấp BHXH, BHTN thông qua chi trả trực tiếp và qua tài khoản ATM.

2.4.2.2. Năng lực tổ chức, quản lý, điều hành của đội ngũ cán bộ thu BHXH quận Bình Thạnh.

Trong những năm qua, lãnh đạo BHXH quận Bình Thạnh luôn quan tâm đến công việc của từng nhân viên, xem năng lực và trình độ để bố trí, sắp xếp công việc hợp lý. Hàng tuần, báo cáo số liệu thu, đôn đốc nhân viên tổ thu nhắc nợ cho các đơn vị chậm đóng. Quản lý thời gian làm việc của cán bộ viên chức qua hệ thống máy vân tay chấm công, qua camera quan sát, theo dõi. Theo quy định ngành thường xuyên luân chuyển cán bộ từng bộ phận với nhau, sau 3 năm luân chuyển vị trí công. Nghiệp vụ chuyên môn thường xuyên được BHXH TP. Hồ Chí Minh tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, nâng cao nghiệp vụ.

2.5. Nhận xét chung về hiệu quả công tác thu BHXH bắt buộc.

2.5.1. Những thành tựu đạt được trong thời gian qua.

Trong giai đoạn 2015 - 2018, mặc dù có nhiều khó khăn do điều kiện khách quan, khối lượng công việc tiếp tục tăng cao, nhưng các cán bộ công chức, viên chức BHXH quận Bình Thạnh đã có nhiều cố gắng, nỗ lực phấn đấu hoàn thành thắng lợi toàn diện các chỉ tiêu, nhiệm vụ được giao, một số kết quả nổi bật là:

- Thứ nhất, công tác thu BHXH bắt buộc đã đóng góp một phần không nhỏ vào việc hoạch định và hoàn thiện cơ chế chính sách về BHXH của Đảng và Nhà nước đối với cơ quan ban hành pháp luật và các cơ quan quản lý Nhà nước đã mở rộng các đối tượng tham gia BHXH bắt buộc đến mọi người lao động trong các thành phần kinh tế và các văn bản khác quy định thêm chức năng, quyền hạn cho cơ quan thực thi chính sách BHXH nhằm tăng cường tính pháp lý cho việc thực hiện chính sách BHXH...Đồng thời, các Bộ, các ngành đã ban hành nhiều văn bản hướng dẫn, tổ chức thực hiện để nâng cao hiệu quả trong việc thực hiện chính sách BHXH bắt buộc nói chung và công tác quản lý thu BHXH nói riêng.

- Thứ hai, trong việc mở rộng đối tượng tham gia BHXH bắt buộc

Ta thấy số đối tượng tham gia BHXH giai đoạn 2015- 2018 trên địa bàn quận liên tục tăng qua các năm cả về số lao động và số đơn vị sử dụng lao động với tốc độ ngày càng cao. Số đơn vị SDLĐ tham gia BHXH bắt buộc tăng từ 6.789 đơn vị năm 2015 lên 9.570 đơn vị năm 2018, tương ứng tăng 40,9%. Số lao động tham gia

BHXH bắt buộc tăng từ 64.929 người năm 2015 lên 96.611 người năm 2019, tăng 31.682 người, tương ứng tăng 48,7%. Các cán bộ công chức viên chức của BHXH quận Bình Thạnh luôn cố gắng trong quá trình công tác để hoàn thành vượt mức các chỉ tiêu mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho.

- Thứ ba, trong việc hoàn thành kế hoạch thu BHXH bắt buộc.

Nhận thức được tầm quan trọng của công tác thu nên các cán bộ và nhân viên của BHXH quận Bình Thạnh đã phấn đấu tích cực thực hiện thu đúng, thu đủ, thu kịp thời theo quy định của pháp luật bằng nhiều biện pháp như tuyên truyền, đôn đốc, nhắc nhở các đơn vị thực hiện trách nhiệm của mình đối với người lao động và chủ động với các ban ngành có liên quan để tăng cường công tác thu BHXH đạt hiệu quả cao.

Trong những năm qua, tình hình thực hiện thu nộp BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh có những tiến bộ rõ rệt, số tiền thu BHXH bắt buộc hàng năm luôn hoàn thành vượt mức chỉ tiêu kế hoạch mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho, số thu năm sau tăng nhanh so với năm trước. Số thu BHXH bắt buộc năm 2015 là 1.129 tỷ đồng, đạt 103,1% kế hoạch, thì đến năm 2018, số thu đạt 2.277 tỷ đồng, tỷ lệ hoàn thành kế hoạch vượt chỉ tiêu có giảm đi nhưng vẫn vượt mức kế hoạch mà BHXH TP. Hồ Chí Minh giao cho đạt 101,87%.

- Thứ tư, trong việc nỗ lực giảm số tiền nợ đọng BHXH bắt buộc.

BHXH quận đã trực tiếp làm việc với các doanh nghiệp trên địa bàn nợ đọng, chậm đóng, trốn đóng BHXH, BHYT, đẩy mạnh hoạt động của tổ thu nợ cấp quận, để tăng thu, giảm nợ đọng; kiểm tra việc chấp hành pháp luật về BHXH, BHYT tại các đơn vị sử dụng lao động; khởi kiện các đơn vị nợ đọng kéo dài. Nhờ đó, tỷ lệ nợ đọng BHXH đã có xu hướng giảm dần trong những năm qua.

- Thứ năm, trong việc nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức của BHXH quận.

Đội ngũ cán bộ BHXH nói chung và bộ phận cán bộ làm công tác thu BHXH nói riêng tại BHXH quận Bình Thạnh được, nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, ý thức trách nhiệm và ngày càng trưởng thành hơn về phẩm chất chính trị. Trên tinh thần vì người tham gia và người thụ hưởng mà phục vụ nên cán bộ BHXH quận

cũng đã dành nhiều thời gian đến các đơn vị sử dụng lao động được phân công phụ trách để tuyên truyền, giải thích, hướng dẫn và cùng cơ sở xử lý kịp thời những khó khăn, vướng mắc trong việc thực hiện chính sách BHXH.

- Thứ sáu, công tác cải cách thủ tục hành chính đã có chuyển biến tốt.

BHXH quận đã từng bước cải cách thủ tục hành chính trong công tác thu BHXH. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý các đối tượng tham gia BHXH đã đem lại hiệu quả tích cực. Các bước triển khai trong quy trình thu BHXH bắt buộc đã được chuyên môn hoá, giảm bớt những thủ tục rườm rà, đảm bảo việc chuyển tiền thu được một cách nhanh chóng và đạt hiệu quả cao nhất. Thực hiện giao dịch điện tử trong lĩnh vực kê khai hồ sơ thu, cấp sổ BHXH, thẻ BHYT, giải quyết các chế độ ngắn hạn với các đơn vị sử dụng lao động. Tiếp nhận và trả kết quả hồ sơ qua dịch vụ bưu điện (áp dụng cho đơn vị, doanh nghiệp). Nhằm giảm thủ tục hành chính, giảm tối đa thời gian và số lần giao dịch của các đơn vị sử dụng lao động đến trực tiếp giao dịch tại cơ quan BHXH quận.

2.5.2. Những hạn chế và nguyên nhân.

- Hạn chế.

Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, công tác thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 - 2018 vẫn còn tồn tại những hạn chế, yếu kém cần được khắc phục và sửa đổi:

- Thứ nhất, về đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

Nhận thức của các đối tượng tham gia BHXH còn thấp, nhiều người lao động và đơn vị sử dụng lao động còn hiểu chưa rõ về BHXH.

Công tác quản lý các đối tượng tham gia BHXH chưa chặt chẽ, việc kiểm soát các đơn vị thuộc diện tham gia BHXH với cơ quan BHXH còn gặp nhiều khó khăn. Cơ quan BHXH cũng như các cơ quan ban ngành chức năng chưa nắm chắc được hoạt động sản xuất kinh doanh, về việc sử dụng lao động của các doanh nghiệp. Cụ thể có những doanh nghiệp có đăng ký thành lập nhưng không có trụ sở giao dịch, không hoạt động theo nội dung đăng ký, thành lập trong thời gian ngắn rồi giải thể, sử dụng lao động như thế nào... các cơ quan chức năng không biết. Hiện tượng

doanh nghiệp khu vực kinh tế tư nhân tồn tại ba không (không dấu, không trụ sở, không lao động) gọi tắt là doanh nghiệp "ma" đang là vấn đề báo động.

Số đối tượng tham gia BHXH bắt buộc tuy có tăng nhưng vẫn chưa tương xứng với tiềm năng, tỷ lệ số đơn vị và số lao động đã tham gia BHXH bắt buộc so với số phải tham gia còn hạn chế, đặc biệt là ở khối DN NQD và khối hộ SXKD.

- Thứ hai, về tình trạng nợ đọng.

Mặc dù đã triển khai nhiều biện pháp tích cực để giảm số nợ đọng BHXH trên địa bàn quận nhưng tình trạng chậm đóng, nợ đọng, tham gia không đầy đủ cho người lao động vẫn còn xảy ra. Số doanh nghiệp nợ đọng tiền BHXH vẫn còn nhiều, biểu hiện ở việc số tiền nợ BHXH bắt buộc trong giai đoạn vừa qua ngày càng tăng.

Nhiều doanh nghiệp kê khai không đầy đủ về danh sách người lao động tham gia BHXH bắt buộc và khai giảm số tiền lương thực tế nhằm giảm mức đóng BHXH hoặc nhiều doanh nghiệp nợ đọng, trốn đóng tiền BHXH cho người lao động làm cho không ít người lao động khi ốm đau, tai nạn lao động hay nghỉ thai sản không được hưởng quyền lợi BHXH kịp thời. Việc triển khai Thông tư liên tịch số 03/TT-BLĐTBXH của Bộ Lao động - Thương binh và xã hội, Bộ tài chính, Ngân hàng nhà nước về thủ tục buộc trích tiền từ tài khoản gửi của người sử dụng lao động để nộp tiền BHXH chưa đóng, chậm đóng, tiền lãi phát sinh nhưng khi thực hiện còn nhiều vướng mắc.

- Thứ ba, sự phối hợp giữa các cơ quan ban ngành trong việc thực hiện BHXH còn hạn chế.

Cấp uỷ, chính quyền chưa thực sự quan tâm đến việc thực hiện chính sách BHXH bắt buộc đối với người lao động khu vực ngoài nhà nước. Sự lãnh đạo, chỉ đạo còn coi nhẹ, đôi khi chỉ chú trọng đến khâu giải quyết việc làm, còn quyền lợi về BHXH của người lao động thì quên lãng.

Các ngành các cấp, các cơ quan chức năng thiếu sự hỗ trợ, phối hợp với cơ quan BHXH thực hiện nhiệm vụ, có cơ quan quản lý nhà nước về BHXH còn cho đó không phải là công việc của mình.

Sự phối kết hợp giữa BHXH quận với các ngành còn thiếu sự đồng bộ, chưa tạo được động lực cần thiết để thúc đẩy doanh nghiệp tham gia BHXH cho người lao động đúng, đủ và kịp thời. BHXH quận chỉ có nhiệm vụ thu tiền BHXH, có nhiệm vụ đôn đốc thu BHXH, nộp tiền BHXH nhưng lại không có quyền xử phạt, nếu đơn vị chậm đóng thì chỉ có quyền tính lãi chậm đóng. Theo quy định tại Khoản 3 Điều 138 Luật Bảo hiểm xã hội, BHXH có quyền tính lãi các đơn vị sử dụng lao động chậm nộp. Mức lãi suất này do BHXH Việt Nam quy định theo từng thời điểm. Tuy nhiên, mức lãi suất này còn thấp và chưa có sự phân biệt rạch ròi giữa đơn vị nợ gởi và đơn vị nợ đọng kéo dài, do vậy chưa đủ sức răn đe.

- Nguyên nhân.

Các hạn chế, tồn tại trên xuất phát từ những nguyên nhân cơ bản sau:

+ *Nguyên nhân từ phía người sử dụng lao động.*

Người sử dụng lao động chưa có nhận thức đúng về trách nhiệm và nghĩa vụ tham gia BHXH bắt buộc cho người lao động, ý thức chấp hành pháp luật chưa nghiêm, phần lớn chưa tự giác, tìm mọi hình thức trốn tham gia BHXH như: khai thấp số lao động sử dụng; không ký hợp đồng lao động hoặc nếu có ký thì lách luật bằng cách ghi tiền lương khai báo thấp, hoặc ghi trong hợp đồng không rõ ràng, không có căn cứ xác định khi nộp BHXH.

Các doanh nghiệp vừa và nhỏ, doanh nghiệp mới thành lập, gặp nhiều khó khăn về tài chính chưa có điều kiện tham gia BHXH. Có những doanh nghiệp đăng ký thành lập nhưng không hoạt động hay hoạt động trong thời gian ngắn rồi giải thể nên cơ quan BHXH không có cơ sở để thực hiện thu BHXH.

+ *Nguyên nhân từ phía người lao động.*

Đa số sự hiểu biết pháp luật về BHXH của người lao động còn hạn chế, NLĐ hiểu lan man, mơ hồ về BHXH nên họ chưa ý thức được tầm quan trọng của BHXH. Có những người là do sức ép về việc làm và thu nhập làm cho họ chưa mạnh dạn đấu tranh đòi quyền lợi hợp pháp của mình nên dễ bị chủ doanh nghiệp lợi dụng.

+ *Nguyên nhân về phía cán bộ, viên chức BHXH quận.*

Đội ngũ cán bộ viên chức tại BHXH quận làm việc vẫn chưa hết năng lực, một số cán bộ vẫn chưa năng động, sáng tạo trong xử lý nghiệp vụ. Mặt khác nhiều chuyên quản thu vẫn chưa thường xuyên xuống tận các đơn vị để thu thập các thông tin, nắm bắt tình hình biến động về quỹ lương cũng như biến động về lao động của đơn vị.

- Số viên chức, lao động hợp đồng nghỉ việc ngày càng nhiều, do khối lượng công việc tăng, áp lực ngày càng nhiều.

- Phần mềm nghiệp vụ TST, TCS, TNHS 3.0 chưa hoàn chỉnh, còn xảy ra hiện tượng chậm, mất kết nối, dữ liệu thể hiện chưa đầy đủ, không tổng hợp được báo cáo, làm ảnh hưởng đến thời gian giải quyết hồ sơ và trả kết quả.

+ *Một số nguyên nhân khác.*

Sự phối hợp hoạt động của cơ quan BHXH với một số cơ quan quản lý nhà nước về công tác chỉ đạo thu BHXH còn thiếu đồng bộ, chưa chặt chẽ, chưa tạo được động lực cần thiết để thúc đẩy doanh nghiệp tham gia BHXH cho người lao động đúng, đủ và kịp thời. Cụ thể là trong việc đăng ký hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân với cơ quan quản lý lao động còn thiếu chặt chẽ. Mặc dù pháp luật quy định bắt buộc các doanh nghiệp, tổ chức cá nhân khi đăng ký hoạt động sản xuất kinh doanh phải đăng ký số lao động với cơ quan quản lý lao động, song rất nhiều doanh nghiệp, tổ chức cá nhân không thực hiện quy định này mà cũng không bị xử lý.

Công tác thông tin tuyên truyền còn nặng tính hình thức, hành chính, tuyên truyền dạng vĩ mô chưa sát người lao động. BHXH còn thụ động, lúng túng trong việc triển khai thực hiện nghiệp vụ nhất là việc khai thác, mở rộng đối tượng tham gia BHXH. Công tác thanh tra, kiểm tra nắm bắt tình hình biến động số lao động tại các doanh nghiệp tham gia BHXH chưa được tiến hành thường xuyên, triệt để khiến nhiều đơn vị sử dụng lao động chậm nộp, trốn đóng BHXH cho người lao động.

Kết luận chương 2.

Sau khi phân tích thực trạng công tác thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh giai đoạn 2015 - 2018 có thể thấy rằng công tác thu BHXH bắt buộc có vai trò quan trọng trong hoạt động của ngành BHXH. Trong giai đoạn vừa qua,

công tác thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận là hàng năm quản lý thu BHXH bắt buộc vượt kế hoạch BHXH TP. Hồ Chí Minh giao, bên cạnh đó vẫn còn tồn tại một số hạn chế thông qua các số liệu thống kê, phân tích như ở trên. Qua việc phân tích các nguyên nhân của hạn chế, Chương 3 dưới đây tác giả xin đưa ra một số giải pháp nhằm hoàn thiện công tác thu BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh trong thời gian tới.

Chương 3 GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ QUẢN LÝ THU BHXH BẮT BUỘC TẠI QUẬN BÌNH THẠNH

3.1. Định hướng phát triển của BHXH quận Bình Thạnh.

3.1.1. Định hướng phát triển chung của BHXH quận Bình Thạnh.

Định hướng phát triển của BHXH quận là công tác quản lý thu BHXH được hoàn thiện sao cho sát với yêu cầu thực tế thì cần phải dựa vào những quan điểm chủ yếu sau:

- Công tác thu BHXH bắt buộc hoạt động theo nguyên tắc số đông bù số ít, nghĩa là phải có số đông người tham gia đóng BHXH bắt buộc để trợ giúp số ít người không may bị rủi ro ốm đau, tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, thất nghiệp, hưu trí và tử tuất. Đây chính là sự đoàn kết tương trợ cộng đồng mang tính nhân văn sâu sắc, đồng thời là sự điều tiết về tài chính bảo đảm cho an sinh xã hội.

- Nguyên tắc hoạt động của BHXH bắt buộc là có đóng, có hưởng, cộng đồng chia sẻ rủi ro.

- Mọi người lao động sống và làm việc đều có nghĩa vụ tham gia đóng BHXH bắt buộc và được hưởng quyền lợi về BHXH.

- Cần phải giải quyết đúng và kịp thời chế độ BHXH để bảo đảm quyền lợi về BHXH cho người lao động.

- Các nguồn đóng BHXH phải đủ để đảm bảo thực hiện các chế độ trợ cấp cho những người tham gia BHXH và bảo đảm cân đối quỹ, đồng thời phải phù hợp với tình hình phát triển kinh tế xã hội ở từng thời kỳ.

Trên cơ sở sự phát triển của hệ thống BHXH, dựa trên những kết quả hoạt động thực tế trong những năm vừa qua tại BHXH quận Bình Thạnh quyết tâm tiếp tục đạt những kết quả tốt nhất trong năm và giai đoạn 2019-2025 với định hướng phát triển:

- *Thứ nhất*, Hoàn thiện các cơ sở và đảm bảo về pháp lý cho công tác quản lý thu BHXH bắt buộc. Cơ sở bảo đảm về pháp lý cho công tác thu BHXH bao gồm: Kiện toàn hệ thống pháp luật về tổ chức và quản lý công tác BHXH, xây dựng quy

ché vận hành đủ sức đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra trong thời gian tới của ngành BHXH; Đề ra những chính sách cụ thể cho hoạt động thu của BHXH, bao gồm: quy chế tài chính thống nhất, bảo đảm đủ nguồn thu tăng trưởng quỹ BHXH; Tăng cường công tác kiểm tra, thanh tra việc thực hiện chính sách BHXH nhằm bảo đảm mọi quy định có liên quan được thực hiện đầy đủ, đúng đắn, kịp thời. Thực hiện có hiệu quả cải cách thủ tục hành chính, tập trung vào việc đơn giản hóa các thủ tục hành chính theo hướng rút gọn.

Tiêu chuẩn hóa quy trình nghiệp vụ và quản lý đối tượng, đảm bảo hoàn thiện việc áp dụng hệ thống quản lý chất lượng tiêu chuẩn TCVN ISO 9001:2008 vào hoạt động BHXH quận; mỗi công dân tham gia BHXH được cấp một số định danh và thống nhất với số định danh công dân do Nhà nước quy định để phục vụ và quản lý quá trình thu và giải quyết chế độ một cách chính xác và thuận tiện.

- *Thứ hai*, BHXH quận tiếp tục phát huy những kết quả đã đạt được trong công tác thực hiện chính sách BHXH các năm trước đó. Tích cực tìm ra biện pháp tháo gỡ những khó khăn, hạn chế đang tồn tại trong công tác quản lý thu BHXH. Phấn đấu luôn hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ của ngành giao cho.

- *Thứ ba*, coi trọng phát triển về cả chiều rộng và chiều sâu các đối tượng tham gia BHXH. Trên thực tế, số lượng người tham gia đóng BHXH bắt buộc so với số đối tượng cần phải đóng BHXH còn số khác xa nhau. Tuy nhiên, việc mở rộng đối tượng tham gia BHXH bắt buộc trên địa bàn quận cũng cần phải thận trọng và có những bước đi thích hợp.

- *Thứ tư*, thiết lập và mở rộng quan hệ của BHXH quận Bình Thạnh với BHXH các quận, huyện trong TP.HCM. BHXH quận Bình Thạnh phấn đấu cùng với BHXH các quận, BHXH thành phố phát triển ngành BHXH theo hướng hiện đại, đảm bảo đủ năng lực và điều kiện để nâng cao chất lượng, hiệu quả phục vụ và tổ chức thực hiện chính sách BHXH đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Trong đó phấn đấu đến năm 2025 có khoảng 80% lực lượng lao động tham gia BHXH bắt buộc.

- *Thứ năm*, nâng cao năng lực chuyên môn của đội ngũ viên chức BHXH quận Bình Thạnh. Tổ chức đào tạo và đào tạo lại một cách cơ bản hệ thống đội ngũ cán bộ

viên chức của BHXH quận, thực hiện tốt việc qui hoạch, tuyển dụng, đào tạo, sử dụng và đãi ngộ, nhằm phát huy mọi khả năng, trình độ, sở trường của mỗi cán bộ công chức. Xây dựng đội ngũ viên chức có phẩm chất đạo đức tốt và năng lực chuyên môn cao, đủ sức hoàn thành nhiệm vụ trong điều kiện mới. Bởi lẽ không phải cán bộ nào cũng đủ trình độ chuyên môn đại học nhất là đối với những cán bộ lâu năm. Với bối cảnh kinh tế thay đổi, các chính sách BHXH không ngừng thay đổi để phù hợp với hoàn cảnh. Vì vậy BHXH quận Bình Thạnh luôn tổ chức đào tạo để phổ biến những thay đổi trong chính sách để thực thi đồng bộ, chính xác.

- *Thứ sáu*, hoàn thiện hạ tầng công nghệ thông tin (mạng máy tính, máy chủ, máy trạm, an ninh mạng và hệ thống phần mềm, cơ sở dữ liệu, trực tuyến trên mạng Internet) để giải quyết các chính sách, chế độ BHXH theo lộ trình.

3.1.2. Định hướng phát triển công tác thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

Những định hướng để BHXH quận Bình Thạnh thực hiện tốt công tác thu BHXH bắt buộc cần phải được triển khai theo hướng sau:

Thực hiện tốt công tác thu nộp BHXH, thu đúng đối tượng, thu đủ số lượng và đảm bảo thu đúng thời gian quy định. Đồng thời, hàng tháng thông báo tình hình thu nộp BHXH cho các đơn vị SDLĐ biết.

Tăng cường phân công cán bộ viên chức đến đơn vị để đôn đốc các đơn vị thu nộp BHXH, BHYT, BHTN bắt buộc, thường xuyên kiểm tra hướng dẫn các đơn vị SDLĐ thực hiện trích nộp BHXH đầy đủ, kịp thời vào quỹ BHXH. Đồng thời cùng với các đơn vị SDLĐ tập trung tháo gỡ khó khăn và đề ra giải pháp nhằm thực hiện hiệu quả công tác thu BHXH, phấn đấu luôn hoàn thành kế hoạch thu do BHXH TP.Hồ Chí Minh giao cho.

Thực hiện tốt việc xác nhận thu BHXH cho người lao động, thanh toán đầy đủ, kịp thời các chế độ ngắn hạn cho đơn vị sử dụng lao động và người lao động.

Tăng cường khai thác thu BHXH ở các đơn vị trong khối DN ngoài quốc doanh, hộ SXKD, HTX trên địa bàn quận theo quy định nhằm đảm bảo quyền lợi tham gia và thụ hưởng BHXH cho người lao động.

Tập trung công tác đốc thu đối với các đơn vị nợ đọng BHXH. Xử lý nghiêm các đơn vị cố tình trốn đóng, chây ỳ, tiếp tục rà soát để khởi kiện ra tòa đối với các đơn vị nợ tiền BHXH kéo dài với số tiền lớn.

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, tiếp tục mở rộng đối tượng tham gia BHXH tại các đơn vị doanh nghiệp ngoài quốc doanh, hộ sản xuất kinh doanh và hợp tác xã.

3.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý thu BHXH bắt buộc tại quận Bình Thạnh.

3.2.1. Quản lý chặt chẽ và khai thác triệt để đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

- Căn cứ của giải pháp.

Trong những năm qua, đối tượng tham gia BHXH bắt buộc tại BHXH quận Bình Thạnh có tăng nhưng tỷ lệ đối tượng tham gia BHXH còn thấp. Điều này đòi hỏi cơ quan BHXH quận Bình Thạnh phải coi mục tiêu mở rộng đối tượng tham gia BHXH là mục tiêu hàng đầu nhằm đảm bảo quyền lợi cho người lao động và tăng thu, đảm bảo cho quỹ BHXH đạt hiệu quả. Để làm được điều này, BHXH quận cần phải có biện pháp để quản lý chặt chẽ và khai thác triệt để đối tượng tham gia BHXH bắt buộc.

- Mục tiêu của giải pháp.

Với những đơn vị đã tham gia BHXH bắt buộc, BHXH có những biện pháp chặt chẽ để doanh nghiệp trích nộp BHXH đầy đủ, hạn chế tối đa tình trạng các doanh nghiệp nợ đọng, trốn đóng BHXH bắt buộc.

Với những đơn vị chưa tham gia BHXH bắt buộc, BHXH quận sẽ có những biện pháp rà soát để nắm được tình hình hoạt động của đơn vị, qua đó tiến hành vận động chủ doanh nghiệp tham gia BHXH bắt buộc cho người lao động được đầy đủ kịp thời.

- Nội dung của giải pháp.

Một là, BHXH quận Bình Thạnh phải thường xuyên phân công các bộ theo dõi, kiểm tra, bám sát các đơn vị SDLĐ có đăng kí tham gia BHXH trên địa bàn

quận Bình Thạnh. Nắm bắt đầy đủ và chính xác danh sách các đơn vị sử dụng lao động đã đăng kí tham gia BHXH bắt buộc và đơn vị chưa tham gia, đặc biệt là các doanh nghiệp mới thành lập, có giấy đăng ký kinh doanh. Phân công cán bộ thường xuyên theo dõi tình hình hoạt động của các đơn vị, tình hình biến động số lao động để có những điều chỉnh kịp thời trong công tác thu BHXH.

Hai là, các cán bộ thu phải làm tốt công tác hướng dẫn nghiệp vụ, đặc biệt với các đơn vị đăng kí tham gia BHXH lần đầu cơ quan BHXH phải tạo điều kiện thuận lợi tối đa cho các đơn vị làm thủ tục tham gia BHXH và giải quyết chế độ BHXH nhanh chóng để các đơn vị sử dụng lao động không cảm thấy khó khăn, phiền phức khi tham gia BHXH.

Ba là, tập trung khai thác triệt để đối tượng tham gia mới ở khối doanh nghiệp ngoài quốc doanh và các hộ gia đình bởi trên thực tế những năm qua việc theo dõi các khối doanh nghiệp này thành lập và đi vào hoạt động ở BHXH quận Bình Thạnh chưa được tiên hành thường xuyên và hiệu quả chưa cao.

- Lợi ích của giải pháp.

Chính sách của Đảng và Nhà nước ta luôn hướng tới dân làm gốc, đảm bảo quyền lợi công bằng cho người dân. Vì vậy, làm tốt công tác quản lý chặt chẽ và khai thác triệt để đối tượng tham gia BHXH bắt buộc sẽ giúp cho người lao động làm việc trong các loại hình doanh nghiệp có cơ hội được tiếp cận với chính sách BHXH, đảm bảo quyền lợi cho người lao động khi tham gia vào quan hệ lao động. Bên cạnh đó việc thực hiện tốt giải pháp này giúp cho cơ quan BHXH quận Bình Thạnh nâng cao tỷ lệ đối tượng tham gia BHXH bắt buộc, từ đó đảm bảo tăng số thu và cân đối quỹ BHXH.

3.2.2. Giải quyết tình trạng nợ đọng BHXH.

- Căn cứ của giải pháp.

Nợ đọng BHXH là vấn đề nan giải và kéo dài không chỉ là vấn đề của riêng BHXH quận mà còn là vấn đề tồn tại trong cả hệ thống BHXH. Nợ tiền đóng BHXH không chỉ ảnh hưởng trực tiếp đến quỹ BHXH và quyền lợi của người lao động mà còn gây dư luận xã hội không tốt. Giải quyết dứt điểm nợ BHXH là việc

làm cần thiết không chỉ cần sự cố gắng của ngành BHXH mà còn rất cần sự quan tâm, vào cuộc của các ngành, các cấp, các cơ quan và doanh nghiệp liên quan.

- Nội dung của giải pháp.

Để làm được điều này, cơ quan BHXH quận cần phải thực hiện những nội dung sau:

BHXH quận cần thường xuyên phối hợp với các ban ngành có liên quan để kiểm tra, theo dõi việc tham gia BHXH của các doanh nghiệp, các đơn vị SDLĐ như kiểm tra tổng số đối tượng thuộc diện tham gia BHXH tại các DN, sự tăng giảm lao động, tổng quỹ lương trích nộp BHXH của đơn vị... Từ đó phát hiện và làm rõ được những sai phạm của đơn vị, đưa ra những biện pháp xử lý cụ thể, phù hợp. Gửi danh sách xuống các phường xác minh đối với các đơn vị không giao dịch với bảo hiểm trên 2 tháng để cập nhật kịp thời tình hình giải thể, ngừng hoạt động, phá sản... của các đơn vị để đảm bảo quyền lợi cho người tham gia BHXH, BHYT, BHTN.

Đối với những đơn vị luôn thực hiện đúng tiến độ thu nộp BHXH, cơ quan BHXH quận khuyến khích các đơn vị tiếp tục phát huy.

Đối với các đơn vị chậm nộp, trốn đóng, nộp thiếu tiền BHXH thì cơ quan BHXH phải tiến hành xem xét tình hình cụ thể của đơn vị, nếu đơn vị cố tình chiếm dụng quỹ trong khi có đủ khả năng tài chính để nộp tiền BHXH mà không nộp thì cơ quan sẽ có những biện pháp xử lý nghiêm minh.

Thực hiện thông báo công khai về các đơn vị trốn đóng, nợ đọng BHXH, BHYT, BHTN với số lượng lớn, kéo dài trên các phương tiện thông tin đại chúng của quận.

Khóa thẻ BHYT cho NLD tại các đơn vị nợ đọng tiền BHXH, thông báo cho NLD lý do khóa thẻ BHYT để tạo sức ép với người SDLĐ. Từ đó, thúc đẩy người sử dụng lao động nộp BHXH cho người lao động.

- Lợi ích của giải pháp.

Nợ đọng BHXH bắt buộc được giải quyết góp phần đảm bảo quyền lợi cho người lao động khi tham gia lao động được đóng BHXH, BHYT, BHTN, giải quyết

kip thời các chế độ cho người lao động khi có các biến cố xảy ra và thông qua việc giảm thiểu số tiền nợ đọng sẽ giúp cho BHXH quận Bình Thạnh tăng số tiền thu BHXH và cân đối quỹ.

3.2.3. Tăng cường thanh tra, kiểm tra các đơn vị tham gia BHXH quận Bình Thạnh.

- Căn cứ của giải pháp.

Thanh tra, kiểm tra là công cụ quan trọng trong quản lý hành chính ở cơ quan BHXH nhằm tăng thu và đảm bảo an toàn cho quỹ BHXH thông qua việc phát hiện thêm các đối tượng phải tham gia BHXH cũng như các trường hợp sai phạm quy định về BHXH để từ đó cơ quan BHXH có những xử lý kịp thời.

- Nội dung của giải pháp.

Để tăng cường công tác thanh tra kiểm tra các đơn vị tham gia BHXH, BHXH quận đã chỉ đạo áp dụng một số biện pháp thanh tra, kiểm tra như sau:

Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra liên ngành: thanh tra lao động, thanh tra tài chính và kiểm tra của cơ quan BHXH, kiểm tra của tổ chức công đoàn. Liên đoàn lao động quận Bình Thạnh phải tham mưu với ủy ban nhân dân quận chỉ đạo thành lập các tổ chức công đoàn tại các đơn vị sử dụng lao động để đôn đốc, nhắc nhở đơn vị phải khai báo số lao động và đóng BHXH bắt buộc đầy đủ theo luật định.

Việc tổ chức phối hợp thanh tra, kiểm tra liên ngành sẽ tránh được hiện tượng chồng chéo, trùng lặp thường xảy ra trong thanh tra, kiểm tra; mặt khác sẽ tập trung được việc thanh tra, kiểm tra vào những đơn vị trọng điểm có dấu hiệu vi phạm pháp luật BHXH. Vấn đề quan trọng nữa là kết luận của thanh tra, kiểm tra có hiệu lực thực hiện ngay sau thanh tra, kiểm tra, không cần "chờ" ý kiến của cơ quan nhà nước có thẩm quyền mới thực hiện, vì ở đây cơ quan nhà nước có thẩm quyền trực tiếp tham gia đoàn thanh tra, kiểm tra.

Nếu phát hiện vi phạm Luật BHXH thì kiên quyết phải xử lý nghiêm minh theo đúng quy định của pháp luật. Khi có tranh chấp trong quan hệ BHXH cơ quan BHXH cũng cần giải quyết theo pháp luật.

Đặc biệt BHXH quận Bình Thạnh phải năng động hơn trong việc xây dựng kế hoạch cùng với Sở lao động - Thương binh và Xã hội, Thanh tra, Liên đoàn lao động quận tiến hành kiểm tra các doanh nghiệp ngoài quốc doanh để kiến nghị, định hướng cho các doanh nghiệp tham gia BHXH.

Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh phải thường xuyên thông báo cho Sở Kế hoạch - Đầu tư, Ủy ban Nhân dân quận, những doanh nghiệp được cấp giấy phép hoạt động trong thời gian dài nhưng không tham gia BHXH để UBND quận có phương án xử lý theo quy định của pháp luật.

Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, rà soát các đơn vị SDLĐ thuộc diện tham gia BHXH, không để trường hợp người lao động thuộc diện tham gia BHXH bắt buộc mà không được tham gia.

BHXH quận phải trực tiếp đối chiếu để thu những đơn vị có dấu hiệu nợ đọng kéo dài, các đơn vị cố tình vi phạm cần nhanh chóng chuyển danh sách lên thanh tra lao động để có các biện pháp xử lý kịp thời.

Phân công cán bộ thường xuyên theo dõi sát sao, bám sát đơn vị SDLĐ để theo dõi biến động về số lao động, tổng quỹ lương và lương thực tế của người lao động nhằm thu đúng, thu đủ, thu kịp thời số tiền đóng BHXH của mỗi đơn vị.

- Lợi ích của giải pháp.

Thanh tra kiểm tra được thực hiện tốt giúp BHXH quận Bình Thạnh quản lý chặt chẽ các đối tượng tham gia, từ đó gia tăng đối tượng tham gia BHXH, tăng nguồn thu quỹ BHXH và đảm bảo an toàn nguồn quỹ BHXH.

3.2.4. Tích cực đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền về bảo hiểm xã hội.

- Căn cứ của giải pháp.

Tuyên truyền, phổ biến để người lao động tham gia BHXH là hết sức cần thiết. Tuyên truyền cho mỗi người lao động làm việc trong mọi thành phần kinh tế nhận thức được đầy đủ mục tiêu, ý nghĩa và tầm quan trọng của chính sách BHXH đối với đời sống của người lao động và yêu cầu an sinh xã hội. Tuyên truyền, vận động đến từng người lao động, chủ sử dụng lao động, các cơ quan quản lý Nhà

nước và các cán bộ, viên chức trong hệ thống BHXH nhận thức đúng về vị trí, vai trò và tầm quan trọng của chính sách BHXH của Đảng và Nhà nước.

Trong giai đoạn vừa qua, BHXH quận Bình Thạnh đã có nhiều cố gắng trong công tác thông tin tuyên truyền về BHXH và đạt được những kết quả đáng ghi nhận trong việc nâng cao nhận thức của người dân về BHXH, đưa ra được nhiều hình thức tuyên truyền và đã xây dựng được đội ngũ đông đảo cộng tác viên. Tuy nhiên, so với yêu cầu và nhiệm vụ chung của ngành, công tác thông tin tuyên truyền về BHXH trên địa bàn quận vẫn còn nhiều hạn chế, hiệu quả tuyên truyền còn thấp, nhiều người lao động và chủ sử dụng lao động vẫn hiểu lan man, mơ hồ về BHXH.

Vì vậy, để nâng cao nhận thức của người lao động và chủ sử dụng lao động, BHXH quận Bình Thạnh cần thiết phải đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền để người lao động của người sử dụng am hiểu về vai trò, quyền lợi và nghĩa vụ tham gia BHXH bắt buộc cho người lao động.

- Mục tiêu của giải pháp.

Thông qua nội dung và các hình thức tuyên truyền để nâng cao nhận thức của người dân về chính sách BHXH bắt buộc, giúp người dân ý thức được vai trò của BHXH bắt buộc cũng như nắm bắt được quy trình thủ tục tham gia BHXH bắt buộc từ đó hình thành ý thức và nghĩa vụ tham gia BHXH bắt buộc.

- Nội dung của giải pháp.

Để đạt được mục tiêu đã đề ra, trong thời gian tới công tác thông tin tuyên truyền phải được thực hiện cụ thể như sau:

- Về nội dung tuyên truyền:

Ngoài việc tuyên truyền về chính sách pháp luật và các chế độ BHXH, BHXH quận còn tập trung giải đáp hướng dẫn thực hiện các chế độ, kết quả các mặt hoạt động của ngành...Đặc biệt quan tâm đến nội dung tuyên truyền về mục đích, bản chất nhân đạo, nhân văn của BHXH để nâng cao nhận thức của người dân về BHXH, từng bước làm thay đổi được tâm lý của người dân hiện nay là bắt buộc phải tham gia BHXH, hình thành ý thức tự giác, tự nguyện tham gia BHXH và có trách nhiệm nộp BHXH.

Bên cạnh đó, nội dung tuyên truyền được triển khai rộng khắp đến mọi người dân trên địa bàn quận. Nội dung tuyên truyền ngắn gọn, xúc tích, dễ hiểu, gây được sự chú ý của mọi người.

- Về hình thức tuyên truyền:

Tăng cường mở rộng về phạm vi, hình thức tuyên truyền về các chế độ, chính sách BHXH đến với người dân thông qua các kênh thông tin đại chúng như đài truyền hình, báo chí ...đến từng phường trên địa bàn quận.

Xây dựng và giới thiệu website chính thức của BHXH quận Bình Thạnh: www.binhthanh@hcm.gov.vn để người dân có thể tham khảo các thông tin, chính sách về BHXH khi cần thiết.

Tổ chức thực hiện một số hình thức tuyên truyền sinh động như tổ chức các buổi đối thoại tại ủy ban nhân dân trên địa bàn các phường xã với thành phần tham gia là cán bộ xã phường, đại biểu hội đồng nhân dân, các tổ trưởng và người dân; in tờ rơi, pano, áp phích, sách giới thiệu pháp luật các chế độ BHXH đến từng đơn vị sử dụng lao động, hàng tháng gửi thư mời đến các đơn vị chưa tham gia BHXH lên để hướng dẫn và tập huấn tham gia BHXH bắt buộc cho NLD.

Trực tiếp xuống các đơn vị sử dụng lao động để tuyên truyền vận động cho chủ sử dụng lao động, người lao động hiểu biết và nhận thức đúng về quyền lợi và trách nhiệm trong việc tham gia BHXH.

Phối hợp với các cơ quan chức năng như: Sở Lao động thương binh và xã hội quận, Liên đoàn Lao động quận, UBND quận...tổ chức thi đua, tuyên truyền, thi tìm hiểu về BHXH hoặc tổ chức các đợt thi viết bài, thi viết thơ ca về BHXH...Kinh phí tuyên truyền được quan tâm hơn để nâng cao hiệu quả trong công tác tuyên truyền.

- Lợi ích của giải pháp.

Với chính sách tuyên truyền được đặc biệt quan tâm sẽ góp phần nâng cao nhận thức của người lao động cũng như người sử dụng lao động trong việc trích nộp BHXH cho người lao động của mình, qua đó làm gia tăng đối tượng tham gia BHXH bắt buộc và tăng số thu BHXH.

3.2.5. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của BHXH quận Bình Thạnh.

- Căn cứ của giải pháp.

Để công tác thu đạt hiệu quả cao thì trước hết cần phải có một đội ngũ cán bộ giỏi về chuyên môn nghiệp vụ, am hiểu các chính sách BHXH, năng động sáng tạo và có phẩm chất chính trị vững vàng. Trong những năm qua, cán bộ và nhân viên ở BHXH quận đã từng bước trưởng thành và hoàn thiện. Tuy nhiên, đội ngũ cán bộ công chức, viên chức tại BHXH quận làm việc vẫn mang tính thụ động, một số cán bộ vẫn chưa năng động, sáng tạo trong xử lý nghiệp vụ. Cán bộ thu chỉ biết thực hiện tính toán số tiền nộp BHXH bắt buộc dựa trên bảng lương tăng, giảm lao động của đơn vị chuyển đến hàng tháng chứ không chủ động kiểm soát được đơn vị có trốn tránh tiền BHXH hay không. Việc trốn tránh tiền nộp BHXH bắt buộc là kết quả kiểm tra liên ngành mới phát hiện được, BHXH chỉ có chức năng kiểm tra đơn vị về số lao động, quỹ lương, chế độ chính sách...trong khi các doanh nghiệp hàng tháng lại có biến động rất nhiều về số lao động, đặc biệt là những doanh nghiệp ngoài quốc doanh.

Theo quy định kể từ khi người lao động vào làm việc thì sau 30 ngày chủ sử dụng lao động phải làm xong các thủ tục về BHXH như: sổ BHXH, thẻ BHXH nhưng trên thực tế có những đơn vị với rất nhiều lý do (bận việc, đơn vị nhiều lao động, công việc quá tải, không phải là cán bộ chuyên trách mà chủ yếu là kiêm nhiệm, rồi thủ tục làm BHXH rườm rà, chưa kịp hoàn thiện thủ tục BHXH thì người lao động đã nghỉ việc...) nên rất nhiều những lao động làm việc tại công ty trong thời gian dài mà khi thôi việc mới nhận ra là mình không được đóng tiền BHXH. Lúc này lại chỉ biết đến cơ quan BHXH quận Bình Thạnh để phản ánh nhưng trên thực tế về mặt quản lý cơ quan BHXH chỉ có quyền tham mưu và có trách nhiệm thu tiền BHXH đầy đủ, còn quyền lợi người lao động được đóng tiền BHXH bắt buộc lại chịu sự quản lý của Sở Lao động - Thương binh và Xã hội, Liên đoàn lao động quận. Có rất nhiều người lao động đến phản ánh với cơ quan BHXH vì việc trốn tránh tiền nộp BHXH của chủ sử dụng lao động đối với họ nhưng cán bộ thu BHXH chỉ biết hướng dẫn họ sang Sở Lao động Thương binh - Xã hội cơ quan quản lý trực tiếp người lao động giải quyết. Đây là điểm bất cập làm cho cán bộ thu

tại BHXH quận càng cảm thấy công việc của mình hoàn toàn mang tính thụ động, cán bộ thu chi đi đơn đốc thu dựa trên khai báo tự giác của đơn vị đối với cơ quan BHXH.

Với vai trò là những người làm việc trực tiếp với các đơn vị sử dụng lao động để từ đó huy động các đơn vị tham gia trích nộp BHXH bắt buộc, đảm bảo quyền lợi cho người lao động và tăng thu đảm bảo cân đối quỹ BHXH thì việc nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ BHXH, đặc biệt là cán bộ làm nghiệp vụ thu BHXH là một nhiệm vụ cần thiết đối với ngành BHXH nói chung và cơ quan BHXH quận Bình Thạnh nói riêng.

- Mục tiêu của giải pháp.

Xác định rõ công tác thu BHXH bắt buộc là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, đặc biệt quan trọng của ngành BHXH vì vậy các cán bộ thu BHXH phải được đầu tư một cách thỏa đáng cả về số lượng cũng như về chất lượng, có trình độ năng lực và hiểu biết, được đào tạo qua những lớp nâng cao và chuyên sâu về công tác thu BHXH, thành thạo tin học và thực hiện tốt phần mềm giao dịch điện tử giữa đơn vị và cơ quan BHXH.

- Nội dung của giải pháp.

Để cán bộ, viên chức làm công tác thu BHXH nhận thức được tầm quan trọng, vai trò của mình thì BHXH quận Bình Thạnh và các Sở, Ban, Ngành trong quận Bình Thạnh cần phải làm những công việc sau:

Trước tiên BHXH quận Bình Thạnh phải nâng cao trình độ nghiệp vụ và tác phong làm việc tích cực, hiệu suất cao của các cán bộ chuyên môn. Khả năng làm việc và hiệu quả lao động của đội ngũ cán bộ trong ngành và của những người công tác với cơ quan BHXH có ảnh hưởng quyết định đến việc quản lý các đối tượng tham gia BHXH bắt buộc. Vì vậy, cần phải chú ý công tác đào tạo lại cho phù hợp. Trong đào tạo cần xác định hình thức và nội dung đào tạo sát thực, nên tập trung vào nghiệp vụ BHXH, kỹ năng, năng lực quản lý.

Xây dựng, đào tạo đội ngũ cán bộ nói chung và cán bộ chuyên làm công tác thu nói riêng giỏi về chuyên môn nghiệp vụ, có phẩm chất chính trị tốt (có tâm, có

tâm, có tình, có tín); vững về lập trường tư tưởng, yên tâm công tác, yêu ngành, yêu nghề; giỏi về chuyên môn nghiệp vụ; nắm chắc chính sách chế độ của Đảng và Nhà nước (nói đúng, viết đúng, lãnh đạo đúng); có ý thức trách nhiệm trong công việc, có năng lực chỉ đạo điều hành, có ý thức tổ chức kỷ luật trong lao động, khả năng giao tiếp, am hiểu về công nghệ thông tin. Bố trí những cán bộ, công chức có đủ năng lực, trình độ, phong cách và thái độ phục vụ tốt vào các bộ phận tiếp nhận, giải quyết các công việc, đặc biệt là trực tiếp làm việc với đối tượng hưởng chế độ BHXH bắt buộc. Mọi khúc mắc của đối tượng phải được giải thích rõ ràng, thấu tình, đạt lý, tránh tình trạng hướng dẫn đại khái qua loa.

Tăng cường đào tạo, đào tạo lại và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, viên chức; đồng thời khuyến khích phong trào tự học bằng nhiều hình thức để nâng cao trình độ chính trị, chuyên môn nghiệp vụ, quản lý Nhà nước, tin học, ngoại ngữ, về công tác xã hội trong đó hướng trọng tâm vào các kiến thức chuyên ngành BHXH, quản lý ngành theo cơ chế mới và các kỹ năng hành chính, nghiệp vụ khác.

Tiếp tục xây dựng và thực hiện chính sách phù hợp để thường xuyên thay thế, đưa ra khỏi ngành số cán bộ, công chức không đủ năng lực, trình độ bắt cập với yêu cầu nhiệm vụ, những người vi phạm pháp luật, vi phạm đạo đức nghề nghiệp, thoái hóa, biến chất, kém ý thức tổ chức kỷ luật để tạo điều kiện đổi mới, trẻ hóa, tuyển chọn được những người có đức, có tài...

Nâng cao kiến thức về tin học cho các cán bộ BHXH. Tuy hiện nay toàn ngành đã ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác BHXH nhưng trên thực tế, trình độ tin học của các cán bộ viên chức của BHXH quận vẫn chưa đáp ứng được yêu cầu, áp dụng công nghệ thông tin chưa triệt để gây cản trở cho công tác quản lý đối tượng tham gia BHXH. Do đó, cơ quan BHXH quận cần tập trung nâng cao kiến thức về tin học cho các cán bộ BHXH thông qua các lớp việc mở các lớp bổ sung kiến thức tin học cho cán bộ hoặc cử cán bộ đi học.

Cùng với việc nâng cao trình độ cho cán bộ, nhân viên BHXH quận Bình Thạnh là tăng cường trang thiết bị hiện đại trong các hoạt động trong đó áp dụng công nghệ tin học vào quản lý bảo hiểm xã hội. Giúp thúc đẩy công tác quản lý lên một bước, không chỉ đảm bảo trên phương diện thống kê, lưu trữ mà nó còn phục

vụ cho việc tác nghiệp xử lý công việc và thông tin nhanh chóng, chính xác, giảm bớt những thao tác không cần thiết, tạo thời gian cho cán bộ chuyên tâm nghiên cứu nghiệp vụ. Việc quản lý, lưu trữ, xử lý nghiệp vụ trong công tác quản lý đối tượng tham gia BHXH là một nhiệm vụ hết sức quan trọng, là cơ sở để giải quyết mọi chính sách, chế độ cho người lao động khi người lao động có đủ điều kiện và yêu cầu được hưởng chế độ BHXH theo Luật định.

- Lợi ích của giải pháp.

Trong điều kiện hiện nay với mục tiêu phát triển nguồn nhân lực BHXH quận Bình Thạnh giỏi về chuyên môn nghiệp vụ. Giải pháp vừa bổ sung số lượng cán bộ công chức viên chức cho BHXH quận Bình Thạnh, vừa nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho toàn bộ cán bộ công chức viên chức BHXH quận nói chung và cán bộ làm công tác thu BHXH nói riêng thông qua công tác đào tạo, đào tạo lại, luân phiên luân chuyển cán bộ để đáp ứng được yêu cầu vị trí công việc. Thực hiện tốt giải pháp này chắc chắn rằng công tác thu BHXH bắt buộc nói riêng và hoạt động của ngành BHXH nói chung trong thời gian tới sẽ được nâng cao cả về tác phong xử lý nghiệp vụ và chất lượng công việc, giúp cán bộ BHXH nhanh nhạy hơn trong quản lý nghiệp vụ, quản lý thu BHXH chặt chẽ hơn.

3.2.6. Phối hợp chặt chẽ với các ban ngành có liên quan trong quá trình quản lý thu BHXH.

- Căn cứ của giải pháp.

Thu BHXH bắt buộc chịu tác động từ nhiều phía trong đó có điều kiện phát triển kinh tế xã hội của địa phương, từ phía chủ sử dụng lao động và người lao động... Việc phối hợp chặt chẽ với các ban ngành có liên quan trong quá trình thu BHXH có vai trò quan trọng giúp cho BHXH quận Bình Thạnh kiểm soát được danh sách các đối tượng thuộc diện tham gia BHXH, đảm bảo tiến độ thu và có các biện pháp kịp thời trong công tác đốc thu giải quyết nợ đọng BHXH.

- Nội dung của giải pháp.

Để làm được điều này, cơ quan BHXH quận cần phải thực hiện những nội dung sau:

Đối với các ngành trong quận Bình Thạnh như Liên đoàn lao động, Sở lao động thương binh và xã hội, Sở kế hoạch đầu tư, Thanh tra, ủy ban nhân dân quận Bình Thạnh, phải phối hợp với cơ quan BHXH vào cuộc để xử lý những đơn vị vi phạm pháp luật về đóng BHXH. Tạo sự thống nhất quan điểm phải thực hiện chính sách BHXH đối với người lao động khu vực kinh tế tư nhân trên địa bàn quận. Đặc biệt việc đầu tiên là phải có sự thống nhất thông suốt từ cấp uỷ và chính quyền địa phương. Thống nhất cơ chế phối hợp từng ngành, từng cấp trong mọi lĩnh vực liên quan đến người lao động và BHXH ở các đơn vị.

Cơ quan BHXH quận phải bàn bạc với UBND quận, UBND các phường... có chương trình kế hoạch cụ thể để thường xuyên phối hợp làm tốt công tác khảo sát, điều tra nắm bắt tình hình thành lập, giải thể, chuyển đến, chuyển đi; tình hình hoạt động, nhất là tình hình sử dụng lao động ở mỗi đơn vị sử dụng lao động trên địa bàn quận nhằm quản lý chặt chẽ các đối tượng tham gia để từ đó triển khai công tác thu BHXH bắt buộc.

Bên cạnh đó, BHXH quận cần thường xuyên phối hợp với các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể có liên quan để triển khai công tác thu ngày càng hiệu quả hơn thông qua việc sử dụng các biện pháp khuyến khích vật chất trong việc điều tra nắm bắt đối tượng và vận động đối tượng tham gia nộp BHXH; có những biện pháp tích cực xử lý tồn đọng, vướng mắc đối với những đơn vị sử dụng lao động và NLĐ không tham gia BHXH.

BHXH quận Bình Thạnh cần phối hợp chặt chẽ với Toà án, viện kiểm sát, để khởi kiện ra toà đối với đơn vị không chấp hành đóng đúng, đủ, kịp thời BHXH cho người lao động theo quy định của pháp luật.

- Lợi ích của giải pháp.

Việc phối hợp chặt chẽ với các ban ngành có liên quan giúp cho BHXH quận Bình Thạnh nắm chắc được các nguồn thu BHXH, qua đó gia tăng số thu BHXH và giảm thiểu được nợ đọng trong việc phối hợp xử lý các đơn vị nợ đọng tiền BHXH.

3.3. Kết luận và kiến nghị.

3.3.1. Kết luận.

BHXH là một chính sách lớn trong hệ thống an sinh xã hội của mỗi quốc gia nhằm tạo ra sự ổn định và phát triển kinh tế - xã hội của mỗi quốc gia. Kinh tế của mỗi quốc gia chỉ có thể tăng trưởng một cách bền vững khi người dân được phân phối công bằng, khi người dân được thụ hưởng các thành quả của kinh tế. Vì vậy, BHXH chính là một “kênh” quan trọng tạo ra sự công bằng này. Do đó, các quốc gia dù đã hay đang phát triển vẫn tiếp tục hoàn thiện, tiếp tục đổi mới chính sách BHXH.

Trong bối cảnh nền kinh tế Việt Nam đang dần hội nhập sâu vào nền kinh tế thế giới, sức ép trên thị trường lao động ngày một tăng lên. Nhất là trong tình hình hiện nay. Hoạt động BHXH đã ngày càng chứng tỏ được vai trò quan trọng trong việc ổn định đời sống của người lao động và giảm nhẹ Ngân sách nhà nước, tạo nguồn vốn khá lớn để đầu tư tăng trưởng phát triển kinh tế. BHXH quận Bình Thạnh là một cơ quan luôn hoàn thành nhiệm vụ cấp trên giao cho, thực hiện tốt chế độ và quyền lợi đối với người lao động và góp phần đảm bảo công tác an sinh xã hội trên địa bàn quận.

Nhìn lại chặng đường hơn 20 năm thành lập, xây dựng và phát triển, BHXH quận Bình Thạnh tự hào với những thành quả đạt được và tin tưởng rằng những kết quả này sẽ là hành trang quý báu để BHXH quận Bình Thạnh vững bước hoàn thành nhiệm vụ trên những chặng đường tiếp theo.

Trên đây là toàn bộ kết quả nghiên cứu của luận văn. Tôi hy vọng các giải pháp và khuyến nghị đưa ra trong luận văn này sẽ góp phần giúp BHXH quận Bình Thạnh xây dựng các biện pháp điều chỉnh nhằm đạt được hiệu quả cao hơn trong công tác thu bảo hiểm xã hội bắt buộc trên địa bàn quận Bình Thạnh trong thời gian tới.

3.3.2. Kiến nghị.

Để thực hiện có hiệu quả các giải pháp đã đề ra, tác giả xin kiến nghị với Nhà nước, với BHXH Việt Nam những nội dung sau:

3.3.2.1. Kiến nghị đối với Nhà nước.

- Quy định các chế tài xử lý đối với các trường hợp vi phạm pháp luật về việc giải quyết chế độ BHXH cho NLD. Cần nâng cao hơn nữa mức xử phạt đối với các doanh nghiệp nợ đọng BHXH.

- Giao chức năng thanh tra và xử phạt vi phạm BHXH cho cơ quan BHXH các cấp nhằm nâng cao hiệu quả công tác thanh tra, kiểm tra BHXH. Quy định các hành vi vi phạm Luật BHXH là các vi phạm hình sự, phải được xử lý hình sự .

3.3.2.2. Kiến nghị với cơ quan BHXH TP. Hồ Chí Minh.

Đẩy mạnh công tác thông tin tuyên truyền, quản lý chặt chẽ và không ngừng nâng cao quỹ BHXH, tập trung thu ngoài quốc doanh theo quy định của Luật Lao động. Kiện toàn bộ máy tổ chức bằng cách sắp xếp, bố trí sử dụng nhân sự, đào tạo và đào tạo lại, hoàn chỉnh cải cách thủ tục hành chính, ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động BHXH. Đổi mới tác phong làm việc năng động trong công tác thu, đặc biệt coi trọng việc cải cách thủ tục hành chính theo hướng tăng tính phục vụ, hỗ trợ, giảm tối đa phiền hà và thời gian của đơn vị và người lao động. Nâng cao năng lực đội ngũ tuyên truyền viên và cán bộ BHXH từ trung ương đến địa phương nhằm phổ biến và thực hiện tốt các chính sách BHXH cho NLD.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo cáo hàng năm về công tác quản lý thu của BHXH quận Bình Thạnh giai đoạn 2015-2018.
2. Dương Xuân Triệu, “*Cơ sở khoa học hoàn thiện quy trình quản lý thu BHXH*”, Đề tài khoa học: Tiến sĩ - Giám đốc Trung tâm Thông tin, khoa học thuộc BHXH Việt Nam, 2000.
3. Đinh Trọng Vân, “*Hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH tại TP Thanh Hóa*” Luận văn Thạc sĩ, Đại học Kinh tế Huế, năm 2015.
4. Đỗ Kim Thái, “*Tăng cường quản lý nhà nước bằng pháp luật đối với hoạt động BHXH ở Việt Nam hiện nay*”, Luận án tiến sĩ, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh, 2005.
5. Luật BHXH, Luật số: 58/2014/QH13 ngày ngày 20 tháng 11 năm 2014 căn cứ vào hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, *Quốc hội ban hành luật BHXH*.
6. Nghị định Số: 115/2015/NĐ-CP của chính phủ ngày 11 tháng 11 năm 2015 nghị định quy định một số điều của luật BHXH về bảo hiểm xã hội bắt buộc.
7. Nguyễn Thị Kiều Oanh, “*Công tác quản lý thu BHXH bắt buộc tại BHXH tỉnh Thừa Thiên Huế*”, Luận văn thạc sĩ, Đại học Kinh tế Huế, năm 2014.
8. Nghị định 595/ QĐ-BHXH ngày 14/04/2017 của BHXH Việt Nam.
9. Phạm Trường Giang, “*Hoàn thiện cơ chế thu BHXH ở Việt Nam*”, Luận án tiến sĩ , Đại học Kinh tế quốc dân, 2010
10. Phạm Hồng Hạnh, “*Một số giải pháp nhằm hoàn thiện công tác thu BHXH bắt buộc tại BHXH Tỉnh Nam Định*” Luận văn thạc sĩ, Đại học Bách khoa Hà Nội, năm 2016.
11. Quyết định Số: 595/QĐ-BHXH ngày 14 tháng 4 năm 2017 của BHXH Việt Nam về việc ban hành quy trình thu BHXH, BHYT, BHTN, Bảo hiểm tai nạn lao động, bệnh nghề nghiệp, quản lý sổ BHXH, thẻ BHYT.
12. Tường Thị Huyền Trang, “*Kế toán hoạt động thu –chi tại BHXH tỉnh Hà Nam*” Luận văn thạc sĩ, Đại học Kinh tế Huế, năm 2014.

13. Trần Ngọc Tuấn, “*Hoàn thiện công tác quản lý thu BHXH khu vực kinh tế tư nhân trên địa bàn quận Gia Lai*”, luận văn thạc sĩ kinh tế, trường đại học Đà Nẵng, năm 2013.
14. <http://thoibaotaichinhvietnam.vn/tien-te-bao-hiem/2019-05-22/dau-tu-hieu-qua-quy-bao-hiem-xa-hoi-da-dang>.
15. <http://tapchibaohiemxahoi.gov.vn/tin-tuc/nhiem-vu-quyen-han-cua-co-quan-bhxh-trong-thanh-tra-chuyen-nganh-dong-bhxh-bhyt-21784>.
16. <http://tapchibaohiemxahoi.gov.vn/tin-tuc/bhxh-viet-nam-phat-dong-phong-trao-thi-dua-ve-phat-trien-doi-tuong-tham-gia-bhxh-bhyt-21871>.
17. <http://www.binhthanh.hochiminhcity.gov.vn/pages/gioi-thieu-chung.aspx>.
18. <http://tapchitaichinh.vn/bao-hiem/giai-phap-hoan-thien-chinh-sach-bao-hiem-xa-hoi-bao-hiem-y-te-302885.html>.

PHỤ LỤC

PHIẾU ĐIỀU TRA CBVC

“HOÀN THIỆN CÔNG TÁC QUẢN LÝ THU BẢO HIỂM XÃ HỘI BẮT BUỘC TẠI BẢO HIỂM XÃ HỘI QUẬN BÌNH THẠNH”

Kính chào quý anh/chị!

Tôi đang thực hiện nghiên cứu về “Hoàn thiện công tác quản lý thu bảo hiểm xã hội bắt buộc tại Bảo hiểm xã hội quận Bình Thạnh”

Khảo sát này nhằm xin ý kiến đánh giá của anh/chị nhằm phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài. Để có cơ sở đánh giá và so sánh, xin Anh/chị dành một ít thời gian nghiên cứu để điền vào phiếu điều tra này. Tất cả những thông tin trong phiếu điều tra chúng tôi cam kết giữ bí mật và chỉ phục vụ vào mục đích nghiên cứu, tuyệt đối không sử dụng vào mục đích khác. Trân trọng cảm ơn và rất mong quý Anh/chị hợp tác để đề tài nghiên cứu được thành công.

I. Thông tin chung

1. Giới tính: Nam Nữ
2. Độ tuổi
  - Từ 22 đến 35 tuổi
  - Từ 36 đến 50 tuổi
  - Trên 50 tuổi
3. Anh/ chị chính thức làm việc tại BHXH quận Bình Thạnh bao nhiêu năm?
  - Dưới 5 năm
  - Từ 5 năm đến 10 năm
  - Trên 10 năm
4. Trình độ học vấn cao nhất của anh/chị Trung cấp/Cao đẳng
  - Đại học Sau đại học
5. Hiện nay anh/chị đang công tác ở bộ phận nào?

Tổ nghiệp vụ Thu Tổ Kiểm tra

II. Đánh giá về công tác quản lý thu BHXH bắt buộc của BHXH quận Bình Thạnh

Anh/chị có đồng ý với các nhận định sau không?

(Anh/chị khoanh tròn vào con số diễn tả ý kiến cá nhân mà anh/chị cho là thích hợp nhất)

1. Hoàn toàn không đồng ý
2. Đồng ý
3. Bình thường
4. Không đồng ý
5. Hoàn toàn đồng ý

6. Thủ tục đăng ký tham gia BHXH đơn giản và dễ thực hiện.	1	2	3	4	5
7. Biểu mẫu thu BHXH hiện nay là phù hợp.	1	2	3	4	5
8. Quy định về đối tượng tham gia BHXH bắt buộc là phù hợp.	1	2	3	4	5
9. Cán bộ quản lý thu nắm rõ số lượng lao động và đơn vị tham gia BHXH thực tế trên địa bàn.	1	2	3	4	5
10. Sự phối hợp chặt chẽ trong việc điều tra số đơn vị tham gia BHXH thực tế trên địa bàn giữa cơ quan BHXH với các sở ban ngành.	1	2	3	4	5
11. Quy định mức đóng BHXH hiện nay là hợp lý.	1	2	3	4	5
12. Quy định thời gian đóng BHXH là phù hợp.	1	2	3	4	5
13. Quy định phương thức đóng BHXH bắt buộc hiện nay là hợp lý.	1	2	3	4	5
14. Việc quản lý quỹ lương của doanh nghiệp rất phức tạp.	1	2	3	4	5
15. Nội dung tuyên truyền thực sự đầy đủ, cần thiết và dễ hiểu cho các đơn vị.	1	2	3	4	5
16. Hình thức tuyên truyền phong phú, phù hợp với từng loại đối tượng.	1	2	3	4	5

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM KỸ THUẬT
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
VÕ QUÝ HOÀN**

**THIẾT KẾ CHẾ TẠO GIƯỜNG Y TẾ THÔNG MINH
(PHẦN CƠ KHÍ)**

NGÀNH: KỸ THUẬT CƠ KHÍ - 60520103

Tp. Hồ Chí Minh, tháng 07/2016

17. Công tác tuyên truyền phổ biến chính sách và luật BHXH được tổ chức khá thường xuyên.	1	2	3	4	5
18. Hầu hết các đơn vị có phản ứng tích cực và hợp tác trong các cuộc kiểm tra.	1	2	3	4	5
19. Các chế tài xử phạt mang tính răn đe cao.	1	2	3	4	5
20. Có sự phối hợp chặt chẽ giữa các ban ngành trong các cuộc kiểm tra.	1	2	3	4	5
21. Tình hình chấp hành luật BHXH của các đơn vị được cải thiện rõ rệt sau khi kiểm tra.	1	2	3	4	5

III. Đánh giá về mức độ không tuân thủ luật BHXH của các đơn vị.

22. Theo anh/chị thời gian qua số đơn vị kê khai mức lương thấp hơn so với thực tế là bao nhiêu?

- Dưới 20%   21% đến 40%   41% đến 60%
61% đến 80%   Trên 80%

23. Theo anh/chị số đơn vị đóng không đủ số người lao động thuộc diện tham gia đóng BHXH bắt buộc là bao nhiêu?

- Dưới 20%   21% đến 40%   41% đến 60%   Trên 60%

24. Theo anh/chị hiện nay số đơn vị chậm đóng tiền BHXH trên địa bàn quận là bao nhiêu?

- Dưới 20%   21% đến 40%   41% đến 60%   Trên 60%

Xin chân thành cảm ơn ý kiến của anh/chị

